

ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΣ

Τεύχος 1 • 17-30 Οκτωβρίου 1997 Τμή 250 δρχ.

ΚΟΚ

Έκθεση Αρχαίας Τεχνολογίας στα Γιάννενα

Ανέντευξη: Ο Φίλιππος Φίλιος σε ...κίνηση

Παιχνίδια, Θέματα, Εκδηλώσεις, Βιβλία, Δίσκοι, Κινηματογράφος,
Εκδηλώσεις, Καφές και όλη η κίνηση του δεκαπενθήμερου στην πόλη

πολύχρωμο

διαχωρισμοί

scanning υψηλής ανάλυσης

εκτύπωση film από δισκέτα PC-Mac

δοκίμια χρωμαθίνης

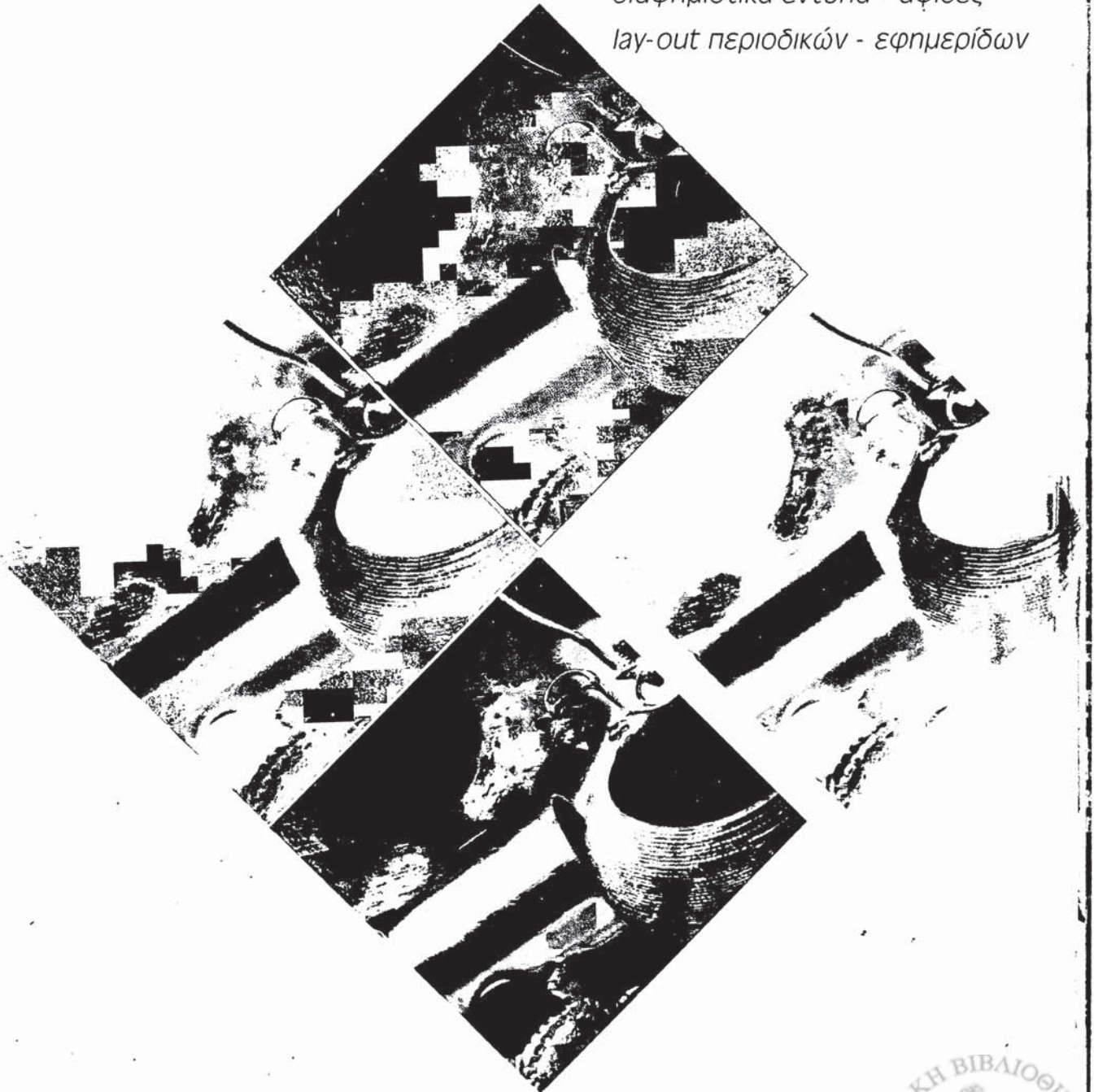
επεξεργασία φωτογραφίας

έγχρωμες εκτυπώσεις

δημιουργικό

διαφημιστικά έντυπα - αφίσες

lay-out περιοδικών - εφημερίδων

πολύχρωμο

ατελιέ γραφικών τεχνών

28ης Οκτωβρίου 20 ΙΩΑΝΝΙΝΑ Τηλ/Fax.(0651) 29490

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πολιτικό Βαρόμετρο, θέματα, συνέντευξη, η πολιτική κίνηση της πόλης το δεκαπενθήμερο

5

Τέχνες: κινηματογράφος, βιβλίο, μουσική, εικαστικά, θέατρο

21

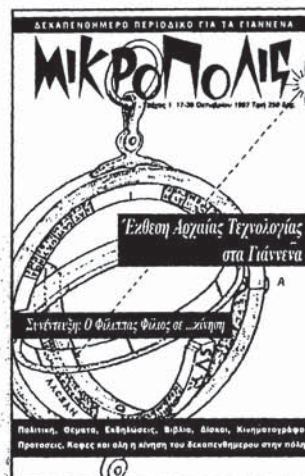

41

Κίνηση: εκδρομές, πρόσωπα, πανεπιστήμιο, εκδηλώσεις

Αγορά: κριτική καφέ, ο καφές στην πόλη

48

στο εξώφυλλο η έκθεση *Η τεχνολογία στην αρχαία Ελλάδα* που συνεχίζεται ως την Παρασκευή 24 Οκτωβρίου στη Δημόσια Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη

ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ
Τεύχος 1 17-30 Οκτωβρίου 1997 Τιμή 250 δρχ.

Εκδότης: Νίκος Αλμπανόπουλος **Αρχισυντάκτης:** Φιλήμων Καραμήτσος **Συνεργάζονται:** Γιάννης Παπαδημητρίου, Γιώργος Κοκκώνης, Βασίλης Νιτσιάκος, Μαρία Ζουμπούλη, Γιώργος Αράγης, Μαρία Παπαδοπούλου, Σοφία Σαββίδου, Νίκος Θεοδώρου, Άρης Λιάβας, Ελένη Παπαδάκη, Φωτεινή Καραμήτσου, Γιάννης Μαυρομάτης, Τάνια Φαρμάκη

Διαφημίσεις: Γρηγόρης Λαγδάς, τηλ. 67474 **Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση, Διαχωρισμοί** Πολύχρωμο,

Φωτογραφία: Χ. Γκλίβας, **Εκτύπωση** Τυποεκδοτική Ηπειρού, Πέραμα Ιωαννίνων

Διεύθυνση περιοδικού: Χατζή Πελλερέν 8, 452 21 Ιωάννινα, τηλ. - fax: 0651 22348

ΜΙΚΡΟ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ

Ξεκινώντας το Δεκέμβριο του 1995 την έκδοση της μηνιαίας «Εφημερίδας», σημειώσαμε στο αντίστοιχο εισαγωγικό σημείωμα: Πρόθεσή μας είναι να φτιάξουμε ένα προοδευτικό και σοβαρό βήμα παρέμβασης στην τοπική κοινωνία. Και συνεχίζαμε, ο σημαντικότερος παράγοντας για την επιτυχία της Εφημερίδας θα είναι η στήριξη των αναγνωστών της.

Ακολούθησαν 14 τεύχη και 160 σελίδες, όχι και άσχημος απολογισμός για ένα επαρχιακό έντυπο που εκδόθηκε σε μη επαγγελματική βάση. Πετύχαμε στους στόχους μας; Η απάντηση δεν μπορεί να δοθεί μόνο από εμάς. Σίγουρα πάντως κερδίσαμε την στήριξη που ζητήσαμε από τους αναγνώστες μας. Και οφείλουμε σήμερα σε όλους τους ένα μεγάλο, ειλικρινές ευχαριστώ.

Κάπου εδώ αισθανθήκαμε ότι η Εφημερίδα είχε συμπληρώσει ένα κύκλο. Αποφασίσαμε να την αλλάξουμε και μάλιστα εκ θεμελίων. Να την μεταμορφώσουμε σε κάτι διαφορετικό, διατηρώντας ωστόσο το ύφος και τον τρόπο προσέγγισης των θεμάτων, προσθέτοντας όμως μεγαλύτερη συχνότητα έκδοσης και καλύτερη διανομή. Φτιάχνοντας τελικά ένα νέο Μέσο, που να μας αρέσει περισσότερο. Στο κάτω κάτω της γραφής, όλο αυτό τον καιρό κάνουμε κυρίως το κέφι μας.

Αποτέλεσμα των αλλαγών είναι το περιοδικό το πρώτο τεύχος του οποίου κρατάτε σήμερα στα χέρια σας. Σχεδόν, ξεκινάμε πάλι από την αρχή ελπίζοντας ότι θα διατηρήσουμε την εμπιστοσύνη και την αγάπη των αναγνωστών μας.

Και μια - δύο τεχνικές λεπτομέρειες. Είναι ευνόητο ότι οι φίλοι συνδρομητές της Εφημερίδας **θα συνεχίσουν να λαμβάνουν το περιοδικό όσο διαρκεί η συνδρομή τους.** Ενδέχεται να λάβουν όμως τα πρώτα τέσσερα τεύχη με μια μικρή καθυστέρηση, για λόγους που δεν οφείλονται σε μας αλλά σχετίζονται με τους νέους κανονισμούς αποστολής εντύπων του Υπουργείου Τύπου.

Τέλος, καθώς το περιοδικό αποτελεί την συνέχεια της Εφημερίδας, συμπεριλαμβάνει στις σελίδες του την αλληλογραφία που προέκυψε από το τελευταίο της φύλλο.

Καλό χειμώνα!

ο εκδότης

ΧΑΝΤΖΟ..... μάρες

ΚΑΙ ΣΑΣ
Ο ΜΕΤΡΟΠΟΝΤΙΚΑΣ
ΤΟ ΓΚΡΕΜΗΣΕ;

ΠΟΙΟΣ ΜΕΤΡΟΠΟΝΤΙΚΑΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΕ ΜΟΥ; ΕΝΑΣ ΤΡΕΛΟΣ
ΗΤΑΝ. ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΣΗ"
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΕΤΕ ΜΟΥ ΛΕΕΙ,
ΚΑΙ ΜΟΥ ΤΟ ΓΚΡΕΜΗΣΕ!!

ΧΑΝΤΖΟ

Σε ποίο επίπεδο βρίσκεται στ' αλήθεια η δημόσια και κυρίως η πολιτική ζωή της πόλης και της περιοχής μας; Πόσο αυτόνομη ή εξαρτημένη από τις εξελίξεις της Αθήνας είναι στην ουσία της, πόσο ανοιχτή ή επαρχιώτικη φαντάζει στους τρόπους άσκησής της; Έχουν τα Γιάννενα τους αιρετούς αντιπροσώπους που τους αξίζουν; Εξακολουθούν να υπάρχουν ιδέες που γονιμοποιούν τις αντιπαραθέσεις ή έχουμε να κάνουμε με την απόλυτη κυριαρχία μηχανισμών και παραγόντων; Βρίσκεται στ' αλήθεια σε πορεία παρακμής αυτή η πόλη, όπως υποστηρίζουν αρκετοί;

Ερωτήματα, τα οποία ανακυκλώνουμε στις καθημερινές μας συζητήσεις - ερωτήματα, που αναμένεται να πυκνώσουν στη διάρκεια της επόμενης χρονιάς, καθώς οδεύουμε προς τις διπλές εκλογές, τις νομαρχιακές και τις δημοτικές των αναγκαστικών συνενώσεων. Η στήλη θα καταπιαστεί με τα ερωτήματα αυτά, θα ανιχνεύσει στην ειδησεογραφική επικαιρότητα τις απαντήσεις, θα ερευνήσει την ουσία της πολιτικής σε τόπους κοινούς αλλά και ασυνήθιστους, θα προσθέσει τέλος ορισμένες πινελιές από το ιστορικό παρελθόν, προσπαθώντας να καταρρίψει μύθους και στερεότυπα. Είναι ευνόητο ότι πρόκειται για την προσωπική οπτική του υπογράφοντος και όχι απαραίτητα γι' αυτήν του περιοδικού.

Τα διδάγματα της

Η αναγγελία της ευχάριστης οπωσδήποτε είδησης ότι το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση του καθηγητή **Δημήτρη Φατούρου**, Προέδρου της εταιρίας "Εγνατία Α.Ε.", για αλλαγή της χάραξης της Εγνατίας οδού στην κοιλάδα της Δωδώνης και για τοποθέτησή της σε απόσταση 2,5 χιλιομέτρων από το αρχαίο θέατρο, θέτει εκ των πραγμάτων το ζήτημα του **απολογισμού του Ζετούς αγώνα για την προστασία του Δωδωναίου τοπίου**.

Ο κ. Φατούρος δεν είναι ο πρώτος που διεκδικεί τα εύσημα του προστάτη. Είχε προηγηθεί η έκδοση ενημερωτικού φυλλαδίου από το ΥΠΕΧΩΔΕ, στο οποίο δοξάζεται ο Υπουργός κ. **Λαλιώτης**, επειδή με δική του τάχα πρωτοβουλία άλλαξε η χάραξη και προστατεύθηκε ο αρχαιολογικός χώρος. Και αυτό παρά το αποδεδειγμένο γεγονός ότι ο κ. Λαλιώτης φέρει βαρύτερες προσωπικές ευθύνες για την εμπλοκή της υπόθεσης, αφού ήταν ο ίδιος και η κεντρική γραφειοκρατία του Υπουργείου του, που επέμειναν για μιά ολόκληρη διετία στις αρχικές μελέτες.

Υπάρχει αναμφίβολα σημαντική διαφορά ήθους στη δημόσια στάση των δύο ανδρών, αφού ο κ. Φατούρος, από την πρώτη στιγμή της τοποθέτησής του στην

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ

Ψυχής της Δωδώνης

Προεδρία της "Εγνατία Α.Ε.", δεν δίστασε να χαρακτηρίσει, έστω και χαμηλόφωνα, ως απαράδεκτες τις αρχικές μελέτες. Όμως υπάρχει κάτι κοινό στις δύο περιπτώσεις: Το άγχος να αποσιωπηθεί το μήνυμα ότι η κοιλάδα της Δωδώνης δεν σώθηκε από την οπτική και ηχητική ρύπανση χάρη στην κυβερνητική στάση αλλά ενάντια σ' αυτή.

Ήταν οι πιέσεις φορέων, επιστημόνων και δημοσιογράφων στην Ελλάδα και σ' ολόκληρο τον κόσμο, ήταν η απειλή διακοπής της κοινοτικής χρηματοδότησης της Εγνατίας οδού, ύστερα από την παρέμβαση της ομάδας των **Πρασίνων** του Ευρωκοινοβουλίου, οι πραγματικές αιτίες της αλλαγής της πορείας πλεύσης του ΥΠΕΧΩΔΕ και της Ελληνικής Κυβέρνησης. Μιά κινητοποίηση τόσο διεθνής όσο και πρωτότυπη, αφού το επίδικο αντικείμενο δεν ήταν η προστασία του αρχαιολογικού χώρου μόνο αλλά του **τοπίου** στο σύνολό του, της ενότητας δηλαδή των έργων της φύσης και του ανθρώπου.

Η κινητοποίηση αυτή θα ήταν τελείως ανέφικτη, χωρίς την ύπαρξη ενός συντονιστικού πυρήνα στα Γιάννενα, χωρίς δηλαδή την ενεργοποίηση του συλλόγου των **Φίλων της Δωδώνης**. Γι' αυτό και δεν είναι τυχαία η καλλιιεργούμενη αμνησία για την πραγματική τους συμβολή. Το συμπέρασμα ότι ο αγώνας λίγων ανθρώπων σε κάποια επαρχιακή πόλη μπορεί να γίνει αποτελεσματικός, αρκεί να υπάρξει η δέουσα δυσπιστία απέναντι στις κυβερνητικές διαβεβαιώσεις, είναι άκρως ενοχλητικό.

Θα ήταν όμως αποπροσανατολισμός, αν δεν αξιολογούσαμε σ' όλες τις διαστάσεις της την αντίδραση της τοπικής κοινωνίας. Γιατί, εκτός απ' τον αγώνα των Φίλων της Δωδώνης, υπήρξαν και οι αντίθετες πιέσεις κοινοταρχών της περιοχής και η σταθερά εχθρική στάση ορισμένων τοπικών αρθρογράφων και η σιωπή της πλειοψηφίας των φορέων' αλλά και των αρχαιολόγων της περιοχής.

Μια σιωπή, που ασφαλώς δικαιολογείται σε ένα βαθμό, αν αναλογιστεί κανείς την φόρτιση που συνόδευσε από τις πρώτες κιόλας μέρες την εξαγγελία της Εγνατίας. Καθώς ο δρόμος πήρε συμβολικές διαστάσεις στα μυαλά των ανθρώπων (όπλο ενάντια στους βόρειους εχθρούς στην αρχή, στο αθηνοκεντρικό κράτος αργότερα), ήταν φυσικό η κάθε προσπάθεια να συζητηθούν ψύχραιμα οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις να συναντά την καχυποψία της πλειοψηφίας. Τώρα που αυτή η «υστερία της Εγνατίας» έχει υποχωρήσει, το κέρδος της σοτηρίας της κοιλάδας δεν είναι καθόλου αμελητέο.

Το τραίνο έρχεται;

Η πρώτη γεύση των επιπτώσεων από την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων για την περιοχή μας προέρχεται από την πρόσφατη ημερίδα του Επιμελητηρίου Ιωαννίνων για τη συγκοινωνιακή σύνδεση. Γιατί μπορεί να χάρηκαν ορισμένοι με τις διαβεβαιώσεις των στελεχών του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδας ότι είναι δυνατό το τραίνο να φτάσει στα Γιάννενα πριν από τους Αγώνες, μιά προσεκτική όμως εξέταση των εισηγήσεων σ' άλλα συμπεράσματα οδηγεί. Πρόσεξε άραγε κανείς ότι ενόψει Ολυμπιακών Αγώνων μας προέκυψε και άλλη επείγουσα σιδηροδρομική επένδυση, ο εκσυγχρονισμός της γραμμής Αθήνα - Πάτρα - Ολυμπία. Στοιχηματίζει κανείς, ποιά απ' τα δύο έργα θα προτιμηθεί σε βάρος του άλλου;

Ντάριο Φο

Δεν μας εκπλήσσει η δυσαρέσκεια της Ιταλικής άκρας δεξιάς και του Βατικανού για την απονομή του βραβείου Νόμπελ στον θεατρικό συγγραφέα Ντάριο Φο, τον γελοτωπειό της εξουσίας και τροβαδούρο των ταπεινών, σύμφωνα με το πραγματικά έξοχο σκεπτικό της Σουηδικής Ακαδημίας. Έχουμε εξάλλου και στη χώρα μας πλούσια εμπειρία από ανάλογες καταστάσεις μιζέριας.

Καποδίστριας

Δεν περιποιεί τιμή στο κοινοβούλιο να μετατραπέ!

ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ποιός ανακάλυψε τη Δωδώνη ;

Στο Δελτίο Τύπου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για την προγραμματική σύμβαση της Δωδώνης παρατίθενται ορισμένα στοιχεία για την ιστορική διαδρομή του αρχαίου θεάτρου. Διαβάζουμε λοιπόν ότι “στα τέλη του 19ου αιώνα ο Ηπειρώτης κ. Καραπάνος άρχισε ανασκαφές στη Δωδώνη αποκαλύπτοντας μνημεία της περιοχής”. Πρόκειται για την επίσημη άποψη πολλών δεκαετιών, που έχει στηριχθεί στο έργο **Dodone et ses ruines** του **Κων/ νου Καραπάνου**, που δημοσιεύθηκε το 1878 στο Παρίσι.

Φαίνεται όμως πως η αλήθεια είναι διαφορετική. Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού “**Ιστορία**” δημοσιεύθηκε κείμενο του ιστορικού **Πολυχρόνη Ενεπεκίδη**, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, το οποίο διαψεύδει αυτή την εκδοχή. Πηγή του κ. Ενεπεκίδη είναι ένα ξεχασμένο βιβλίο (**Eine Wallfahrt nach Dodona**, Γκράτς 1893) του Αυστριακού ιστορικού και λογοτέχνη **Αλέξανδρου φον Βάρσμπεργκ** (1836 - 1889), που υπηρέτησε ως πρόξενος στην Κέρκυρα και πραγματοποίησε πολλά ταξίδια στον ελληνικό χώρο. Ο Βάρσμπεργκ λοιπόν επισκέπτεται τη Δωδώνη και τα Γιάννενα τον Ιούλιο του 1883 και αποκαλύπτει ότι ο Καραπάνος προσπάθησε, ανέντιμα, να κλέψει τη δόξα του πραγματικού ευρέτη της Δωδώνης.

Για ποιόν πρόκειται λοιπόν; Οι αναγνώστες θα εκπλαγούν αλλά είναι ο Πολωνός προπάππος του **Ανδρέα Παπανδρέου**, ο εξόριστος από την τότε ρωσική Πολωνία **Σιγισμούνδος Μινεϊκο**, που εργαζόταν ως μηχανικός οδοποιίας στην υπηρεσία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο Μινεϊκο είχε πτωχεύσει και δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να ολοκληρώσει τις ανασκαφές του, γι’ αυτό και αναγκάστηκε να ζητήσει τη βοήθεια του πλούσιου τραπεζίτη Καραπάνου, υπό τον όρο όμως να γίνει από τον ίδιο η ανακοίνωση της ανακάλυψης, όρο που παραβίασε ο Καραπάνος.

Ο Βάρσμπεργκ αναφέρει τις λεπτομέρειες της ανακάλυψης, περιγράφει εντυπωσιασμένος τα ευρήματα, που αντίκρουσε στο σπίτι του Μινεϊκο, και προσπαθεί να δώσει λογική εξήγηση για την σχεδόν αποκλειστικά μεταλλική υφή τους. Μα πάνω απ’ όλα εξηγείται εναντίον της απάτης και προσπαθεί να αποκαταστήσει την αλήθεια.

Δεν πρέπει ωστόσο να ξαφνιάζει η συμπεριφορά του Καραπάνου, βουλευτή αργότερα του ελληνικού κράτους με το κόμμα του Τρικούπη. Είναι ο ίδιος που πέτυχε ν’ αναγνωριστεί από την Ελληνική Κυβέρνηση ως ιδιοκτήτης τσιφλικιού σε 28 χωριά των Τζουμέρκων, επικαλούμενος άκυρους νομικά οθωμανικούς τίτλους (ταπιά), παρά την αντίθετη γνώματευση του εξαιρετου νομικού της εποχής **Νικόλαου Σαρίπολου**. Για το αγροτικό ζήτημα των Τζουμέρκων θάχουμε όμως την ευκαιρία να μιλήσουμε κάποια άλλη φορά.

σε εργαστήριο χωροταξίας, επέμεινε κατά την πρόσφατη, πανηγυρική παρουσίαση του σχεδίου Καποδιστριας ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Παπαδόπουλος. Μόνο κατ’ ιδίαν οι βουλευτές -και δη οι κυβερνητικοί- μπορούν να ασχολούνται με την κοπτοραπτική των νέων Δήμων.

Η σωστή πλευρά...

Από την μια οι δημεύσεις των οχημάτων των αγροτών της Άρτας, που πήραν μέρος στις κινητοποιήσεις του προηγούμενου Δεκέμβρη, από την άλλη οι διαγραφές των χρεών των κακοδιοικούμενων, πλην φιλοκυβερνητικών συνεταιριστικών ενώσεων. Το παν τελικά είναι να βρίσκεσαι από την σωστή πλευρά.

Κράτος Δικαίου; -

Καθώς πλησιάζει η εκδίκαση της έφεσης του Γιώργου Μπαλάφα μετά από μια μεγάλη παραμονή του στην φυλακή μαθαίνουμε ότι προγραμματίζονται και στα Γιάννενα σχετικές εκδηλώσεις συμπαραστάσης. Ελπίζουμε να γίνει επιτέλους αυτή η δίκη, η διακοπή της οποίας την προηγούμενη φορά δημιούργησε πολλές αιτιάσεις ότι μεθοδεύτηκε προκειμένου να αποφευχθεί η κατάργηση του κατηγορητηρίου και η αθώωσή του. Θυμίζουμε ότι ο Γιώργος Μπαλάφας έχει ήδη αθωωθεί από άλλη μια σειρά βαρύτερες κατηγορίες το 1994 αφού όμως είχε καθήσει 22 μήνες προφυλακισμένος. Δεν πολυθυμίζουν κράτος δικαίου όλα αυτά, έτσι δεν είναι;

από τον Βασίλη Νητσιάκο

Της Πλάκας το Γεφύρι

Αν και το όνομα του γεφυριού είναι πολύ βολικό για ένα ειρωνικό άρθρο, μετατρέποντας το κεφαλαίο «Π» σε «π» μικρό, μου είναι δύσκολο, μιλώντας για το συγκεκριμένο «μνημείο», να μην αρχίσω σοβαρά, παρόλο που συνήθως η πιο σοβαρή κριτική γίνεται μέσω της σάτιρας και της ...πλάκας.

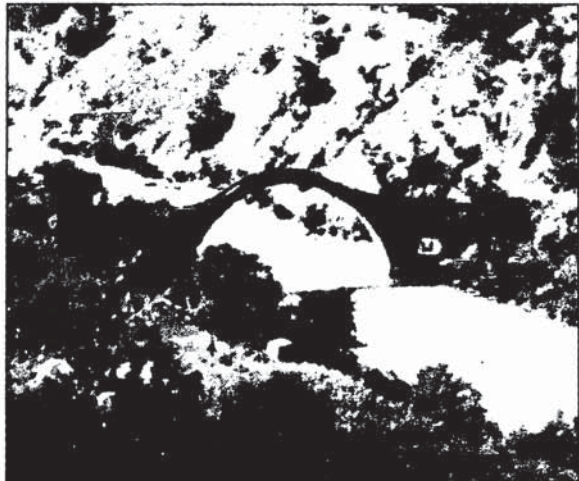
Ξεκινώ, λοιπόν, σοβαρά, με την ιστορία. Το Γεφύρι της Πλάκας κατασκευάστηκε από Πραμαντιώτες μαστόρους με επικεφαλής τον πρωτομάστορα Κώστα Μπέκα το 1868. Στον χώρο αυτό στις 26-27 Ιουλίου του 1821 ο Μάρκος Μπότσαρης, Μήτρος και Γιαννάκης Κουτελίδας, Ανδρέας Καραϊσκος και άλλοι αγωνιστές της Ελληνικής επανάστασης κατάρθρωσαν τους Τούρκους υπό τον Αλή Τοπάλ Πασά. Στις 3 Φεβρουαρίου του 1878 ο Κ. Κοττίκας, καπετάνιος από τους Ραφταναίους, επιτέθηκε με τα παλικάρια του κατά της τουρκικής φρουράς της Πλάκας και ανάγκασε τους Τούρκους να εγκαταλείψουν τις θέσεις τους. Κατά τα νεότερα ιστορικά χρόνια, το Γεφύρι της Πλάκας συνδέθηκε με τον Εμφύλιο και κυρίως με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου για την κατάπαυση των εχθροπραξιών ανάμεσα στις οργανώσεις ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ.

Το Γεφύρι της Πλάκας συνεπώς δεν είναι απλώς ένα μνημείο της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς, από τα πιο σημαντικά, ένα μνημείο του προ-βιομηχανικού συστήματος μεταφορών και επικοινωνιών, αλλά είναι ένας τόπος με ιδιαίτερη συμβολική αξία, ένας τόπος ιστορικής μνήμης. Εκεί, σ' αυτό το γεφύρι, που ενώνει τις δύο όχθες του Αράχθου, ενώνεται η ιστορία με τη μνήμη, το παρελθόν με το παρόν. Εκεί, σ' αυτό το σημείο του ηπειρωτικού χώρου, οι μαστόροι χτίσανε γεφύρι, μνημειώνοντας τις βιωτικές τους ανάγκες, αλλά παράλληλα σηματοδοτώντας τον τόπο με τις αισθητικές και μεταφυσικές αναζητήσεις ενός λαού και στοιχειώνοντας αρχετυπικά σύμβολα της ζωής και της ιστορίας. Εκεί έμελλε επίσης να αποτυπωθούν ιστορικά γεγονότα, για να ζυμωθούν μαζί με το συλλογικό μας μύθο και να συμβολοποιηθούν.

Το Γεφύρι της Πλάκας είναι τόπος ιερός. Μαζί με τα υπόλοιπα ιστορικά κτίρια γύρω του, αποτελούν ένα σύνολο αδιάσπαστο αλλά κυρίως ένα σύνολο δεμένο με το συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο. Αυτονόητα πράγματα, θα πει κανείς. Έλα που φαίνεται ότι για πολ-

λούς, και δυστυχώς για εκείνους που έχουν σχέση με τη διαχείριση της συλλογικής μας μνήμης, δεν είναι καθόλου αυτονόητα...

Ακούσαμε λοιπόν, και ευχόμαστε να είναι ... πλάκα, ότι οι αρμόδιοι μας ετοιμάζουν μία έκπληξη δείχνοντας την ευαισθησία τους για την πολιτιστική μας κληρονομιά. Κατασκευάζοντας το φράγμα του Αραχθού, θα μεταφέρουν το γεφύρι της Πλάκας κάπου αλλού, για να μην καταστραφεί. Το Γεφύρι της Πλάκας ενδέχεται λοιπόν σε λίγο καιρό να γίνει Γεφύρι του Λιανοκλαδίου, της Κωλοπετεινίτσας ή οτιδήποτε άλλο. Κάποιος φίλος είτε μάλιστα αστειευόμενος ότι πρόκειται να το εκθέσουν μπροστά στη Νομαρχία Ιωαννίνων!

Πάντως, όποιος γνωρίζει τις αντιλήψεις περί πολιτιστικής κληρονομιάς και μνημείων που κυριαρχούν στις ελληνικές αρμόδιες υπηρεσίες δεν εκπλήσσεται από τέτοιου είδους φήμες, διότι η μουσειακή αντίληψη και οι πρακτικές μουμιοποίησης της παράδοσης είναι κυρίαρχη ιδεολογία όσον αφορά την πολιτιστική κληρονομιά στη χώρα μας.

Σκεφτείτε λοιπόν το Χάνι της Γραβιάς να εκτίθεται στη Λάρισα, σκεφτείτε το Κούγκι στην παραλία της Πρέβεζας, σκεφτείτε το νησί των Ιωαννίνων στις Πρέσπες! Κι ύστερα θέλουμε να πείσουμε τους Βρετανούς να μας επιστρέψουν τα Ελγίνεια, διότι ανήκουν στην Ακρόπολη, διότι είναι τμήματα ενός αρχιτεκτονικού και αισθητικού συνόλου, διότι είναι κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Τι ειρωνεία!

Για εκδήλωση σχετική με το θέμα του άρθρου, βλ. Εκδηλώσεις, σελ. 39

Ο Φίλιππος Φίλιος σε ...κίνηση

Εγκαινιάζοντας μια σειρά συζητήσεων με πρόσωπα που παίζουν σήμερα ρόλο στην διαχείριση των πραγμάτων της πόλης, συζητήσαμε με τον Φίλιππο Φίλιο που ως γνωστό ήταν Δήμαρχος από το 1987 ως το 1994 ενώ σήμερα ηγείται της μικρής αντιπολίτευσης στο δημοτικό συμβούλιο. Θέματα της συζήτησης: Οι αλλαγές στην μορφή και την δομή της πόλης, οι δύο θητείες, η λίμνη, η οδός Ανεξαρτησίας κ.α., ενώ η συζήτηση κλείνει με τα σχέδιά του για τις επόμενες δημοτικές εκλογές. Στο επόμενο τεύχος η δεύτερη συζήτηση αυτής της σειράς.

Μικρόπολις: Ας μιλήσουμε για τα σημερινά Γιάννενα. Πώς βλέπετε τη ζωή της πόλης;

Φίλιππος Φίλιος: Μιλάμε καταρχάς για κάποια άλλα Γιάννενα, καινούργια, με διαφορετική κοινωνική σύνθεση και οικονομικές σχέσεις. Κι αυτό γιατί υπάρχει μία μεγάλη εσωτερική μετακίνηση πληθυσμού. Αυτά που γνωρίζαμε παλιά ως χωριά δεν υπάρχουν πλέον κι ό,τι περισσέψει από τις συνενώσεις, γιατί για περισσεύματα θα μιλάμε, θα μετακινηθεί προς το λεκανοπέδιο. Τα επόμενα χρόνια τα Γιάννενα θα πάρουν το χαρακτήρα μιας μεγάλης, απρόσωπης πόλης χωρίς τις παλιές, γνωστές, παραδοσιακές σχέσεις. Εξαφανίζονται τα παλιά "τζάκια" και εμφανίζονται καινούργια στρώματα και μορφές παραγωγής ή καλύτερα εμπορίου γιατί παραγωγή δεν υπάρχει.

Για πια περίοδο μιλάμε; Πότε δηλαδή άρχισαν να διαφαίνονται οι αλλαγές;

Αυτή η αλλαγή ξεκινάει στα τέλη του '80 και διαμορφώνεται εντονότερα τα τελευταία χρόνια. Ο τελευταίος δημογραφικός ιστός, αυτός των κοινοτήτων, εξαλείφτηκε. Δημογραφικά έχουμε ένα γερασμένο πληθυσμό στην περιφέρεια κι όλο τον υπόλοιπο

στον κάμπο. Χαρακτηριστικές είναι οι επιπτώσεις στον πολιτισμό: Το φαινόμενο της παραδοσιακής γιαννιώτικης κοινωνίας που γέννησε την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, τα Ηπειρωτικά ή τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, έχει υποχωρήσει ολοκληρωτικά. Τώρα ο πολιτισμός λειτουργεί με βάση το συρμό κι όχι την αναζήτηση ή την σύγκρουση. Αν και πρέπει να σημειώσουμε ότι διαφαίνεται τελευταία η ανάπτυξη μικρών σχημάτων νέων ανθρώπων που προσπαθούν να ανιχνεύσουν νέους δρόμους κι αυτό είναι ελπιδοφόρο.

Μπορούμε να πούμε ότι βρέθηκαν και τα Γιάννενα στη δίνη των διεθνών μεταβολών του σύγχρονου τρόπου ζωής; Δεν έγιναν παντού τέτοιου είδους αλλαγές;

Ειδικά για την περιοχή, εντοπίζω δύο

καίριες μεταβολές. Η πρώτη είναι η αλλαγή της παραγωγικής βάσης και η μετατροπή της σε παροχή υπηρεσιών. Το βασικό κομμάτι της, η κτηνοτροφία, περιορίζεται πλέον σ' ένα κρυφτούλι με τη Δωδώνη για τη διαμόρφωση της τιμής του γάλακτος λίγο πάνω, λίγο κάτω ώστε να βγει η χρονιά. Την ίδια στιγμή σταματάει η παραγωγή ζωοτροφών αφού εισάγονται φτηνότερες αμερικάνικες τροφές. Να συνδυάσουμε αυτό το στοιχείο με το γεγονός ότι τούτη η περιοχή έτσι κι αλλιώς είναι η φτωχότερη της χώρας και ιστορικά ποτέ δεν βρέθηκε στα πλάνα επενδύσεων της αστικής τάξης. Δεν είχε ηλεκτροδότηση ούτε όταν η Αλβανία το κατάφερε το 1967.

Μία δεύτερη μεταβολή είναι αλλαγές στις σχέσεις μας με την Αλβανία. Πάνω από 100.000 άνθρωποι ήρθαν και έμειναν στην περιοχή μας. Όλο το ενεργό δυναμικό του ελληνισμού ουσιαστικά ζει στην Ελλάδα. Για την αλλαγή στις οικονομικές σχέσεις που συντελείται σκεφθείτε μόνο το ξεπούλημα που έκανε η γιαννιώτικη αγορά σ' ό,τι είχε και δεν είχε στις αποθήκες της.

Η νέα μορφή της πόλης όμως είναι σίγουρα χειρότερη; γιατί αυτό το φαινόμενο της μικροαστικοποίησης του πληθυσμού παρουσιάστηκε στην Δυτική Ευρώπη πριν από δεκαετίες χωρίς κατ' ανάγκη οι πόλεις να αλλάζουν προς το χειρότερο.

Θεωρώ ότι είναι χειρότερη γιατί, κατά πρώτον έχουν εξαντληθεί οι παραγωγικές δυνατότητες της περιοχής και είμαστε έρμαιο πλέον του κρατικού μηχανισμού και των οικονομικών αποφάσεων του κέντρου. Μετά, δεν βελτιώθηκαν οι συνθήκες ζωής όσων μετακινήθηκαν, πράγμα που οι ίδιοι το επεδίωκαν. Στριμωγμένοι ζουν, σε μικρά σπίτια ζουν, με αγωνία για το μεροκάματο ζουν, με ανεργία ζουν, ενώ δεν βελτιώθηκε ούτε το μορφωτικό τους επίπεδο. Μπορεί μετά από 15 χρόνια τα πράγματα να αλλάξουν, σήμερα όμως είναι χειρότερα από το μέσο όρο στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Αυτό όμως σημαίνει ότι η λύση των προβλημάτων δεν είναι τοπική αλλά κυρίως κεντρική. Ποιός είναι επομένως ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης;

Η λύση αποκλείεται να είναι μόνο τοπι-

κή. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να δημιουργήσει ένα νέο συντονιστικό όργανο των δημάρχων και να καθορίσει την στρατηγική που θα επιτρέψει στην περιοχή να επιβιώσει. Με αυτήν την κατεύθυνση πρέπει στη συνέχεια να ασκήσει πίεση κεντρικά. Κεντρικά πρέπει, για παράδειγμα, να σχεδιαστεί η ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου και των οδικών αξόνων και στη συνέχεια να επενδυθούν κρατικά κεφάλαια, αφού κανείς ιδιώτης δεν επενδύει με το σημερινό υψηλό κόστος επενδύσεων. Αυτό έχει σημασία γιατί όσο και να θέλει να δώσει η κυβέρνηση μια αίσθηση νοικοκυρέματος και να προσελκύσει ιδιωτικά κεφάλαια στην περιοχή μας αυτό δεν μπορεί να υλοποιηθεί.

Υπερκομματικός ο Δήμαρχος;

Αφού όμως η οικονομία σχεδιάζεται πλέον από υπερκρατικούς μηχανισμούς όπως η συνθήκη του Μάαστριχτ, δεν θα πρέπει κι ο δήμαρχος να έχει γνώμη για τις κεντρικές πολιτικές εξελίξεις και να την εκφράζει δημόσια; Αλλά και στα τοπικά ζητήματα, δεν υπάρχουν δεξιοί και αριστεροί τρόποι προσέγγισης; Γιατί τελευταία τείνει να επικρατήσει η άποψη ότι ο Δήμαρχος μπορεί να είναι υπερκομματικός.

Βεβαίως ο Δήμαρχος ή ο Νομάρχης πρέπει να έχει γνώμη σε κεντρικά ζητήματα και οφείλει να διαμορφώνει ευρύτερα μέτωπα σε αυτά με τους αιρετούς συναδέλφους του. Και βεβαίως υπάρχουν πάντα διαφορές στην προσέγγιση. Πρέπει κανείς να γνωρίζει ποιο είναι το υποκείμενο κάθε πολιτικής εφαρμογής. Είναι πέντε ξενοδόχοι ή πεντακόσιοι εργαζόμενοι; Έχει διαφορά!

Μια και μιλάμε για μέτωπα, συντονιστικά όργανα δημάρχων και τα συναφή, ποια είναι η γνώμη σας για τις συνενώσεις κοινοτήτων;

Δεν είμαι κατά, γιατί οι κοινότητες δεν έχουν τίποτα πλέον να προσφέρουν στους κατοίκους τους. Οι συνενώσεις μπορούν να γίνουν αποδοτικές με δύο προϋποθέσεις: Να δημιουργηθεί μια παραγωγική βάση και να ενισχυθούν οικονομικά. Αλλιώς τι νόημα έχουν;

Για τον Δήμο Ιωαννιτών ειδικότερα τι προβλέπετε; Στο εξωτερικό οι δήμοι είναι μεγάλοι, ολόκληρες μητροπολιτικές περιοχές με τεράστια ισχύ -για παράδειγμα η Νέα Υόρκη. Στην Ελλάδα ακόμα και στο πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας υπάρχουν δεκάδες δήμοι.

Δεν είμαι υπέρ του να γίνει ένας τεράστιος δήμος. Με την υποδομή, το διοικητικό προσωπικό και την οικονομική του κατάσταση σήμερα, ο Δήμος Ιωαννιτών δεν μπορεί να αντέξει ένα πρόσθετο πληθυσμό τριάντα ή σαράντα χιλιάδων κατοίκων. Χρειάζεται περισσότερο χώρο και λιγότερο πληθυσμό. Θα μπορούσε ίσως να ακολουθήσει το μοντέλο του Βόλου με τέσσερις δήμους γύρω κι έναν μητροπολιτικό στο κέντρο. Αργότερα αν μπορέσει να σταθεί στα πόδια του ίσως τα καταφέρει καλύτερα.

Οι δύο θητείες

Να πάμε σε πιο συγκεκριμένα ζητήματα. Ήσασταν Δήμαρχος Ιωαννιτών για δύο συνεχόμενες θητείες. Είχαν διαφορές μεταξύ τους;

Θα έλεγα ότι η πρώτη θητεία ήταν πολύ σφιχτή και δημαρχοκεντρική, με κάπως αδύναμο δημοτικό συμβούλιο αλλά ιδεολογικά ήταν πιο συνεκτικό. Στη δεύτερη είχα περισσότερα στηρίγματα και ανθρώπους. Αλλά η δεύτερη θητεία ξεκίνησε να στραβώνει τον τελευταίο χρόνο όταν άρχισαν να αναπτύσσονται οι κομματικές απόψεις για την ...επόμενη θητεία. Όλα τα κόμματα που με στήριζαν επέλεξαν πλέον να δουλέψουν για τον εαυτό τους με αποτέλεσμα στις εκλογές του 1994 να εμφανιστούν επτά υποψήφιοι δήμαρχοι. Αυτό το κατάλαβε ο κόσμος γι' αυτό και με στήριξε με ένα μεγάλο ποσοστό που προερχόνταν απ' όλες τις παρατάξεις.

Έγιναν στις δύο θητείες κάποια πράγματα που σήμερα τα θεωρείτε σημαντικά;

Πρώτα από όλα, δώσαμε στους πολίτες νερό πόσιμο και ασφαλές. Έγινε και η αποχέτευση, έργο με εγκεκρωμένες πιστώσεις που χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα. Μετά, ξεκαθάρισαν θέματα που

είχαν να κάνουν με σχέδιο πόλης και την καταγραφή και αναπαλαίωση διατηρητέων ενώ παράλληλα αναπτύχθηκε μια καλή τουριστική υποδομή με την ΔΕΤΑΙ. Παράλληλα, έγινε μια μεγάλη προσπάθεια συνένωσης των δημάρχων σ' ένα κοινό μέτωπο που είχε αποτελέσματα.

Και υπήρξαν άλλα πράγματα που δεν μπόρεσαν να γίνουν; Που συνάντησαν εμπόδια;

Το πιο βασικό ήταν τα κληροδοτήματα που πλαισιώνονται από μια κακή νομοθεσία, χρονοβόρα και γραφειοκρατική σε βαθμό εξοντωτικό. Το δεύτερο είναι σε σχέση με το Πανεπιστήμιο. Παλιότερα μπορούσες να ακουμπήσεις πάνω του και να κερδίσεις σε πρόσωπα και δουλειά. Τώρα όλων το ενδιαφέρον στρέφεται στα κοινοτικά προγράμματα και έχει χαθεί αυτή η ιστορία, με ευθύνη νομίζω και της νέας δημοτικής αρχής.

Οπότε η κουβέντα πάει στην σημερινή δημοτική αρχή, που έχει εκλεγεί με την υποστήριξη του ΠΑΣΟΚ και την οποία έχετε συχνά κατηγορήσει για ανεπάρκεια.

Είναι μια δημοτική αρχή χωρίς άποψη. Ουσιαστικά εφαρμόζει μία κεντρική πολιτική χωρίς δική της πρωτοβουλία και όραμα. Παρουσιάζει έναν κατακερματισμό απόψεων και ακόμα και σε διαχειριστικά θέματα έχει διστάμενες απόψεις στο εσωτερικό της. Εκτός των άλλων είναι η μοναδική δημοτική αρχή που πέτυχε να μην έχει την πλειοψηφία στο δημοτικό συμβούλιο και να μην έχει εφαρμόσει ούτε το ένα εικοστό του προγράμματός της.

Γενικό αυτό. Μπορείτε να ξεχωρίσετε μία βασική ανακολουθία της;

Την εκποίηση των δημοτικών επιχειρήσεων - και δεν αναφέρομαι μόνο στην ενοικίαση των δύο εκμεταλλεύσεων γιατί αυτό θα μπορούσε να το κάνει οποιοσδήποτε δήμαρχος. Αναθέτουν όμως μια μελέτη βιωσιμότητας της ΔΕΤΑΙ με κατεύθυνση το συμπέρασμα να είναι ότι η επίχρηση χρειάζεται ιδιωτικό μάναντζμεντ.

Η λίμνη, ο Νιτσιάκος

Ας πάμε σε θέματα που απασχολούν καθημερινά τους πολίτες και παραμένουν ανοιχτά. Ας ξεκινήσουμε από τον Παραλίμνιο, στα παλιά σφαγεία και τις προοπτικές του.

Αυτός ο παραλίμνιος είναι σημαντικό κομμάτι της πόλης. Εξάλλου κι ο τεράστιος κρασπεδοτόμος που υπάρχει εκεί φτιάχτηκε επί δικτατορίας με τη λογική να γίνει μια ωραία προκυμαία για να κάνει βόλτα ο κόσμος. Έμελλε όμως να γίνει ο μισός θάνατος της λίμνης γιατί η λίμνη εκεί είχε όχθο και καθάριζε το νερό. Σήμερα δεν υπάρχει άλλη λύση απ' το να τον γκρεμίσουμε.

Ακριβώς εκεί όμως, δώσατε παλιότερα ως δημοτική αρχή άδεια να χτιστεί ένα τεράστιο ξενοδοχείο.

Οι περιοχές αυτές των παλιών μπουσταγιών προβλέπονταν απ' την πολεοδομία ως ζώνες τουρισμού και αναψυχής. Το πρόβλημα προέκυψε όταν ο επιχειρηματίας ζήτησε να πάρει ένα ακόμα μέτρο ύψος πάνω απ' το νόμιμο. Είχαμε ήδη δώσει την άδεια γι ανάλογο αίτημα στην κατασκευή του ΚΕΠΑΒΙ (σσ. του κέντρου παραδοσιακής βιοτεχνίας) και ο Νιτσιάκος ως ιδιοκτήτης ζήτησε την ίδια μεταχείριση. Άλλωστε είχε ήδη αγοράσει το οικοπέδο και είχε και άδεια ενώ η πόλη κέρδισε παράλληλα κι ένα ξενοδοχείο με περισσότερες κλίνες.

Ναι, αλλά κάτι λέγαμε πριν για ξενοδόχους και εργαζόμενους. Δεν ξέρω αν πεντα-

κόσιοι εργαζόμενοι θα είχαν την ανάλογη μεταχείριση... Ας μείνουμε όμως στην λίμνη. Νομίζετε ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση που έχει και την ευθύνη διαχείρισής της έχει παίξει θετικό ή αρνητικό ρόλο στην υπόθεση της προστασίας της τα τελευταία χρόνια;

Θετικό. Τα τελευταία τρία χρόνια τελείωσε το θέμα της οριοθέτησης της λίμνης αλλά και της μελέτης της διαχείρισης του οικοσυστήματος, την οποία και χρηματοδότησε -και βέβαια εμπόδισε το καραβάκι που ήθελε να κάνει βόλτες στη λίμνη.

Αυτή η υπόθεση ήταν μάλλον αστεία. Ήταν πράγματι επικίνδυνο εκείνο το καραβάκι;

Ίσως όχι, αλλά μην ξεχνάτε ότι εκείνος ο επιχειρηματίας με το έτσι θέλω ήθελε να το ρίξει στην λίμνη χωρίς να έχει όλα τα χαρτιά στα χέρια του. Αν είχε κάνει όλες τις διαδικασίες κανονικά, θα έπαιρνε την άδεια.

Ας μείνουμε στην λίμνη εμμέσως. Κάθε Δήμαρχος έχει να επιλέξει μεταξύ των περισσότερων εσόδων και της πολιτικής που σέβεται την πόλη και τον πολίτη. Το να επιτρέπεις να λειτουργεί κλάμπ στην Κυρά-Φροσύνη μήπως σημαίνει και την απώλεια της ιστορικής σχέσης που έχουν οι Γιαννιώτες με τη λίμνη;

Κοιτάξτε, λογιστικά οι ενοικιάσεις αυτών των χώρων, παρουσιάζουν κέρδος. Ο Δήμος πήρε 100 εκατομμύρια αέρα μόνο για δύο εκμεταλλεύσεις. Η Κυρά-Φροσύνη όμως έχει μια ολόκληρη ιστορία. Εκεί ήταν ένα καφενείο, κατέβαινε ο κόσμος, περπάταγε, έπαιρνε τα σποράκια του, δεν έπασχε η περιοχή από κλαμπ. Επισημάναμε μετά το 1994 στη νέα δημοτική αρχή την ανάγκη δημιουργίας συγκεκριμένων ζωνών ψυχαγωγίας στην παλιά πόλη αλλά επί τρία χρόνια αρνείται να το κάνει και περιορίζεται στην εξέταση κάθε νέας άδειας χωριστά. Αποτέλεσμα, σήμερα στην Κουντουριώτου, στην ιστορική συνοικία των Εβραίων, να έχουν εγκριθεί 27 άδειες!

Τι γίνεται με την οδό Ανεξαρτησίας; Όλα τα παλιά σπίτια, το παρελθόν που οι άλλες πόλεις πασχίζουν να διατηρήσουν και να αναδειξουν καταρρέει.

Συμφωνώ. Τα παλιά σπίτια δεν επισκευάζονται γιατί και το κόστος αναπαλαίωσης είναι υψηλό αλλά και υπάρχουν πολλοί ιδιοκτήτες. Είχα κάνει μια πρόταση, να συσταθεί μια εταιρία με μετόχους τους ιδιοκτήτες ακινήτων του ιστορικού κέντρου και κεφάλαια από τον Δήμο, που θα τα αντλήσει από προγράμματα ή ακόμα και δάνεια και η οποία θα φρόντιζε την αναπαλαίωση των κτιρίων. Θα ξεκινούσε από τις στοές, τις όψεις και σιγά σιγά, καθώς η δουλειά θα φαινόταν όλοι οι ιδιοκτήτες θα έδειχναν ενδιαφέρον ενώ θα προσελκύνονταν και ιδιώτες. Απόδειξη, το Πάρκο Κατσάρη που όταν φτιάχτηκε προσέλκυσε και ιδιωτικές επενδύσεις, μαγαζιά, κίνηση. Είχα καταθέσει αυτή την πρόταση προεκλογικά, το 1994. Η σημερινή δημοτική αρχή την έχει αγνοήσει και φυσικά δεν έχει κάνει απολύτως τίποτα για την διάσωση της Ανεξαρτησίας.

Σχέδια για το μέλλον

Να τελειώσουμε με τις επόμενες δημοτικές εκλογές. Το 1994 κατεβήκατε μ' ένα συνδυασμό αριστερών κατά βάση ανθρώπων σε μια κίνηση από τα κάτω όπως φάνηκε. Σήμερα, η αίσθηση είναι ότι δεν προχώρησε καθόλου αυτή η κίνηση και αντίθετα το όνομά σας ακούγεται για κάθε λογής συνεργασία, με τους πιο ετερόκλητους εταίρους -

από την Ν.Δ. ως την αριστερά- και μάλιστα κατόπιν προτάσεων κορυφής. Τι σκοπεύετε να κάνετε τελικά;

Αυτήν τη στιγμή παλεύω να δημιουργήσω μια πρόταση, προοδευτική, αριστερή - πες την όπως θες- που θα συσπειρώνει πάνω απ' το 25% του πληθυσμού, που πιστεύω ότι έχει ανάλογες απόψεις. Ως το τέλος του μήνα θα παρουσιαστεί η κίνηση μας. Δεν σας κρύβω βέβαια ότι γίνονται και κουβέντες εκ των άνω γιατί δεν μπορεί κανείς να αγνοήσει τα κόμματα. Θέλω να συνεχίσω την προσπάθεια του '94 -που είχε ίσως παγώσει αν και η γραμματεία της λειτουργούσε- με νέους ανθρώπους, ενώ φαίνεται ότι και οι διαγραφμένοι του ΚΚΕ και ο ΣΥΝ και το ΔΗΚΚΙ και το ΝΑΡ προσανατολίζονται στο να στηρίξουν μια τέτοια κίνηση.

Σε ποια κοινή βάση;

Η εφαρμογή του σχεδίου πόλης, η κυκλοφοριακή μελέτη και η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων -ανεργία, φτώχεια, μετανάστες, υπάρχουν αρκετά ζητήματα.

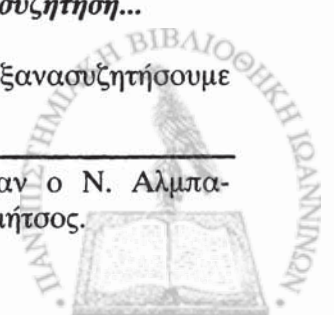
Ξανά λοιπόν υποψήφιος. Είστε από το 1982 στο δημοτικό σύμβουλο και δικαιολογημένα κάποιος θα σας κατέγραφε ως "επαγγελματία" δήμαρχο.

Ίσως. Όπως είδατε όμως ήρθα στο ραντεβού μας από το ιατρείο μου. Απόδειξη ότι δεν είδα ποτέ την πολιτική επαγγελματικά είναι ότι συνεχίζω όλα αυτά τα χρόνια να δουλεύω και να ζω από την ιατρική όπως φαίνεται κι απ' τη φορολογική μου δήλωση!

Ευχαριστούμε για την συζήτηση...

Και εγώ. Ελπίζω να ξανασυζητήσουμε σύντομα.

Την συνέντευξη πήραν ο Ν. Αλμπανόπουλος και ο Φ. Καραμήτσος.

Μαζί είναι καλύτερα!

Οι τσιγγάνοι και η ελληνική κοινωνία

Η παιδική θνησιμότητα των Τσιγγάνων της Ελλάδας, ηλικίας μέχρι ενός έτους, φτάνει το 60% (!) ενώ το ποσοστό αυτό «μειώνεται» στο 22% στις ηλικίες μεταξύ 2 και 5 ετών! Για σύγκριση, το ανάλογο ποσοστό στον υπόλοιπο πληθυσμό είναι 0.8%. Το ποσοστό παιδιών Τσιγγάνων που πεθαίνουν από αρρώστιες είναι 30-35% ενώ ο αριθμός των αναλφάβητων Τσιγγάνων καθώς και αυτών που δεν παρακολούθησαν ποτέ σχολείο κυμαίνεται από 30-60%! Αυτά και αρκετά άλλα στοιχεία που δείχνουν την τεράστια απόκλιση ανάμεσα στην κοινότητα των τσιγγάνων και στον υπόλοιπο ελληνικό πληθυσμό παρουσιάστηκαν σε διημερίδα με τίτλο "Μαζί είναι καλύτερα" που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη με αφορμή το ευρωπαϊκό έτος κατά του ρατσισμού την περασμένη εβδομάδα.

Αλλά πώς βλέπουν οι ίδιοι οι τσιγγάνοι από την μια και το ελληνικό κράτος από την άλλη το ζήτημα; Όπως επισημάνθηκε από την τσιγγάνα ομιλήτρια στην διημερίδα Μαρία Δημητρίου, στο ζήτημα -για παράδειγμα- της εκπαίδευσης, οι ίδιοι οι τσιγγάνοι «αντιμετωπίζουν με καχυποψία το σχολείο γιατί πιστεύουν ότι θέτει σε κίνδυνο τη διατήρηση της κουλτούρας τους και επειδή διακατέχονται από φόβο αφομοίωσης». Μια πρόσθετη δυσκολία είναι ότι το επάγγελμα που κυρίως εξασκούν οι Τσιγγάνοι, το γυρολογικό εμπόριο, αναγκάζει εκ των πραγμάτων τους υποψήφιους μαθητές να αλλάζουν συνεχώς σχολεία και να αντιμετωπίζουν εκ νέου την καχυποψία δασκάλων και μαθητών. Από την άλλη πλευρά, «το σχολείο αρνείται και απορρίπτει τους Τσιγγάνους, τη γλώσσα τους και την κουλ-

τούρα τους και καθίσταται πεδίο αντιπαράθεσης της τσιγγάνικης και της μη τσιγγάνικης κουλτούρας», όπως τόνισε η ίδια ομιλήτρια.

Να λοιπόν το πρόβλημα. Η κοινωνία μας εξαντλεί την γενναιοδωρία της με το να «δέχεται» τα τσιγγανόπουλα στα σχολεία, όταν βέβαια ο τοπικός σύλλογος γονέων και κηδεμόνων δεν ...προβάλλει βέτο! Τα ίδια όμως σχολεία είναι ακατάλληλα για τις ιδιαιτερότητες της τσιγγάνικης ζωής. Η εκπαίδευση των δασκάλων ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν σωστά τα παιδιά των Τσιγγάνων είναι ανύπαρκτη, ενώ μια λύση, που θα ήταν κατάρτιση Τσιγγάνων που έχουν απολυτήριο λυκείου ώστε να μπορέσουν να αναλάβουν ένα ρόλο βοηθού δασκάλου παραμένει πάγιο αλλά ανεκπλήρωτο αίτημα της κοινότητας.

Αποτέλεσμα: Η κοινότητα των τσιγγάνων αποξενώνεται συνεχώς από την ελληνική κοινωνία και ζει αποκλειστικά από το εμπόριο και συμπληρωματικά από την επαιτεία. Η δε κοινωνία μας κλείνει τα μάτια στο πρόβλημα, στέλνει κατά καιρούς την αστυνομία να ξηλώσει τις σκηνές, που αναγκαστικά μεταφέρονται κάπου αλλού και τα μέλη της αποδέχονται τον ρόλο του φιλάνθρωπου, ρίχνοντας -κακώς- τον οβολό τους στα πόδια της μητέρας με το μωρό, διευκολύνοντας έτσι τις κυβερνήσεις να αποποιηθούν τις ευθύνες τους.

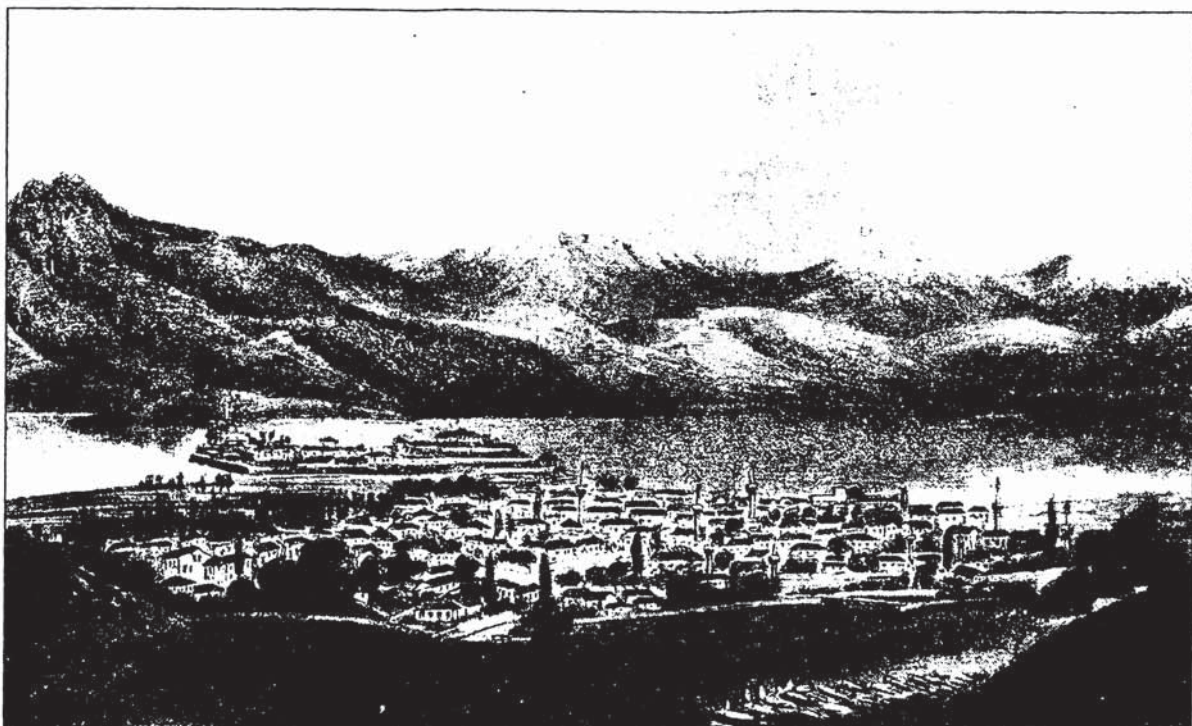
Οι Τσιγγάνοι στην Ελλάδα αποτελούν το 5% του πληθυσμού. Ο πραγματικός αριθμός τους, καταγεγραμμένων και μη, εχόντων ταυτότητα ή όχι, υπολογίζεται σε 500.000 άτομα! Ακόμα και αν αυτός ο αριθμός είναι ελαφρά υπερτιμημένος, πράγμα που δεν είναι βέβαιο, δείχνει ότι η ελληνική κοινωνία πρέπει να σκύψει πάνω από το μεγάλο της αυτό κομμάτι.

Μέσα από τις οργανώσεις τους οι Τσιγγάνοι ζητούν δικαίωμα στη εργασία, στην κοινωνική ασφάλιση, στην περίθαλψη, στην κατοικία και εν ολίγοις δικαίωμα για μια καλύτερη ζωή. Αν η κεντρική εξουσία αδυνατεί ή δεν θέλει, μήπως είναι στο χέρι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να προσφέρει λύσεις;

N.A.

Ενάντια στην Νοσταλγία

από την Σοφία Σαββίδου

Η νοσταλγία όχι, δεν είναι απαγορευτική. Συχνά θρέφει τα ανθρώπινα αισθήματα, τα πλουτίζει με την ανάμνηση της πίκρας ή της χαράς που στο παρελθόν της η ανθρώπινη ψυχή γεύτηκε. Μεγαλώνοντας - δεν ξέρω- ίσως νοσταλγεί κανείς περισσότερο: Τα χρόνια που ήταν παιδί, την τρυφερή αγκαλιά της μητέρας του, τα πρώτα ερωτικά σκιρτήματα, τον τόπο που μεγάλωσε.

Η νοσταλγία όμως μπορεί να είναι ενίοτε κι ενοχλητική, όταν ας πούμε γίνεται μίξερη. Κι αυτό πότε; Συνήθως, όταν απορρέει από την αντίληψη ενός παρόντος ανεπαρκούς, ανίκανου να πλουτίσει περισσότερο τις ευαισθησίες ενός ανθρώπου που έχουν «κλείσει» κάπου πιο πίσω... Σε μια κοινωνία που δεν είχε το «χρώμα του χρήματος», δεν «μύριζε ψεύτικο γόητρο», σε μια κοινωνία, της οποίας η θύμηση φωλιάζει στις ψυχές αυτών που την έζησαν και την έχασαν και κατοικεί στο «σπίτι του Δεσπότη».

Κάπου εκεί η νοσταλγία χάνεται από τη διάσταση του προσωπικού, ίσως ακόμη και του αυθεντικού, γιατί πια από προσωπικό βίωμα, γίνεται παρελθοντολογίζουσα φλυαρία, κάτι σαν ιδιάζων ρομαντισμός του 19ου αιώνα. Και βέβαια ο λόγος όχι για τη νοσταλγία της τρυφερής αγκαλιάς της μάνας, αλλά για κείνη ενός παρελθόντος ανώτερου, πιο «ευαίσθητου», λιγότερο μηχανοποιημένου, με τους ανθρώπους να ζουν σε κοινωνία ο ένας με τον άλλο, δίχως μοναξιά, δίχως δυστυχία, δίχως το χάος των μεγάλων σύγχρονων πόλεων. Ο άνθρωπος λοιπόν σε μιαν άλλη εποχή, καλύτερος από τον σύγχρονο, καταναλωτικό άνθρωπο.

Και τώρα; Τίποτα άλλο από πιστωτικές κάρτες, χρήματα δηλαδή και κατανάλωση, τηλεόραση και μοναξιά, δυστυχία. Τώρα τα παιδιά δίχως παππού και γιαγιά να διηγούνται ιστορίες.

Ίσως δεν είναι ψέμα. Η βιομηχανική επανάσταση έκανε την αρχή, η διαρκής

τεχνολογική ανάπτυξη πλουτίζει αυτή την αρχή περισσότερο. Και στο όνομα των νέων αλλαγών, είναι αλήθεια, ο άνθρωπος μαθαίνει να είναι πιο γρήγορος, πιο μηχανικός, περισσότερο ή λιγότερο μόνος. Μαθαίνει όμως, να είναι και πιο ελεύθερος, πιο ανεξάρτητος. Μαθαίνει τελικά ότι μοίρα του είναι ν' αλλάζει, όπως αλλάζουν οι κοινωνίες όπου ζει. Ιστορική αναγκαιότητα... Κι απέναντι σ' αυτήν την ιστορική αναγκαιότητα, οι άνθρωποι, μην μπορώντας να κάνουμε κάτι περισσότερο, συλλέγουμε μνήμες και μετά τις μυθοποιούμε. Από ανάγκη να έχουμε πρότυπα; Από ανάγκη να 'χουμε παρελθόν; Από την αδυναμία να ζούμε στο παρόν μας;

Και δεν λέει κανείς να ξεχαστεί το παρελθόν, να σβήσει. *Παρελθόν δεν είναι όμως μόνο ο βιωμένος χρόνος των 50 ετών προ του παρόντος.* Είναι όλη η ανθρώπινη ιστορία. Και το παρόν είναι αναπόφευκτη εξέλιξη και συνέπειά του.

Το παρόν με τις τράπεζες, το χρήμα, τις τηλεοράσεις δεν είναι αυτοφύες. Έχει τις ρίζες του στο μυθοποιημένο παρελθόν. Κι αν μια διάθεση απέναντί του θα ωφελούσε είναι η κριτική κι όχι η αφοριστική. Είναι η θέληση για ένα καλύτερο, όχι μέλλον, αλλά παρόν. Άλλωστε είναι ο μόνος χρόνος, στον οποίο μπορούμε αληθινά να επενδύσουμε, όχι μόνο υλικά, αλλά και συναισθηματικά. Το να αρνείσαι και να καταριέσαι το χρόνο, στον οποίο είσαι παρών, δεν είναι άλλο από το ν' αρνείσαι και να καταριέσαι την ίδια σου την υπόσταση και να διαλαλείς, χωρίς να παραδέχεσαι, τη δυστυχία που σου γεννά η αδυναμία να είσαι πλήρης.

Κι έτσι γεννιούνται τα φτωχά, θεωρητικίζοντα σχήματα της παρελθοντολαγνίας που αυτονομούνται και γίνονται ο λόγος μιας ολόκληρης κοινωνίας. Έτσι βλέπει κανείς νοσταλγό του παρελθόντος τον Γιαννιώτη πολίτη, που όμως πολύ έχει διευκολυνθεί από την ανακάλυψη του αυτοκινήτου -σύνθητες το φαινόμενο της οικογένειας με 2 αυτοκίνητα- να μην τον ενοχλεί καθόλου ο φούρνος μικροκυμάτων και να μην μπορεί πια να ζήσει δίχως τηλεόραση. Κι αυτή η συναισθηματική ασυμβατότητα το να «ζει», δηλαδή, «η τοπική κοινωνία στην πόλη, τα μέλη της όμως να βρίσκονται κάπου αλλού», ισοδυναμεί με υποκρισία κι η υποκρισία με μιζέρια. Και στο βαθμό που η μιζέρια θρέφει την αντίληψη μας για τα

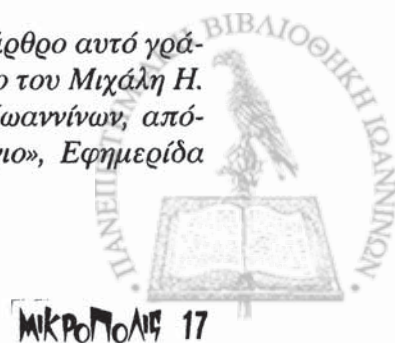
πράγματα μάλλον δεν μπορούμε να είμαστε περήφανοι, εκτός κι αν το κάνουμε στα πλαίσια του «οι λέξεις έχουν χάσει πια το νόημά τους».

Και βέβαια αυτή η προσωπική για τον καθένα μιζέρια γίνεται, όπως προαναφέρθηκε, κοινωνική κι αυτό μετά λέγεται ελληνική κοινωνία έτσι όπως τώρα τουλάχιστον την έχουμε μπροστά μας. Συντηρήτρια δηλαδή της άποψης της άμεσης σύνδεσης με την λαμπρή αρχαιότητα. Για παράδειγμα, στο 6ο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα οι Πόντιοι χορευτές χόρευαν τον πυρρήχιο, που είχε χορέψει και ο Αχιλλέας. Νοσταλγό του χωριού και του παρελθόντος που χάνεται -το κείμενο του Μιχάλη Αράπογλου στο τελευταίο τεύχος της Εφημερίδας είναι ενδεικτικό- που μαζί μ' αυτό βέβαια χάνεται κι η ιδιαίτερη ταυτότητά μας, απ' την οποία ό,τι διασώζεται το διαφυλάττουμε νιώθοντας ανώτεροι απ' όλες τις άλλες φυλές του Ισραήλ και βέβαια το υπερασπιζόμαστε απέναντι στον κάθε Αλβανό λαθρομετανάστη που με την παρουσία του το αλλοιώνει περισσότερο.

Στο κείμενο του Μ.Η. Αράπογλου λανθάνει ένας μικρούλης, διστακτικός τοπικισμός, που χαϊδεύει ηδονικά τα αυτιά της τοπικής κοινωνίας ενισχύοντας τον μύθο του «τότε ήταν καλύτερα». Ακόμη όμως κι αν ήταν, έχει νόημα να το επαναλαμβάνουμε; Νομίζω πως όχι, αν δεν αγωνιζόμαστε να βελτιώσουμε τη ζωή μας κι έτσι να μη ζούμε με δανεικές ευτυχίες. Η νοσταλγία δεν ξορκίζει την μοναξιά, δεν βοηθάει. Είναι χρησιμότερο ν' αναζητήσουμε την επικοινωνία στην καθημερινότητά μας τόσο σε προσωπικό επίπεδο, όσο και σε συλλογικό. Το να κοιτάει καθένας τη βολή του δεν είναι ζήτημα συνθηκών ή εποχών. Είναι ζήτημα κοσμοαντίληψης. Γι' αυτό και καμία εποχή δεν έχει να δώσει συνταγή ευτυχίας. Ο άνθρωπος είναι που δρα. Ή θα δρα ή θα κλαίγεται. Κι οι μελλοντικοί νοσταλγοί του δικού μας παρόντος πάλι θα μας μυθοποιήσουν.

Αρκεί όμως αυτό;

(Όπως είναι φανερό το άρθρο αυτό γράφτηκε με αφορμή το κείμενο του Μιχάλη Η. Αράπογλου, «Η πόλη των Ιωαννίνων, απόσπασμα από ένα ημερολόγιο», Εφημερίδα αρ. 14, Καλοκαίρι 1997)

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ

από τον Φιλήμονα Καραμήτσο

“Μελαγχολικό το συμπέρασμα: Όταν οι κατ’ εξοχήν αρμόδιοι, οι δημοσιογράφοι -διεκπεραιωτές και σχολιαστές των ειδήσεων - αποκαλύπτονται τραγικά ανενθιμώτατοι και, ορισμένοι εξ αυτών, εντυπωσιακά ανεύθυνοι... Όταν κορυφαίοι στοχαστές και αρθρογράφοι αποδεικνύεται ότι παρακολουθούν μερικώς την επικαιρότητα και διακινδυνεύουν συμπεράσματα και αποφάνσεις, αξιοποιούντες σαθρό υλικό το οποίο παρεισέφησε σε έγκυρα έντυπα... Όταν, τέλος, κορυφαίοι πολιτικοί συνδυάζουν όλα τα εν λόγω παθογενή (έλλειψη ενημέρωσης, ευκολία, εμπιστοσύνη σε έγκυρα έντυπα δίχως διερεύνηση του θέματος, μερική παρακολούθηση της επικαιρότητας κ.α.) τότε, ποιές απαιτήσεις περί την κρίση και τη συμπεριφορά των πολιτών δύναται να εγερθούν;”

Ίσως η πιο διαυγής, στη συντομία της, διατύπωση που έχουμε διαβάσει τελευταία για την παθογένεια των ελληνικών μέσων ενημέρωσης. Γράφτηκε από τον Γιάννη Τριάντη στη στήλη του Τύπος των ήλων της Ελευθεροτυπίας (11/10) με αφορμή μια δήλωση του Κίσιγκερ στην οποία το παλιό “γεράκι” των ΗΠΑ εμφανίζεται έτοιμο να καταστρέψει τον ελληνικό πολιτισμό. Η δήλωση αποδείχτηκε πλαστή, τη χρησιμοποίησαν, όμως, πολλοί (από άγνοια;) για να τονίσουν την ύπαρξη ξένων κέντρων που δήθεν επιβουλεύονται τη χώρα μας. Την είδαμε και σε τοπικές εφημερίδες, όπως στο άρθρο του Βασίλη Π. Κονιτσιώτη στον Πρωινό Λόγο (9/10).

Η μετατροπή της φήμης σε είδηση και του κίβδηλου σε αληθινό είναι πλέον καθημερινό φαινόμενο. Χαρακτηριστική η ενσωμάτωση στις εφημερίδες όλο και πιο πολλών σελίδων με “σχόλια” που αφήνουν μέσα σε λίγες λέξεις πολλαπλά υπονοούμενα χωρίς να δεσμεύουν τους συντάκτες τους ενώ παράλληλα αποφεύγεται και η δοκιμασία του άρθρου στο οποίο ο αρθρογράφος θα έπρεπε να αναλύσει το σχόλιο του. Παράδειγμα, η πρόσφατη κόντρα

Τζουμάκα-Κεφαλογιάννη στη Βουλή όπου ο δεύτερος υπονόησε για το γνωστό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ ότι ήταν χουντικός. Έρχονται τα Πρωινά Νέα (11/10) και με τίτλο “Με το «Σπουδαστικό» της Ασφάλειας” και φωτογραφία του Τζουμάκα γράφουν στη σελίδα των σχολίων τους: “Ας ρωτήσουν -αν τους βρουν- για την «ειδική σχέση» του Αρτινού με το τότε «Σπουδαστικό» της Ασφάλειας, τους τότε υπευθύνους του, που έχουν καταφύγει και στο εξωτερικό ύστερα απ’ τις δολοφονίες Μπάμπαλη και Μάλλιου”. Το πράγμα είναι απλό: Αν η εφημερίδα έχει βρει αυτούς που έχουν καταφύγει στο εξωτερικό και ξέρει ότι ο Τζουμάκας ήταν συνεργάτης της Ασφάλειας τότε πρέπει να το πει δημόσια και καθαρά κι όχι μ’ αυτά τα ανόητα υπονοούμενα. Αν, όμως, δεν έχει έγκυρες πληροφορίες τότε ψευδολογεί και συκοφαντεί.

“Επανδρώνονται με μοναχές τα μοναστήρια στο Νησί...” γράφουν τα Πρωινά Νέα στις 9 Οκτωβρίου. Μετά από αυτήν την “ανδροποίηση” ίσως οι μοναχές να είναι έτοιμες να περάσουν και το Άβατον του Αγίου Όρους!

Από τη δεύτερη εβδομάδα του Οκτωβρίου οι Νέοι Αγώνες εκδίδονται με ένθετο τετρασέλιδο ροζ χρώματος το οποίο περιέχει μικρές αγγελίες, που μάλιστα καταχωρούνται δωρεάν όπως διαφημίζει και το πρωτοσέλιδο. Η ιδέα δεν είναι κακή ούτε βέβαια καινούργια. Το πρόβλημα και το αστείο της υπόθεσης είναι ότι η εφημερίδα δεν διέθετε τόσες αγγελίες ώστε να στηρίξει την ιδέα της και δανείστηκε... τις αγγελίες των άλλων τοπικών εφημερίδων όπως καταγγέλουν οι εκδότες τους, οι οποίοι μάλιστα, ευλόγως, απειλούν με ασφαλιστικά μέτρα. Το γιατί οι Νέοι Αγώνες επιλέγουν μια τέτοια μέθοδο για να αυξήσουν το κύρος τους δεν είναι άσχετο ίσως με το επικείμενο μοίρασμα της κρατικής διαφήμισης στον τοπικό τύπο που λέγαμε.

Έκπληξη το πρωτοσέλιδο άρθρο του **Πρωϊνού Λόγου** στις 4 Οκτωβρίου. Με τίτλο “Απαράδεκτη απόφαση” ο **Γιώργος Κωνσταντόπουλος** διαφωνεί έντονα με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου να φτιάξει ιδιωτικό γκαράζ κάτω από την κεντρική πλατεία και σημειώνει: “Η δημιουργία υπόγειου γκαράζ στην κεντρική πλατεία θα ενθαρρύνει τους οδηγούς να κατευθύνονται προς το κέντρο, θα αυξήσει την κυκλοφοριακή συμφόρηση - ρύπανση... Επιπλέον θα στερήσει από τους κατοίκους τον κεντρικό πνεύμονα κοινωνικής επαφής” Συμφωνούμε και επαυξάνουμε και η έκπληξη είναι ότι αυτά γράφονται σε μια συντηρητική εφημερίδα που παραδοσιακά είναι υπέρ των “μεγάλων έργων”. Βέβαια, και για να μην ξεχνιόμαστε, ο αρθρογράφος σημειώνει παρακάτω ότι το γκαράζ οδηγεί και σε “συνάρθρωση περιθωριακών ατόμων”. Αυτό όμως λύνεται: Θα στείλουμε μερικούς ελεγκτές δημόσιας υγείας και μερικούς αστυνομικούς (και πολλές, πολλές κάμερες) και θα τους δώξουν τους παλιοαλήτες.

Το τρίτο συνέδριο της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίων Επαρχιακών Εφημερίδων έγινε στα τέλη Σεπτεμβρίου στα Χανιά με την παρουσία του υπουργού Τύπου κ. Ρέππα, του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, παλιού εκδότη μεταξύ άλλων, του προέδρου του ΣΥΝ κ. Κωνσταντόπουλου και εκπροσώπων των κομμάτων. Το κέρδος από το συνέδριο ήταν η υπόσχεση ότι θα δοθεί το 30-40% της κρατικής διαφήμισης στα επαρχιακά έντυπα, πράγμα που ευχαρίστησε βέβαια τους εκδότες αλλά προβλέπεται να εντείνει και τις διαμάχες τους σε τοπικό επίπεδο αφού θα υπάρξουν κριτήρια επιλογής των εφημερίδων που θα ενισχυθούν. Λογικό, αν σκεφτεί κανείς ότι στα Γιάννενα βγαίνουν επτά εφημερίδες!

Αν και αυτή η εξέλιξη είναι ικανή να αλλάξει ριζικά την έως τώρα κατάσταση, κανένας πολιτικός ή κοινωνικός φορέας της πόλης δεν έδειξε να ενδιαφέρεται να ενημερωθεί, ίσως γιατί πολλοί θέλουν τον τοπικό τύπο έμμισθο υποχείριο τους για την καλλιέργεια του πολιτικού τους προφίλ. Έγινε μόνο μια ομιλία της κ. **Τζάλλα** του Ηπειρωτικού Αγώνα σε συνεστίαση του Ροταριανού Ομίλου την Πέμπτη 9 Οκτωβρίου.

Πέρα όμως απ’ τα χρήματα, αυτό που πρέπει να απασχολεί κυρίως τους ντόπιους εκδότες είναι η ύλη, το περιεχόμενο. Η πόλη έχει αλλάξει, η ζωή η ίδια έχει αλλάξει και δεν βολεύεται μέσα σε λίγα πολιτικά σχόλια και στις ηθικολογίες συνταξιούχων δημοδιδασκάλων. Ούτε ο πολιτισμός κινείται πια στα όρια του Πατρίς - Θρησκεία - Οικογένεια. Εντυχώς δηλαδή.

Ο άλλος Τύπος Βουβά ζευγάρια

Διασταυρωθήκαμε στο άλσος. Βάδιζε αργά σχεδόν σέρνοντας το βήμα. Περιποιημένος στην πένα, δεν θα ‘ταν πάνω από εξήντα πέντε χρονώ. Μ’ άγγεξε μια στιγμή το βλέμμα του, μαζί πονηρό και αθώο, που το διάβασα σαν να μου έλεγε: Μη με βλέπεις τώρα, δεν ήμουν έτσι πάντα. Τον στήριζε μια Φιλιππινέζα.

Τις προάλλες μου αφηγήθηκαν ένα περιστατικό: Ηλικωμένη κυρία που κατευθύνεται στην τραπεζική θυρίδα της υποβασταζόμενη από μία Ρωσίδα, στρέφει και λέει στη συνοδό της: “Θα ‘χεις κι εσύ απ’ αυτά, αν μείνεις και είσαι καλή μαζί μου”.

Πριν από καιρό, συγγενείς θανόντος ηλικιωμένου προσέβαλαν τη διαθήκη του, με την οποία δώριζε το σπίτι του στη Βουλγάρα συνοδό του. Υποστήριζαν -νομοτύπως- πως τον “ξεμουάλισε”. Ενώ -προφανώς- θα επιθυμούσαν να πίνει ήσυχα ήσυχα το χαμομηλάκι του απέναντι από την τηλεόραση περιμένοντας τον Ύψιστο να του χτυπήσει το κουδούνι, ώστε να πλακώσει μετά η απουσία εν ζωή, αδυσώπητη συμμορία που, γενικώς, ακούει στο όνομα “ανίψια”.

Γεμάτα τα παγκάκια στις πλατείες από ηλικιωμένες και ηλικιωμένους με τις ξένες συνοδούς τους· αυτά τα βουβά ζευγάρια της αμοιβαίας ανάγκης που καμωνόμαστε πως δεν τα βλέπουμε ή δεν έχουμε λόγους να τα βλέπουμε. Με εκατόν-εκατόν είκοσι χιλιάδες το μήνα οι συγγενείς λύνουμε το πρόβλημα και αναπαύουμε τις συνειδήσεις μας, ενώ οι ξένες συνοδοί προσφέρουν συνεχή παρουσία και φροντίδα που συχνά φτάνουν στη στοργή και την αγάπη.

Κάτι έχει αλλάξει στην ελληνική οικογένεια. Δεν ξέρω πόσο θεαματική ή αργόσυρτη είναι η αλλαγή, όμως τη μαρτυρούν αυτά τα βουβά ζευγάρια στις πλατείες...

Πέτρος Μανταίος

(Ελευθερο-οτυπία, Τετάρτη 1 Οκτωβρίου)

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑ ΚΑΛΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

AMEL
travel ΕΚΔΡΟΜΕΣ,
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ,
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΑ
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΜΕ ΕΓΓΥΗΣΗ!!!

 OLYMPIC
BRITISH AIRWAYS **Lufthansa**

ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΝΗΣΙΑ & ΙΤΑΛΙΑ

JOINT SERVICE
MINOAN LINES

**SUPERFAST
FERRIES**

Κάντε το ταξίδι σας στη Αδριατική Κρουαζιέρα

Γ. ΛΑΓΔΑΣ
DESIGNER
67474

ΓΡΗΓ. ΣΑΚΚΑ 4 ΙΩΑΝΝΙΝΑ ΤΗΛ.: (0651) 79111, 79222, 29161

Το ερχόμενο 15νθήμερο

Τον περασμένο Σεπτέμβριο πραγματοποιήθηκε στην Θεσσαλονίκη, στην Κρυπτοστοιά της Ρωμαϊκής Αγοράς και στα πλαίσια της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, έκθεση Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας με οργανωτές τον Χρήστο Λάζο και την Εταιρία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας. Με την ολοκλήρωσή της στην Θεσσαλονίκη, ένα μέρος της ταξίδεψε στα Γιάννενα ώστε να πραγματοποιηθεί και εδώ μια αντίστοιχη -έστω και μίνι- έκθεση για το γιαννιώτικο κοινό. Συγκεκριμένα από τα 69 εκθέματα της Θεσσαλονίκης, η έκθεση στα Γιάννενα περιλαμβάνει 7 εκθέματα και αρκετές πινακίδες με φωτογραφίες από άλλα.

Η συγκεκριμένη έκθεση στα Γιάννενα ήταν αποτέλεσμα πρωτοβουλιών και καλής θέλησης από πολλές πλευρές: Των οργανωτών της μητρικής έκθεσης στην Θεσσαλονίκη που είδαν με καλό μάτι την ιδέα της μεταφοράς, του ανθρώπου που είχε αυτή την ιδέα και πάσχισε αρκετά για να υλοποιηθεί, της Δημόσιας Βιβλιοθήκης που την φιλοξένησε και τέλος των χορηγών που την χρηματοδότησαν. Έστω και με τις ελλείψεις της: Οι πινακίδες των εκθεμάτων δεν είναι κατατοπιστικές, ένα αναλυτικό φυλλάδιο - οδηγός θα έπρεπε να κυκλοφορήσει, αφού και τα σχετικά με το θέμα βιβλία που πωλούνται στον χώρο (όπως η Μηχανική και Τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα του Χρήστου Λάζου) είναι μάλλον ασαφή και ελλειπτικά, ενώ και ο μονότονος ελληνοκεντρισμός στα σχόλια γίνεται κουραστικός. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την δομή και οργάνωση της έκθεσης απλώς γυρίστε σελίδα.

Τι αποδεικνύει η παρούσα έκθεση και η ιδέα μεταφοράς ενός -μικρού έστω- μέρους των εκθεμάτων στα Γιάννενα; Κυρίως ότι δεν χρειάζεται να κάνει κανείς μεγαλεπήβολα σχέδια σε μια επαρχιακή πόλη που δεν μπορεί να τα υποστηρίξει (κοινό, χρηματοδότηση, προβολή κλπ). Παρόμοιας λογικής ήταν η μικρή αλλά ενδιαφέρουσα έκθεση Φιλίες που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι στο Ιτς Καλέ. Γύρω από αυτή την πρακτική μπορούν να κινηθούν και άλλοι οργανωτές, προσφέροντας στην πόλη μικρές έστω, αλλά καλές εκθέσεις, που και το κοινό μπορεί να αγκαλιάσει αλλά και ο προϋπολογισμός τους δεν ξεπερνάει τα όρια του εφικτού.

Α.Α.

Σ
Ω
Λ
Σ
Ω
Σ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ - ΘΕΑΤΡΟ - ΒΙΒΛΙΟ - ΜΟΥΣΙΚΗ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Η Τεχνολογία Στην Αρχαία Ελλάδα

Ο τόπος: Το Αναγνωστήριο της Ζωσιμαίας Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Ιωαννίνων (Μ.Μπότσαρη & Ε.Βενιζέλου, τηλ :0651-25591).

Ο χρόνος: από το περασμένο Σάββατο, 11 ως την Παρασκευή 24 Οκτωβρίου 1997. Η Εκθεση θα είναι ανοιχτή καθημερινά τις ώρες λειτουργίας της Βιβλιοθήκης ενώ το Σάββατο και την Κυριακή από 7 ως 9 μ.μ.

Οι συντελεστές: η κ. Καίτη Τζάνου, Διευθύντρια της Βιβλιοθήκης που με την αγάπη της για τον Πολιτισμό αγκαλιάζει κάθε σοβαρή προσπάθεια σ'ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων που ξεπερνάει το χώρο του βιβλίου. Η Ιερά Μονή Τσουκάς, με την ευγενική Χορηγία της. Ο κ.Χρήστος Δ. Λάζος, Συγγραφέας - Ιστορικός, που είναι ο δημιουργός των πινακίδων μέσα από τις οποίες παρουσιάζεται το θέμα. Επίσης εξασφάλισε τα όργανα που εκτίθενται. Ο γράφων που εμπνεύστηκε τη μεταφορά αυτής της Εκθεσης στην πόλη μας και ανέλαβε την ευθύνη της υλοποίησης της. Επιμελήθηκε επίσης το Χώρο και τα Εντυπα της Εκθεσης.

Το περιεχόμενο: Η Εκθεση αποτελείται από δύο τμήματα. Το πρώτο περιλαμβάνει από επτά μεγάλες πινακίδες διαστάσεων 1Χ2 μέτρα διπλής όψεως με κάθε όψη να αποτελεί και μία θεματική ενότητα της Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας. Οι πινακίδες ανά θέμα έχουν τους εξής τίτλους:

Υδραυλικά Έργα

Υδραυλικά Όργανα και Μηχανισμοί

Πολεμικές και Πολιορκητικές μηχανές
Μουσικά Όργανα
Υδραυλικά Ρολόγια
Ηλιακά Ρολόγια
Μεταλλουργία - Ανυψωτικές Μηχανές
Χειρουργικά εργαλεία - Τηλεπικοινωνίες
Πειραμίδες στην Ελλάδα
Μεγαλιθικά Μνημεία της Μάνης -
Δρακόσπιτες της Εύβοιας
Αρχαία Ναυπηγική
Όργανα και βοηθήματα ναυτιλίας
Μεγάλα Καλλιτεχνικά και Μηχανικά Θαύματα. (δύο όψεις).

Το δεύτερο τμήμα αποτελείται από τα ομοιώματα των οργάνων και των μηχανισμών που είναι :

Ατμοτηλεβόλο Αρχιμήδους
Καταπέλτης εκτόξευσης υγρού πυρός
Ηλιακό Ρολόι των Φιλίππων
Βυζαντινό Ρολόι / Ημερολόγιο
Τριήρης
Βυζαντινός Δρόμων
Υσπληξ

Το Ατμοτηλεβόλο του Αρχιμήδη και ο καταπέλτης ανήκουν στις πολεμικές μηχανές, τα δύο ρολόγια ανήκουν στα μετρητικά όργανα, τα δύο πλοία, τριήρης και δρόμων αφορούν τα πολεμικά σκάφη των Αρχαίων Ελλήνων και των Βυζαντινών και τέλος η ύσπληξ ήταν μηχανισμός άφεσης των αγώνων δρόμου.

Το θέμα: Μέσα από το σύνολο των εκθεμάτων γίνεται μια σοβαρή προσπάθεια να αναδειχθεί το σύνολο της Τεχνολογίας που είχαν αναπτύξει οι αρχαίοι μας πρόγονοι σε κάθε τομέα της καθημερινής τους ζωής. Ο «λογος για τη Τέχνη», την Τεχνολογία δηλαδή, περνάει μέσα από

Βα στην Δημόσια Βιβλιοθήκη

τρεις παράγοντες: τις Πρώτες Υλεις (οργανικές, ανόργανες, φυτικές ίνες), τις Εφαρμογές (διατροφή, ασφάλεια, ενέργεια, διακίνηση και μεταφορές, κατοικία, κοινοτικά και συλλογικά έργα, οικοτεχνία, ένδυση, επικοινωνία κλπ) και τέλος τον Ανθρωπο (σαν κατασκευαστή και χρήστη).

Επίσης όλες αυτές οι δραστηριότητες κατανέμονται σε:

α) Περιόδους (Προϊστορία, Κλασική Εποχή κλπ)

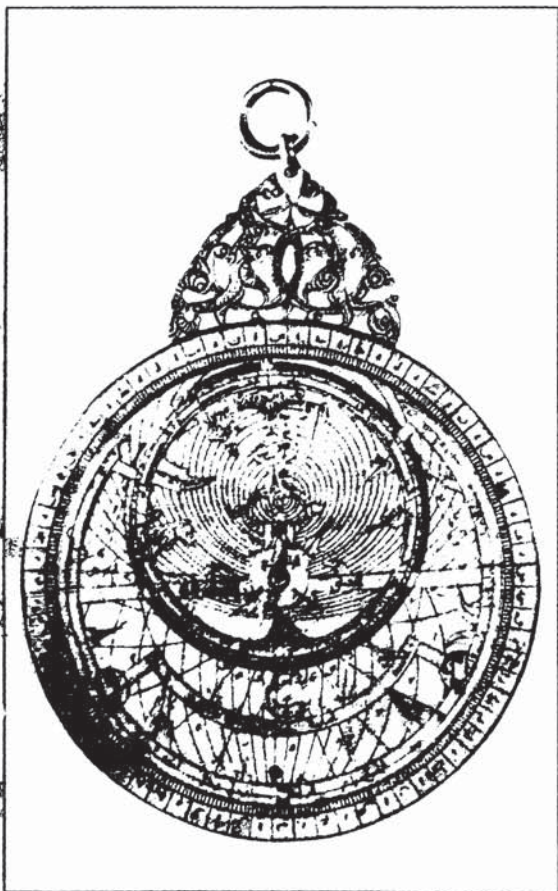
β) σε Τόπους και Περιοχές, εμφανίζεται το φαινόμενο να αναπτύσσεται μια μορφή

τεχνολογίας σε διαφορετικούς τόπους και περιοχές (η Αθήνα με τις περίφημες κατασκευές, τους ναούς και τα υδραγωγεία, οι Κυκλαδες με τα πλοία, τα μουσικά όργανα και τα τηγανόσχημα σκεύη ή ακόμη το Λαύριο με την τεράστια ανάπτυξη και εξέλιξη της μεταλλουργίας).

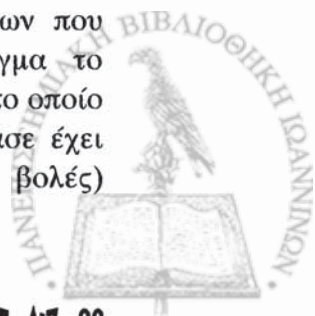
γ) σε Επιστήμες όπως ναυπηγική, χαρτογραφία, γεωγραφία, μηχανική, υδραυλική, αστρονομία, αρχιτεκτονική, μεταλλουργία, ιατρική, μετρική, αποξηραντικά έργα, λιμενικές εγκαταστάσεις κλπ.

Ο Επισκέπτης της Εκθεσης που θα μελετήσει τις « πινακίδες της Τεχνολογίας των Αρχαίων Ελλήνων » των οποίων την ευθύνη για την ιστορική σύνθεση και συγκρότηση είχε ο κ. Χρήστος Λάζος, θα κατανοήσει ότι το μεγαλύτερο επίτευγμα των Ελλήνων είναι ότι η τεχνολογία εγκατέλειψε τον εμπειρισμό, την απλή παρατήρηση και εξελίχθηκε σε Επιστήμη. Θα αντιληφθεί ότι οι Έλληνες κατέκτησαν την επιστημονική μέθοδο, η οποία ξεκινώντας εμπειρικά περνάει στο στάδιο του πειραματισμού για να αποκτήσει μεθοδολογία αφού διερευνηθεί η σχέση αίτιου και αποτελέσματος. Αφού δημιούργησε τους νόμους ο αρχαίος Έλληνας, δημιούργησε την Επιστήμη με την οποία έβαλε τάξη στο χάος και βοήθησε την Ανθρωπότητα να βγει από την βαρβαρότητα, παρέχοντας της τις δυνατότητες που ήταν αναγκαίες για να φτάσει στη Αναγέννηση.

Η λειτουργικότητα των οργάνων που εκτιθενται (όπως για παράδειγμα το Ατμοτηλεβόλο του Αρχιμήδους με το οποίο ο κ. Ι. Σακκάς που το κατασκεύασε έχει κάνει κατ' επανάληψη επιτυχείς βολές) αποδεικνύουν τα παραπάνω.

Αραβικός Αστrolάβος του 1221 μ.Χ.
Κατασκευαστής Μωχάμεντ Αμπί - Μπάκρ

Τα Χρώματα Του Φθινοπώρου Στο Παρίσι

Ένα λιτό παιχνίδι ανάμεσα στο φως και τη σκιά από τη μια, κι ένας παραληρηματικός κόσμος προκλητικής πολυχρωμίας από

La Tour: η αισθητική του «κλασσικού»

Γνωστός και ως «μαιτρ του σκοτεινού φωτός», ο La Tour (1593-

1652) μοιράζεται με τον σύγχρονο του Καραβάτζιο το ενδιαφέρον για τις αναπαραστάσεις από την Αγία Γραφή με την μορφή καθημερινών σκηνών, την διαλεκτική των φωτοσκιάσεων και τον μικρό αριθμό προσώπων σε κάθε σύνθεση. Η ιδιαιτερότητα του Γάλλου ζωγράφου έγκειται στην εξαιρετική απλότητα των έργων του, όπου κανένα στοιχείο δεν προαναγγέλλει τις συνθέσεις μπαρόκ. Οικονομία των εκφραστικών μέσων, σταθερότητα, απλή γεωμετρία, λιτή «σκηνοθεσία» και μετρομένη χρήση των χρωμάτων αποτελούν τα συνθετικά στοιχεία μιας κλασσικής αισθητικής.

Η Ένωση Εθνικών Μουσείων αναγγέλλει την έκθεση ως «γεγονός της χρονιάς» ελπίζοντας να

την άλλη. Στο Παρίσι, η καλλιτεχνική σαιζόν εγκαινιάζεται μέσα σε μια ενδιαφέρουσα αντίθεση: Το **Grand Palais** φιλοξενεί τον σύγχρονο του Καραβάτζιο **Georges de La Tour**, το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης κάνει αφιέρωμα στους **Gilbert & George**, ενώ η **FIAC** (Διεθνής Έκθεση Σύγχρονης Τέχνης) ανοίγει τις πόρτες της σε καλλιτέχνες από όλον τον κόσμο.

κινητοποιήσει το αδιάφορο για τις περυσινές εκθέσεις κοινό.

Εκκεντρικοί, επιδειξιμα- νείς και gentlemen

Με ανάλογες φιλοδοξίες το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης υποδέχεται δύο ονόματα-σταθμούς στην ιστορία της σύγχρονης τέχνης: αδιάφοροι, ασεβείς, πικρόχολοι και αστείοι, οι **Gilbert & George** αυτοπροσδιο-

Παντελόνια, ψηλά τακούνια και γυναικεία φύση

«Σε μια στιγμή μελέτης του νέου ρόλου της στο Γλυκό Πουλί της Νιότης» σημειώνει η λεζάντα της εποχής. Η Μελίνα Μερκούρη με παντελόني στο τεύχος 229, 11 Μαρτίου 1960 στο περιοδικό Εικόνες

του Γιώργου Αράγη

Από το παράθυρο του γραφείου μου βλέπω απέναντι, στην κατηφορική πλατειούλα, τα παιδιά να παίζουν μπάλα και τον άλλο κόσμο να ανεβοκατεβαίνει. Ανάμεσά τους κατηφορίζει μια νέα γυναίκα γύρω στα τριάντα. Φοράει παντελόني και καθώς είναι κάπως πληθωρική της σακκουλιάζει ελαφρώς στα πισινά της.

Προς τα κάτω όμως στενεύει, σχηματίζει γονατιά και καταλήγει σχεδόν εφαρμοστό στους αστράγαλους. Το βάδισμα της είναι ράθυμο, με ριχτούς διασκελισμούς, φέρνοντας στο νού βάδισμα τεχνητών - γαλάζια φόρμα, εργαλεία στην κλωτόζεπη - υδραυλικών, ξυλουργών κ.λπ. Είναι ένα βάδισμα άνετο και αδιάφορο που ευνοείται και από τα χαμηλοτάκουνα παπούτσια της. Από την αντίθετη

κατεύθυνση ανεβαίνουν παρέα δυο έφηβες, ψηλές και εύγραμμες. Φοράνε παντελόνια - κίτρινο η μία, σταχτί η άλλη - εφαρμοστά στις λεκάνες και σχετικά ελεύθερα προς τα κάτω. Το βάδισμά τους δεν είναι ράθυμο, ούτε ιδιαίτερα βιαστικό, οπωσδήποτε πάντως με ανοιχτό, άνετο, διασκελισμό. Τέτοιες και ανάλογες περιπτώσεις, νέων κυρίως, γυναικών με παντελόνια και στρωτά παπούτσια, να περπατούν με ελεύθερο διασκελισμό και με την άνεση που δίνει αυτός ο τρόπος βαδίσματος, βλέπει κανείς στους δρόμους της πόλης παντού. Θα έλεγα μάλιστα πως αποτελεί μια τόσο κοινότοπη εικόνα που στοιχειοθετεί έναν κανόνα συμπεριφοράς.

Κάποτε, όχι πολύ συχνά, βλέπω να περνάει, στην ίδια πλατειούλα, καμιά γυναίκα, κάπως ηλικιωμένη, με φουστάνι και παπούτσια με ψηλά, λεπτά, τακούνια. Ενωώ κάποια από 'κείνες τις περιπτώσεις που βασικό χαρακτηριστικό τους είναι το περπάτημα με κλειστό γρήγορο διασκελισμό. Ένα περπάτημα που θα το έλεγα «περπάτημα δίκην ραπτομηχανής». Η εικόνα αυτή ανακαλεί πλήθος αντίστοιχες από περασμένες εποχές. Γυναίκες κάθε ηλικίας και σωματικής διάπλασης, μέσα σε σπίτια, έξω στους δρόμους, σε δημόσιους και μη χώρους, σε χορούς ή κηδείες, ντυμένες κομψά ή όχι, πάντα όμως φορώντας φουστάνια και παπούτσια με ψηλά, λεπτά, τακούνια, βαδίζοντας με μικρούς γρήγορους διασκελισμούς και κουνώντας διακριτικά ή έντονα τους γοφούς. Εκείνα τα χρόνια, και - όπως φαίνεται από τις πρώτες κινηματογραφικές ταινίες και από παλιές φωτογραφίες - πολύ πιο πριν, αυτός ο τρόπος ντυσίματος και συμπεριφοράς ήταν τόσο σύμφυτος με το γυναικείο φύλο που κάθε παρέκκλιση προκαλούσε σχόλια. Ήταν π.χ. «ηθικώς» απαράδεκτο να βαδίζει μια καθώς πρέπει κυρία με χαυδωτό τρόπο ή να ρίχνει τα πόδια σαν βαριεστημένος άντρας.

Εκεί κοντά στα μέσα της δεκαετίας του πενήντα κυκλοφορούσε το χαριτωμένο τραγουδάκι της Βαλεντίνας. Όπου η Βαλεντίνα παρουσιαζόταν σαν μια σκαμπρόζα υπερμοντέρνα γυναίκα, με σαφείς τάσεις χειραφέτησης από το γυναικείο πρότυπο συμπεριφοράς. Θυμίζω μερικές χαρακτηριστικές φράσεις του τραγουδιού. «Μόρτικα κομμένα τα μαλλιά σου, σαν αγοροκόριτσο η μιλιά σου... Έχεις μάθει να σοφάρεις κι όπου θέλεις ρεμιζάρεις, έγινες και σοφερίνα!.. Κι όπως πας σε λίγα χρόνια θα φορέσεις παντελόνια...» Τα παντελόνια δηλαδή θεωρούνταν το άκρον άωτον

της εκκεντρικότητας. Την ίδια χρονική περίοδο (1953 ή 1954) είδα για πρώτη φορά στα Γιάννινα γυναίκα με παντελόνι. Ένα απόγευμα στην οδό Ανεξαρτησίας, μια ψηλή, με ίσια κορμοστασιά, νέα γυναίκα βάδιζε στο πεζοδρόμιο δίπλα σ' έναν άντρα - σίγουρα όχι ντόπιοι. Έκπληξη αποτελούσε καθεαυτό το παντελόνι που φορούσε. Εκεί που το μάτι περίμενε να δει κάποιο φουστάνι, έβλεπε ένα ανοιχτόχρωμο παντελόνι, καλοσιδερωμένο, με ρεβέρ στο κάτω μέρος. Κατά τα άλλα το άτομο που το φορούσε ανταποκρινόταν πλήρως στην καθιερωμένη αντίληψη περί γυναίκας: ψηλό, λεπτό, τακούνι, βάδισμα «ραπτομηχανής», κούνημα των γοφών κ.λπ. Προφανώς δεν ήταν ο τύπος της Βαλεντίνας.

Εκείνα τα χρόνια επίσης έτυχε να διαβάσω ένα κείμενο στο περιοδικό «Εκλογή» που έβγαζε μεταπολεμικά η Ελένη Βλάχου. Τό υπογράφε ένας Γάλλος βιολόγος και υποστήριζε ότι το ωραίο φύλο στο ανθρώπινο είδος είναι το αρσενικό. Τα επιχειρήματά του τα αντλούσε από το ζωικό βασίλειο. Έλεγε λοιπόν πως στις ανώτερες τουλάχιστο βαθμίδες του ζωικού βασιλείου (πηγνά, θηλαστικά) το ωραίο φύλο είναι το αρσενικό. Και τούτο για να προκαλεί με την εμφάνισή του (κάποτε και με τη φωνή του) το ερωτικό ενδιαφέρον του θηλυκού. Έπειτα υποστήριζε ότι και στον άνθρωπο το ωραιότερο σωματικά, γυμνό και αστόλιστο, φύλο είναι το αρσενικό. Γι' αυτό οι αρχαίοι Έλληνες εμφάνιζαν γυμνό μόνο το αντρικό σώμα. Το συμπέρασμα του Γάλλου βιολόγου (που δεν συγκρατώ το ονομά του) ήταν ότι η σημερινή κοινή αντίληψη ότι το γυναικείο φύλο είναι το ωραίο είναι αβάσιμη και αποτελεί προϊόν κοινωνικής συνθήκης ή ιδεοληψίας. Και ότι το γυναικείο φύλο καταφεύγει στα φανταχτερά ρούχα, τα στολίδια κ.λπ., ακριβώς επειδή δεν είναι ωραίο.

Σύμφωνα λοιπόν με τον συγγραφέα του συγκεκριμένου κειμένου, πέρα από τα άλλα - το αν είναι ή όχι το ωραίο φύλο το γυναικείο δεν ενδιαφέρει εδώ -, συντρέχει ζήτημα κοινωνικής συνθήκης και ιδεοληψίας σε θέματα ντυσίματος και συμπεριφοράς. Είναι αλήθεια ότι σε παλαιότερες εποχές επικρατούσε διαφορετικό πρότυπο γυναικείου ντυσίματος και συμπεριφοράς. Ένα πρότυπο μάλιστα τόσο πλήρως καθιερωμένο και αδιαμφισβήτητο, ώστε να θεωρείται σύμφυτο με τη γυναικεία φύση. Έτσι, μεταξύ άλλων, λογαριαζόταν ίδιον του γυναικείου φύλου τα στενά, μυτερά, παπούτσια με λεπτό, ψηλό, τακούνι (τι σαδι-

σμός!), το φουστάνι, το γρήγορο καρφωτό βάδισμα, το κούνημα των γοφών, τα κόκκινα χείλη (αυτό εξακολουθεί να ισχύει - αν και σε εμφανίσεις στην τηλεόραση τα βάφουν πια και

Και η Τζένη Καρέζη στο ίδιο τεύχος του περιοδικού. Οι νέες σταρ του ελληνικού κινηματογράφου εντυπωσιάζουν το κοινό με την εμφάνισή τους. Τις φωτογραφίες υπογράφει ο Κ. Ραφαηλίδης.

πολλοί άντρες), τα σκουλαρίκια, τα βραχιόλια κ.λπ. Φανταστείτε μέσα σε 'κείνες τις κοινωνίας ένα ζευγάρι σημερινών νέων (αγόρι - κορίτσι) ντυμένων με τον ίδιο περίπου τρόπο: παντελόνι, παπούτσι, μπλουζα, σκουλαρίκι, βραχιόλι (στη δεκαετία του εξήντα κουβαλούσαν και ίδια ταγάρια, τώρα όχι), μαλλί κλπ. Αν δεν τους περνούσαν για δαίμονες, σίγουρα θα τους λιθοβολούσαν ή θα τους έκαιγαν ζωντανούς σαν την Ιωάννα της Λωραίνης, για να καθαρίσει ο τόπος από το μίσημα. Πράγμα που σημαίνει ότι θα τους θεωρούσαν αφύσικους, δηλαδή έξω από τη φύση των πραγμάτων, ανώμαles ή παρά φύση υπάρξεις. Κι όμως η όλη διαφορά δεν θα ήταν παρά δια-

φορά κοινωνικής συνθήκης. Κι όταν οι κοινωνικές συνθήκες είναι βαθιά ριζωμένες ερμηνεύονται ως κατά φύση φαινόμενα.

Να επανέλθω όμως στο παντελόνι και στα τακούνια. Το παντελόνι ιδίως αφότου φορέθηκε από το «ασθενές φύλο» άλλαξε το γυναικείο βάδισμα και σε μεγάλο βαθμό τη γυναικεία ψυχολογία και συμπεριφορά. Σήμερα π.χ. μια γυναίκα παντελοφορεμένη μπορεί να κάθεται όπως της αρέσει, χωρίς να φροντίζει να έχει τα πόδια της κλειστά ή σε αρμονική σχέση μεταξύ τους. Η αλλαγή αυτή φάνηκε καλύτερα στις νεότερες ηλικίες, γιατί οι γυναίκες που πρωτοφόρεσαν παντελόνια εξακολουθούσαν να έχουν κεκτημένη συμπεριφορά παλιού τύπου. Από το άλλο μέρος στίς νεότερες ηλικίες οι γυναίκες που φορούν - όταν φορούν - φουστάνια ανταποκρίνονται στο σύγχρονο πρότυπο του φύλου τους.

Τελικά σκέφτεται κανείς πόσο εύκολα, ίσως από διανοητική αδράνεια, παίρνουμε συχνά διάφορες κατά συνθήκην καταστάσεις ως εκδηλώσεις βιολογικών ιδιαιτεροτήτων. Πράγμα που μας επιτρέπει να συλλογιστούμε την έλλειψη φυσικού έρματος σε πολλές κοινές αντιλήψεις - κάποτε καθόλου ακίνδυνες - που ισχύουν σήμερα. Όπως π.χ. το ότι περνάει το μακιγιαρισμένο πρόσωπο ως ωραίο ή το ντύσιμο με κοστούμι και γραβάτα ως σοβαρό. Και σε πιο ουσιώδη θέματα: ότι οι πνευματικοί άνθρωποι είναι ηθικώς ανώτεροι ή ότι οι αγράμματοι λαϊκοί άνθρωποι είναι αγνοί και απλοί κ.λπ κ.λπ. Και για γίνει το πράγμα φαιδρό (με τή διπλή σημασία της λέξης), φαντάζομαι (με βάση την αντίληψη του παρελθόντος ότι το τοτινό ντύσιμο της γυναίκας ταίριαζε στη φύση της) τους κοινωνιολόγους, τους ψυχολόγους, τους παιδαγωγούς και όλους τους σοφούς ορισμένου παρελθόντος πάνω σ' ένα τάσι ζυγαριάς. Και πάνω στο άλλο τάσι ένα γυναικείο παντελόνι. Και το παντελόνι να τινάζει τους σοφούς στά ύψη...

Νά 'μαι όμως πάλι στο παράθυρο. Τώρα κατεβαίνει ένα ψηλόκορμο κορίτσι. Φοράει στενό βουσσινί παντελόνι και παπούτσια με σόλες από φελλό δέκα πόντους και πλέον παχιές, με ανάλογο τακούνι - να ήταν τουλάχιστο κοντή! Στο μεταξύ και οι γοφοί της πάνε κι έρχονται ευδιάκριτα... Τώρα τι λέμε; Φαίνεται πως ορισμένες αντιλήψεις είναι πολύ βαθιά ριζωμένες. Ενώ διώχνονται με χρόνο και με κόπο από την πόρτα, αυτές, όχι σπάνια, επανέρχονται από το παράθυρο...

Οι Gilbert & George αυτοπροσώπως

ρίζονται και λειτουργούν ως ένας και μοναδικός καλλιτέχνης. Στην πραγματικότητα είναι δύο αλλά υποστηρίζουν ότι η δουλειά τους δεν είναι προϊόν συνεργασίας. Πρόκειται για το έργο ενός και μοναδικού μυαλού που κατάφερε να εφεύρει μια εξαιρετικά πρωτότυπη εικαστική γλώσσα στο σταυροδρόμι της ζωγραφικής, του σχεδίου και της φωτογραφίας.

Η προκλητική τους θεματολογία (με έργα όπως το «Piss on us» ή το «Shitty World») έρχεται σε πλήρη ρήξη με το αξιοπρεπές και εντελώς κοινό και καθημερινό

παρουσιαστικό τους. Επιδιώκουν άλλωστε να απεικονίζουν τους εαυτούς τους με αμείλικτη ειλικρίνεια και χωρίς οίκτο, ως αναπόσπαστο κομμάτι των δημιουργημάτων τους.

Προσεγγίζοντας χωρίς ντροπή τα κεντρικά ζητήματα της αστικής ζωής (επιβίωση, έρωτας και θάνατος στην πόλη) φιλοδοξούν να απευθυνθούν σε ένα ευρύτατο κοινό στο οποίο προτείνουν ένα έργο τολμηρό, αναιδές και γεμάτο νόημα. Πιστοί στο σλόγκαν «η τέχνη για όλους» δηλώνουν διατεθειμένοι να δεχτούν στο σπίτι τους κάθε ενδιαφερόμενο και γι'αυτό κοινοποιούν και τον αριθμό τηλεφώνου τους: 171-247-0161!

Το «πανηγύρι» της σύγχρονης τέχνης

Τέλος, η FIAC με τη μορφή ενός τεράστιου εφήμερου μουσείου συγκεντρώνει-όπως κάθε χρόνο-καινούργια ρεύματα, καταξιωμένους καλλιτέχνες και, φυσικά, ένα μεγάλο πλήθος επισκεπτών από όλο τον κόσμο.

Οι τιμές των προς πώληση εκθεμάτων κυμαίνονται από 3.600 φράγκα (180.000 δρχ.) για το έργο ενός νέου καλλιτέχνη ως και 9.000.000 φράγκα (μισό δις περίπου) για έναν πίνακα του **Dubuffet!** Αναρωτιέται μόνο κανείς αν οι αγοραστές γνωρίζουν για το τι ακριβώς πληρώνουν...

Μαρία Παπαδοπούλου

Ηπειρώτες δημιουργοί Πώς λέμε "φλαμανδοί ζωγράφοι";

Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών και
Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών,
Αρχοντικό Πυρσινέλλα, 3-15 Οκτωβρίου

Είναι τελικά παρακμαική αυτή η εμμονή μας των ηπειρωτών σ'έναν τοπικισμό άκαμπτο και παντελώς ξεπερασμένο. Η έκθεση των "ηπειρωτών δημιουργών" που μόλις έκλεισε τις πόρτες της μας φέρνει ενώπιον ενός προβληματισμού που πρόσφατα διατυπώθηκε ακόμα μια φορά με αφορμή την έκδοση της Νομαρχιακής Φηγού. Μόνο το γεγονός ότι είναι ηπειρώτες οι καλλιτέχνες (ή οι λογοτέχνες) μπορεί να αποτελεί κίνητρο για συλλογική παρουσίαση, όταν απουσιάζει κάθε ίχνος συνέχουσας του συνόλου λογικής;

Στο αρχοντικό Πυρσινέλλα είχε κανείς την δυνατότητα να περιδιαβεί μπροστά από 70 περίπου εκθέματα τόσο ετερόκλητα (π.χ. αγιογραφίες δίπλα σε λάδια ιλλουστρασιόν ύφους) ώστε εξέρχονταν αποκαρδιωμένος, αφού αυτό το συνοθύλευμα θεμάτων, τεχνικών και στυλ δεν διέθετε άλλον άξονα ανάγνωσης από την αλφαβητική κατάταξη των καλλιτεχνών!

Γιατί λοιπόν αυτό το (πομπώδες, τελικά) "ηπειρώτες δημιουργοί" αντί για κάτι πιο μικρό και πιο σεμνό, π.χ. "τοπία της ηπείρου", ή "ηπειρώτες αγιογράφοι"; (για να υποδείξουμε αβασάνιστα δυο μανάλ τίτλους). Αλλωστε οι πιο γνωστοί ηπειρώτες δημιουργοί ήταν απόντες από το "κάλεσμα"!

Μήπως ο τόνος λοιπόν θα έπρεπε να είναι χαμηλότερος, εφόσον μάλιστα γνωρίζουν οι διοργανωτές (ή μήπως δεν το γνωρίζουν;) ότι τα εικαστικά προβλήματα δεν ήταν λίγα. Σε κάποια έργα ήταν εμφανής η λατρεία της (συχνά κακής) τεχνικής που χαρακτηρίζει τον νεοφώτιστο, σε άλλα η αφέλεια στην θεματολογία, στα περισσότερα το έλλειμμα άποψης. Με αυτά τα δεδο-

μένα, σαφώς αδικήθηκαν κάποιοι ταλαντούχοι, των οποίων οι προτάσεις χάθηκαν ανάμεσα στους πλίνθους τε και κέραμους. Αλλά και οι υπόλοιποι σαφώς δεν αποκόμισαν τα όσα δικαιούνταν από την δημόσια έκθεσή τους.

Αυτό που είναι σοβαρότερο όμως είναι πως τέτοιες διοργανώσεις δεν προάγουν την εικαστική παιδεία. Η αφελής εξίσωση "ζωγραφική τέχνη = ό,τι ζωγραφίζει ο καθείς", που συνέχει τελικά υπογείως το όλον, αποκλείει την εκ των ων ουκ άνευ αξίωση της άποψης, και ως προς την εικαστικότητα, και ως προς το μήνυμα καθεαυτό. Ακόμα χειρότερα, η τακτική της ανομοιογενούς συμπαράταξης αναιρεί και αυτήν ακόμα την στοιχειώδη δυνατότητα να κρίνει και να συγκρίνει κανείς.

Λέμε μπράβο στους ερασιτέχνες (και όχι μόνο) που προσπαθούν να εκφραστούν, λέμε ναι στο δικαίωμά τους να εκθέτουν, είναι όμως ευθύνη των διοργανωτών να μην εκτίθενται (οι δεύτεροι) εκθέτοντάς τους (τους πρώτους) με λογική πίνακα εκθεμάτων νηπιαγωγείου. **M.Z.**

Ακόμα:

Είδαμε πρόσφατα τις πολύ συμπαθητικές:

- "Φιλίες, γραφή στην ύλη", (ΥπΠο, 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Κέντρο Ερευνών Παράδοσης και Πολιτισμού), Μουσείο Αργυροχοΐας στο Κάστρο, 28 Αυγούστου - 20 Σεπτεμβρίου
- Λιθογραφίες στην Gallerie Ursula Korca, Γρίβα 19, 4 Σεπτεμβρίου - 15 Οκτωβρίου
- Έργα του Δ. Ράτσικα, (Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο Λιγκιάδων), 4-15 Οκτωβρίου
- Έκθεση των έργων (σχέδιο, κατασκευές, ζωγραφική, κεραμική και φωτογραφία) των μαθητών του Εικαστικού Εργαστηρίου του Δήμου Ιωαννιτών στην ισόγεια αίθουσα του Δημαρχείου, 20-30 Σεπτεμβρίου

ΝΕΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Εντυπωσιακή αλλά με μέτριο σενάριο
ΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

Η ακριβότερη ευρωπαϊκή παραγωγή έως σήμερα προσπαθεί να γίνει η απάντηση στις ταινίες επιστημονικής φαντασίας που μας έρχονται από την Αμερική και δεν τα καταφέρνει άσχημα. Όσοι είναι φανατικοί θεατές του είδους θα περάσουν καλά μέσα σ' αυτόν τον λαμπερό φουτουριστικό κόσμο του έτους 2.259 μ.χ. που έφτιαξε ο μεγάλος σχεδιαστής κόμικς Moebius και ο γνωστός σχεδιαστής ρούχων Ζαν Πωλ Γκωτιέ. Το πέμπτο στοιχείο είναι μια γυναίκα (Μίλα Γιόβοβιτς) που μπορεί, χρησιμοποιώντας τα τέσσερα άλλα στοιχεία της φύσης (φωτιά, νερό, αέρας και γη), να σώσει τον κόσμο απ' το κακό το οποίο στη περίπτωση μας μοιάζει με διαστημική σφαίρα. Στην προσπάθειά της την βοηθάει ένας ... ταξιτζής (Μπρούς Γουίλις) της Νέας Υόρκης κι από 'κει και πέρα αρχίζει η εναέρια καταδίωξη. Με αναφορές στο "Blade Runner" αλλά και στους "12 Πιθήκους" (ακόμα και στην "Ντίβα" του Μπενέξ) η ταινία κατα-

φέρει να χαρίσει μερικές εξαιρετικές σκηνές παρόλο που το σενάριο παραμένει αφελές και προχειρογραμμένο και σε καμιά περίπτωση δεν απογειώνει την ταινία.
ΟΡΦΕΑΣ από Παρ. 24/10 (βλ. Ατζέντα).

Είναι θέμα ήθους
ΑΠΟΛΥΤΗ ΔΥΝΑΜΗ

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας του κλοπής, ένας αρχιδιαρρήκτης, ο Λούθερ Γουίντνι (Κλιντ Ίστγουντ) βρίσκεται μπροστά σ' ένα φόνο στον οποίο εμπλέκεται και ο Πρόεδρος των ΗΠΑ. Αποφασίζει να τον αποκαλύψει, διακινδυνεύοντας να χάσει την κόρη του, και τα καταφέρνει χρησιμοποιώντας την εξυπνάδα και το χιούμορ του. Ένα απλοϊκό σενάριο που θα καταστρέφονταν στα χέρια κάποιου άλλου, γίνεται αξιοπρεπής ταινία χάρη στις σκηνοθετικές ικανότητες του Ίστγουντ και στην επιμονή να παραμένει ηθικός ανάμεσα στους κυνικούς του Χόλλυγουντ.
ΟΡΦΕΑΣ από Παρ. 17/10 (βλ. Ατζέντα).

ΚΑΡΕ

Σελίδα κινηματογράφου εγκαινίασε τοπική ημερήσια εφημερίδα την Τρίτη 14 Οκτωβρίου μάλλον όμως βαρέθηκε να τη γεμίσει με ύλη γι' αυτό και προσέφυγε στην αντιγραφή. Όλες οι κριτικές που δημοσιεύει αντιγράφησαν απ' το τελευταίο τεύχος του περιοδικού ΣΙΝΕΜΑ. Δεν άλλαξε ούτε λέξη. Απογοητευτικό και ελπίζουμε να μην ξαναγίνει.

Σχεδόν ταυτόχρονα με την Αθήνα έρχονται πια οι ταινίες. Τον Νοέμβριο περιμένουμε με ανυπομονησία το Scream του Γουές Κρέιβεν (ΓΡΑΝΑΔΑ) το SPEED2 (ΟΡΦΕΑΣ), το Αμέρικα, Αμέρικα του Καζάν (ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ) κι άλλα πολλά. Αναμενίνατε.

ΤΟ ΚΛΑΜΠ ΤΩΝ ΧΩΡΙΣΜΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

THE FIRST WIVES CLUB, ΗΠΑ 1996, 102' κωμωδία. Σκην. Χιου Γουίλσον, με τους: Γκόλντνι Χων, Μπέτυ Μίντλερ, Ντάιαν Κήτον, Σάρα Τζέσικα Πάρκερ. Τρεις γυναίκες αποφασίζουν να εκδικηθούν τους άντρες τους όταν τους παρατάνε. ΓΡΑΝΑΔΑ. Δευτ. 20/10 - Δευτ. 27/10. Προβολές 8.00 και 10.00

ΤΡΟΜΕΡΑ ΠΛΑΣΜΑΤΑ

FIERCE CREATURES, Αγγλία 1997, 93', κωμωδία. Σκην. Ρόμπερτ Γιάνγκ, με τους: Τζον Κλιζ, Τζέιμι Λι Κέρτις, Μάικλ Πάλιν, Κέβιν Κλάιν. Μια τρελαμένη παρέα προσπαθεί να "ανακαινίσει" ένα ζωολογικό κήπο. ΓΡΑΝΑΔΑ (συνεχίζεται). Παρ 17/10 - Κυρ 19/10 Προβολές 8.00 και 10.00

Ο ΑΓΙΟΣ

THE SAINT, ΗΠΑ 1997, 116', Περιπέτεια. Σκην. Φίλιπ Νόις, με τους: Βαλ Κίλμερ, Ελίζαμπεθ Σου. Ο παλιός, τηλεοπτικός Σάιμον Τέμπλαρ του Ρότζερ Μουρ επιστρέφει στη μεγάλη οθόνη και μπλέκει με τη ρώσικη μαφία. ΓΡΑΝΑΔΑ. Δευτ. 27/10 - Κυρ. 2/11 Προβολές 8.00 και 10.00

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΥΡΑ

MEN IN BLACK, ΗΠΑ 1997, 98', Κωμωδία επιστ. φαντασίας. Σκην. Μπάρι Σόνεφελντ, με τους: Τόμι Λι Τζόουνς, Γουίλ Σμιθ, Λίντα Φιορεντίνιο. Μια μυστική υπηρεσία επιβλέπει τους εξωγήινους που ζουν στη γη και προλαβαίνει τυχόν επιθέσεις τους. ΣΙΝΕ ΜΠΙΤΑ (2η εβδ.) Παρ 17/10 - Πέμπτη 23/10. Προβολές 8.00 και 10.00.

ΒΕΑΝ, Η ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

BEAN, Αγγλία 1997, κωμωδία. Σκην. Μελ Σμιθ με τους: Ρόουαν Άτκινσον, Πίτερ Μακ Νίκολ, Πάμελα Ριντ, Μπαρτ Ρέινολντς. Ο Mr. Bean αφήνει τα τηλεοπτικά πλατώ και φέρνει το χάος στις γκαλερί της Αμερικής. ΣΙΝΕ ΜΠΙΤΑ (α' προβ.) Παρ. 24/10 - Πέμπ. 30/10. Προβολές 8.00 και 10.00.

ΝΕΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Κάνε μου μια γκριμάτσα

ΒΕΑΝ, Η ΥΠΕΡΤΑΤΗ ΤΑΙΝΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

Όταν η Εθνική Πινακοθήκη της Αγγλίας αποφασίζει να ξεφορτωθεί τον πιο βλάκα υπάλληλό της, τον στέλνει στην Αμερική ως συνοδό ενός σπουδαίου πίνακα τέχνης. Δεν είναι άλλος απ' τον γνωστό κι αγαπημένο Κύριο Μπιν της ομώνυμης τηλεοπτικής σειράς. Στην Αμερική τα πράγματα γίνονται ακόμα χειρότερα απ' την Αγγλία δίνοντας

την ευκαιρία στον Ρόουαν Άτκινσον που ερμηνεύει τον κύριο Μπιν να δώσει ένα ακόμη ξεκαρδιστικό ρεσιτάλ από γκριμάτσες, μορφασιμούς και "μούτες". Τι είναι αυτό που μας αρέσει στον κύριο Μπιν; Ίσως ότι είναι πολύ βλάκας κι όλοι μας αισθανόμαστε πιο έξυπνοι απ' αυτόν. Ίσως όμως, και να διακρίνουμε πάνω του και δικές μας ανασφάλειες και άγχη μέσα σ' έναν κόσμο που μας πιέζει να είμαστε συνεχώς σοβαροφάνεις και άτεγκτοι.

ΣΙΝΕ ΜΠΙΤΑ από Παρ. 24/10 (βλ. Ατζέντα).

Πάθος και ήσυχη ζωή

Ο ΕΡΩΤΑΣ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

Ένας έρωτας που κρατάει τριάντα χρόνια και μορφαίνει τη ζωή δύο ανθρώπων χωρίς όμως ποτέ να γίνει κυρίαρχος στη ζωή τους (ή μήπως δεν είναι έτσι;). Αυτή παντρεύεται άλλους άντρες κυνηγώντας λεφτά και δόξα κι αυτός φτιάχνει οικογένεια και αναζητάει την ασφάλεια. Σε κάθε συνάντησή τους, όμως, το πάθος είναι αδύνατο να καταπνιγεί. Μια λεπτή και τρυφερή κομεντί που αποδεικνύει ότι υπάρχει συνέχεια και μετά τον Αλμαντοβάο στην Ισπανία.

ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ από Παρ. 17/10 (βλ. Ατζέντα).

ΚΡΙΤΙΚΗ

Σημασία έχει να ανατρέψεις

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΥΡΑ

Οι Άνδρες με τα Μαύρα είναι μια ανελέητη παρωδία των ταινιών επιστημονικής φαντασίας. Μια παρωδία μπορεί να γυριστεί με δύο τρόπους: Ο πρώτος είναι αυτός που φτάνει και ξεπερνάει τα άκρα και στηρίζεται κυρίως στα επαναλαμβανόμενα γκαγκς όπως γίνεται για παράδειγμα στο "Στραβοί πιλότοι σε F16" όπου τίποτε δεν μένει όρθιο (ούτε καν η ίδια η ταινία). Ο δεύτερος τρόπος είναι να μένουν (σχεδόν) ακέραια τα πρότυπα του κινηματογραφικού είδους και η υπονόμηση να γίνεται στο φόντο, στο περιθώριο της θέασης, υπαινικτικά (υποδειγματικό εδώ είναι το "Φρανκεστάιν Τζούνιορ"). Οι Άνδρες με τα Μαύρα κινούνται κάπου ανάμεσα. Κρατούν το περιτύλιγμα της επιστ. φαντασίας όπως τα εντυπωσιακά σκηνικά και τα διάφορα τεχνολογικά εξαρτήματα που για μας είναι συχνά η πεμπτοσύνη αυτών των ταινιών, ενώ παράλληλα βάζουν στο στόχαστρό τους κάθε βεβαιότητα και κινηματογραφική συνήθεια. Η διακωμώδηση για παράδειγμα της Λίντα Φιορεντίνου ανατρέπει όλη την εικόνα της μοιραίας γυναίκας που γνωρίσαμε στην "Τελευταία Αποπλάνηση". Σημασία, λοιπόν, δεν έχει το σενάριο, αλλά αυτή η οργισμένη διάθεση ανατροπής. Ως τότε όμως το αμερικάνικο σινεμά θα τρώει απ' τα σπλάχνα του; Πότε θα εμφανίσει μια πραγματικά καινούργια ιδέα;

ΣΙΝΕ ΜΠΙΤΑ (2η εβδ.) Παρ 17/10 (βλ. Ατζέντα).

ΑΠΟΛΥΤΗ ΔΥΝΑΜΗ

ABSOLUTE POWER, ΗΠΑ 1997, 120'. περιπέτεια. Σκην. Κλιντ Ίστγουντ, με τους: Κλιντ Ίστγουντ, Τζιν Χάκμαν, Έντ Χάρρις, Σκοτ Γκλεν, Τζούντι Ντέιβις. Ένας διαρρήκτης αντιμετώπιος με τον διεφθαρμένο Λευκό Οίκο. ΟΡΦΕΑΣ (α' προβ.) Παρ. 17/10 - Πέμπ. 23/10. Προβολές 8.00 και 10.00 (κάθε Παρ. Σαβ. Κυρ. και 6.00)

ΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

LE CINQUIEME ELEMENT, Γαλλία 1997, 122'. Επιστ. φαντασία. Σκην. Λικ Μπεσόν, με τους: Μπρους Γουίλις, Μίλα Γιόβοβιτς, Γκάρι Όλντμαν, Ίαν Χολμ, Κρις Τάκερ. Μια γυναίκα με εξελιγμένο DNA είναι το κλειδί για να σωθεί η Γη τον 23^ο αιώνα. ΟΡΦΕΑΣ (α' προβολή) Παρ. 24/10 - Πέμ. 30/10. Προβολές 8.00 και 10.00 (κάθε Παρ. Σαβ. Κυρ. κα 6.00).

Ο ΕΡΩΤΑΣ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ

EL AMOR PERJUDIC SERIAMENTE LA SALUD, Ισπανία 1996, κομεντί. Σκην. Μανουέλ Περέιρα με τους: Ανν Μπελέν, Πενελόπ Κρουζ, Γκαμπίνο Ντιέγκο, Χουάνχο Πουιγκόρμπε. Ένα ερωτικό πάθος δυνατό αλλά παράνομο επί 30 χρόνια. ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ (α' προβ.) Παρ 17/10 - Πέμπ. 23/10. Προβολές 8.00 και 10.00

ALBINO ALLIGATOR

ALBINO ALLIGATOR, ΗΠΑ 1996, Περιπέτεια. Σκην. Κέβιν Σπέισι, με τους: Ματ Ντίλον, Φέι Ντάναγουεϊ, Γκάρι Σινίτζ, Τζο Μαντένια, Βίγκο Μόρτενσεν. Τρεις κακοποιοί μετά από μια αποτυχημένη ληστεία εγκλωβίζονται σ' ένα μπαρ. ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ (α' προβ) Παρ 24/10 - Πέμπ. 30/10. Προβολές 8.00 και 10.00.

Για αλλαγές στο πρόγραμμα υπεύθυνες είναι οι ίδιες οι αίθουσες. Χρήσιμα τηλέφωνα: ΓΡΑΝΑΔΑ (25045), ΟΡΦΕΑΣ (26511), ΠΟΛΥΘΕΑΜΑ (24495), ΣΙΝΕ ΜΠΙΤΑ (48580).

Δέκα χρόνια που συγκλόνισαν πολλούς

Δήμητρα Παπανδρέου, 10 χρόνια και 54 μέρες, Εκδόσεις Νέα Σύνορα, Α.Α. Λιβάνη, 1997

Το πρόσφατο χαστούκι «στην διαφθορά» της κυρίας Αθήνη άνοιξε νέους δρόμους στην βιβλιοκριτική. Πριν από την κυρία Αθήνη πάντως, δεκάδες στελέχη του ΠΑΣΟΚ και δημοσιογράφοι συναγωνίστηκαν ποιος θα δώσει πρώτος το ηχηρότερο χαστούκι στην συγγραφέα του «10 χρόνια και 54 μέρες» ακόμα και πριν κυκλοφορήσει το βιβλίο. Βεβαίως οι περισσότεροι από αυτούς συναγωνίζονταν στην νομιμοφροσύνη όσο ο πρωταγωνιστής του βιβλίου ήταν Πρωθυπουργός και η συγγραφέας διευθύντρια του πολιτικού του γραφείου. Αλλά αυτό ακριβώς είναι ένα γνώρισμα της εξουσίας, ότι δηλαδή η άμιλλα ...έχει συχνά δύο πλευρές.

Στο βιβλίο της, η **Δήμητρα Παπανδρέου**

εξιστορεί τα όσα έζησε (και αυτό περιλαμβάνει πολλά: περιστατικά, συναισθήματα, συζητήσεις...) δίπλα στον **Ανδρέα Παπανδρέου** τα δέκα τελευταία χρόνια της ζωής του. Στην ουσία, καθώς ο ίδιος ο Παπανδρέου δεν ενδιαφερόταν να γράψει την αυτοβιογραφία του, το βιβλίο αυτό αποτελεί ένα είδος «αυτοβιογραφίας» του, αφού σε πολλά σημεία αυτός που πραγματικά μιλάει είναι ο πρώην Πρωθυπουργός. Και ως γνωστό, οι αυτοβιογραφίες είναι πάντα υποκειμενικές, αλλά παράλληλα χρήσιμες και στις περισσότερες περιπτώσεις εμπορικές.

Εκείνο λοιπόν που φαίνεται ανεξήγητο, δηλαδή το γιατί εκατοντάδες μικρο- και μεγαλοπαράγοντες του δημόσιου βίου προσπάθησαν να μας πείσουν ότι η κ. Παπανδρέου δεν έχει δικαίωμα να γράψει τι έζησε δίπλα στον σύζυγό της, ενώ το ίδιο δικαίωμα έχουν άπειρες άλλες προσωπικότητες, από τους πρώην προέδρους των ΗΠΑ έως τους στρατηγούς του Χίτλερ και τους μόδιστρους υψηλής ραπτικής, εξηγείται και μάλιστα πολύ καλά, όταν διαβάσει κανείς το βιβλίο: *Στις 500 σελίδες του παραλαύνουν πρόσωπα και καταστάσεις, προδοσίες και δουλικότητες, εκβιασμοί και κολακείες, ικεσίες και διπλοπροσωπίες, με δυο λόγια ολόκληρο το παρασκήνιο της εξουσίας.*

Πράγματα γνωστά θα πείτε. Βεβαίως. Αλλά αυτό που πειράζει τους κριτές στην προκειμένη περίπτωση, αυτό που πέρα από κάθε αμφιβολία ήταν ο πραγματικός λόγος που το βιβλίο επικρίθηκε τόσο, είναι ότι εδώ οι ικεσίες και οι δουλείες δεν περιγράφονται γενικώς και αορίστως, αλλά δίνονται με την περιγραφή ημερολογίου, χωρίς να κρύβονται κάθε φορά τα ονόματα των πρωταγωνιστών. Και όπως καταλαβαίνετε, οι αναφορές δεν είναι σε κάθε περίπτωση εγκωμιαστικές ούτε ταιριάζουν με την δημόσια εικόνα που καλλιεργούν για τον εαυτό τους οι ήρωες του βιβλίου. Για αυτό,

κάθε καλός παράγοντας του δημόσιου βίου, από σημερινούς υπουργούς μέχρι τον τελευταίο βουλευτή των Ιωαννίνων, έπρεπε να το αποκηρύξει εκ των προτέρων.

Με τον ένα λοιπόν ή τον άλλο τρόπο, το βιβλίο της Δ. Παπανδρέου είναι χρήσιμο. Γιατί παίζει τον ρόλο «αυτοβιογραφίας» του Ανδρέα Παπανδρέου. Γιατί είναι απομυθοποιητικό για την εξουσία αλλά και γιατί είναι συγχρόνως απομυθοποιητικό για πολλά από τα ανώτατα στελέχη της. Ακόμα, στα θετικά του σημεία πρέπει να λογιστεί το κεφάλαιο της «αυτοκριτικής», μέσα στο οποίο η συγγραφέας κάνει εκτενή απολογισμό των λαθών στα οποία παρασύρθηκε από την μέθη της εξουσίας. Όσο λίγο ή πολύ ειλικρινής και να είναι αυτή η αναφορά (και φαίνεται ότι είναι ειλικρινής...) πάντως δεν συνηθίζεται σε άτομα που σχετίζονται με την εξουσία.

Σαφώς το βιβλίο έχει πολλές αδυναμίες. Η γραφή είναι μάλλον ελαφριά και σε πολλά σημεία πλαδαρή. Η προσέγγιση πολιτικών θεμάτων συχνά επιφανειακή. Τέλος, η παράθεση φωτογραφιών, ειδικότερα αυτών που η συγγραφέας είναι μόνη της στο κάδρο (υπάρχουν αρκετές τέτοιες!) το λιγότερο άστοχη. Την ίδια αίσθηση αφήνει και το εξώφυλλο.

Ωστόσο, το βιβλίο διαβάζεται εύκολα και για τους λόγους που προανέφερα αποτελεί για τον αναγνώστη ένα χρήσιμο οδηγό της εξουσίας. Δεν είναι απαραίτητο να το διαβάσετε, αλλά αν το κάνετε δεν θα χάσετε τον χρόνο σας.

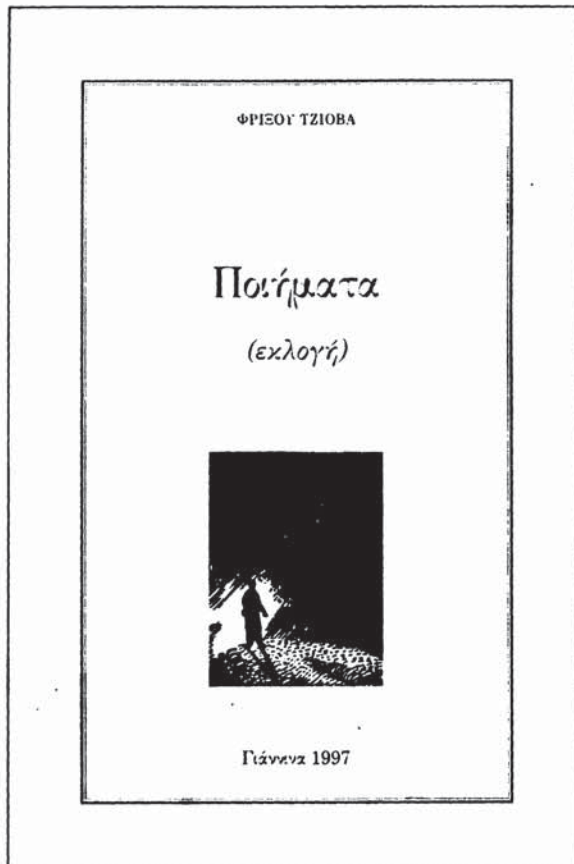
N.A.

Ποιήματα του Φρίξου Τζιόβα

Φρίξος Τζιόβας, Ποιήματα (εκλογή), Γιάννινα, 1997

Πρόκειται για συγκεντρωτική έκδοση όλου (πλην ορισμένων πρωτόλειων δοκιμών) του μέχρι σήμερα δημοσιευμένου έργου του ποιητή. Περιλαμβάνει τις δύο γνωστές συλλογές του (*Εντελβαίς*,

Γιάννινα, 1940 και *Αίμα και φώς*, Γιάννινα, 1954) και ποιήματα που δημοσιεύτηκαν έκτοτε σε περιοδικά (*Ενδοχώρα* κυρίως και *Νέα Εστία*). Το τελευταίο του τόμου «Η εκδίκηση της Αλέξινας Μπόστου», είχε θέση επιλόγου στην έκδοση από το συγγραφέα του *Χρονικού της Δοβράς* (Γιάννινα, 1981). Συνολικά ο τόμος απαρτίζεται από 44 ποιήματα, από τα οποία το μικρότερο καλύπτει μισή σελίδα και το μεγαλύτερο έξι

σελίδες. Η έκδοση είναι καλαισθητή, με πλάγια τυπογραφικά στοιχεία και πέντε ξυλογραφίες του γνωστού καλλιτέχνη Α. Τάσσου. Περιέργως δεν αναγράφονται οι τίτλοι των δύο συλλογών, ούτε οι πρώτες δημοσιεύσεις, με τις σχετικές χρονολογίες, των άλλων ποιημάτων - πράγμα απαραίτητο σε μια επίτομη έκδοση. Όσο γνωρίζω πάντως το συνολικό έργο γράφτηκε στη διάρκεια μιας πενήνταετίας περίπου. Μιας πενήνταετίας σημαδευμένης από δραματικά γεγονότα τα οποία δεν άφησαν ανεπηρέαστο τον ποιητικό λόγο. Έτσι, αναφορικά με το ποιητικό έργο του Τζιόβα,

η πρώτη συλλογή (Εντελβάις) ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό στο ποιητικό κλίμα του μεσοπολέμου: ρομαντική διάθεση εκφρασμένη σύμφωνα με τις νόρμες του μεσοπολεμικού συμβολισμού. Ενώ η δεύτερη συλλογή (Αίμα και φώς) ανταποκρίνεται στις συνθήκες, ιστορικές και ποιητικές, της

Χαρακτικό από την ποιητική συλλογή

πρώτης μεταπολεμικής γενιάς: εμπειρίες σκληρές, εκφρασμένες με ανάλογο εμπράγματο λόγο. Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ το κυρίαρχο στοιχείο του ανθρωπισμού που, μέσα στις συμπληγάδες της εποχής αυτής (Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος), στάθηκε σταθερό σημείο προσανατολισμού για τον ποιητή. Η μετάβαση από το ένα ποιητικό στάδιο (το μεσοπολεμικό) στο άλλο (το μεταπολεμικό) δηλώνεται στον τόμο με το ποίημα «Πόλεμος» της σελίδας 24. Τα νεότερα ποιήματα, τα μετά τη δεύτερη συλλογή, αφορούν κυρίως βιώματα της ψυχροπολεμικής περιόδου και της συναφούς ηθικής έκπτωσης που την χαρακτήριζε. Όλα αυτά πολύ γενικά σαν ένα εποχιακό πλαίσιο, γιατί το κάθε ποίημα αποτελεί μια ιδιαιτερότητα που δεν επιδέχεται απόλυτους εποχιακούς προσδιορισμούς. Πολύ περισσότερο μια και έχουμε να κάνουμε με προσωπική δημιουργία, η οποία συχνά τροφοδοτείται από πολύ στενά ατομικά δεδομένα. Το πιο πρόσφατο λ.χ. ποίημα του βιβλίου, το «Επιτάφιος θρήνος», αποτελεί μια ελεγεία του ποιητή για τον πρόωρο χαμό του γιου του Τάσιου.

Από άλλη άποψη βρισκόμαστε μπροστά σε ένα έργο λεπταίσθητων ανιχνεύσεων με ανάλογο χειρισμό του λόγου. Ενός λόγου που στη διαύγεια και την ελλειπτικότητά του θυμίζει τον Σολωμό, ενώ σαφέστερα απηχεί κάποτε ρυθμούς και τόνους του δημοτικού τραγουδιού. Πάντως η οξεία αίσθηση των πραγμάτων, ο ανθρωπισμός, η εκφραστική εικονοποιία και η πυκνότητα του λόγου, δίνουν σ' αυτό το έργο έντονα προσωπικό χαρακτήρα.

Είχα παρατηρήσει κάποτε ότι πρόκειται για μια ποίηση περιορισμένης ποσότητας. Και συνέχιζα ως εξής. «Τι σημαίνει όμως μικρό έργο από ποσοτική άποψη; Στη λογοτεχνία η ποσότητα ποτέ δεν υπήρξε καθοριστική για την αξία και την επιβίωση των δημιουργημάτων. Ένα από τα πρώτα ποιητικά ονόματα του δέκατου ένατου αιώνα, ο Κάρολος Μποντιέρ, έβγαλε ουσιαστικά μόνο ένα τόμο ποιημάτων. Κι ένας από τους σπουδαιότερους πεζογράφους του εικοστού αιώνα, ο Τζέιμς Τζόης, έδωσε μόνο τέσσερα βιβλία με πεζογραφήματα. Στην Ελλάδα ξέρουμε πως *Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι* του Σολωμού καλύπτουν, μαζί με τις παραλλαγές τους, λίγες σελίδες. Κι όμως πόση μελάνη χύθηκε για αυτές τις σελίδες και πόση θα χυθεί ακόμη. Εξάλλου ο Καβάφης, που θεωρείται ένας από τους αξιολογότερους ποιητές του εικοστού αιώνα σε παγκόσμια κλίμακα, είναι συγγραφέας ενός τόμου ποιημάτων. Το ζήτημα της ποσότητας στη λογοτεχνία μπορεί να ιδωθεί από πολλές πλευρές. Δεν είναι δύσκολο να γράψει κανείς κείμενα τέταρτης, πέμπτης ή δέκατης κατηγορίας. Το δύσκολο είναι να γράψει λογοτεχνικά κείμενα πρώτης κατηγορίας. Ο Τζιόβας δεν μας έδωσε τη σαβούρα της προσπάθειάς του, αλλά το απόσταγμα της.»¹

Τα ίδια ακριβώς θα έλεγα και σήμερα.

Γιώργος Αράγης

¹ Γιώργος Αράγης, «Το ποιητικό έργο του Φρίξου Τζιόβα», *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο*, Γιάννινα, 1990. Έκτοτε και στο βιβλίο του *Ασκήσεις κριτικής*, Σοκόλης, Αθήνα, 1990.

Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου

Τρία μονόπρακτα από την ερασιτεχνική ομάδα του ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων

Με στίχους του Τάσου Λειβαδίτη και τρία μονόπρακτα των Καμπανέλη, Βενιέρη και Ποντίκα έκανε την παρθενική της εμφάνιση η ερασιτεχνική ομάδα του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου την Παρασκευή 10 Οκτωβρίου. Συντελεστές της παράστασης είναι οι Νίκος Μάνθος, Γιώργος Κραφίτης, Όλγα Ευαγγελάτου, Άννα Νικολάου, Κώστας Αργύρης, Ειρήνη Μάνθου και Λένα Τζοβάρια. Καλλιτεχνικός σύμβουλος της ομάδας είναι ο Δημήτρης Γιαννακόπουλος και υπεύθυνος για τη μουσική ο Πάνος Ευαγγέλου.

Μολονότι η παράσταση ανοίγει την αυλαία της νέας σαιζόν, ουσιαστικά εγγράφεται στον κύκλο ελληνικού ρεπερτορίου της προηγούμενης χρονιάς και είναι ελπίζουμε ένας επίλογος. Η ευχή αυτή δεν είναι προϊόν ανθελληνικών αισθημάτων αλλά απόρροια της διαπίστωσης ότι οι επιλογές του ΔΗΠΕΘΕ, τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε ερασιτεχνικό επίπεδο, υπήρξαν μάλλον ατυχείς: κείμενα αδιάφορα ή ξεπερασμένα που δεν μπορούν να «ζωντανέψουν» και να γίνουν διαχρονικά με τονωτικές ενέσεις καλών προθέσεων.

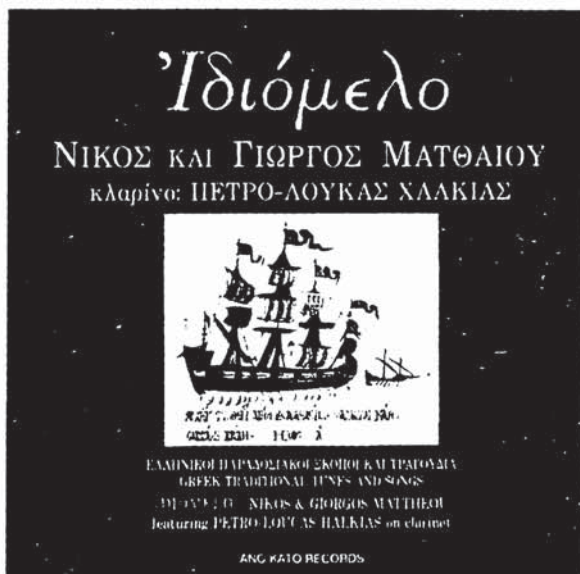
Αναμφισβήτητα, μια ομάδα ερασιτεχνικής δημιουργίας δεν έχει τις ίδιες φιλοδο-

ξίες ούτε και τα ίδια μέσα (εκφραστικά και υλικοτεχνικά) με έναν επαγγελματικό θίασο. Όπως άλλωστε δηλώνουν και οι ίδιοι, περισσότερη «γλύκα» για τους ερασιτέχνες έχει η διαδικασία ως την παράσταση. Η προσωπική επικοινωνία, η συνήθεια σε συλλογική προσπάθεια, η δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου είναι πολύ σημαντικότερα από το όποιο αποτέλεσμα της παράστασης. Με μόνη αντίρρηση ότι για τον θεατή πρέπει να έχει κάποια «γλύκα» και η παράσταση (εφόσον δεν μετέχει ο ίδιος στην προηγούμενη διαδικασία) αναγνωρίζουμε την σημασία που έχει ένας χώρος συνάντησης ανθρώπων που αγαπούν το θέατρο και θέλουν να δημιουργήσουν. Κάτω από αυτή την οπτική, η πρωτοβουλία του ΔΗΠΕΘΕ για την οργάνωση σεμιναρίων θεατρικής παιδείας (μέσα από τα οποία αναδύθηκε η ερασιτεχνική ομάδα) ανοίγει προοπτικές ιδιαίτερα ευχάριστες.

Όπως και να 'χει, αξίζει να συναντήσει κανείς την ερασιτεχνική ομάδα του ΔΗΠΕΘΕ «στα σταυροδρόμια του κόσμου». Ρεαλιστικά αυτό μεταφράζεται σε τρεις ακόμη παραστάσεις στις 17, 18 και 19 Οκτωβρίου στο Καμπέριο.

Δύο νέοι δίσκοι παραδοσιακής μουσικής

Ιδιόμελο, Νίκος και Γιώργος Ματθαίου. Στο κλαρίνο ο Πέτρο-Λούκας Χαλκιάς. Απο Kato Records, 1997

Είναι η τρίτη φορά που μας απασχολεί μια δισκογραφική παραγωγή της ανεξάρτητης θεσσαλονικιώτικης εταιρίας δίσκων, Άνω κάτω Records (δες παλαιότερα φύλλα της Μηνιαίας **Εφημερίδας**) που παρ' όλα τα προβλήματα διανομής (στα Γιάννενα π.χ. δεν τους βρίσκουμε εύκολα) αναδεικνύονται σε πρωταγωνιστές της ελληνικής ethnic.

Αυτή τη φορά δεν έχουμε να κάνουμε με έναν δίσκο με ethpic τάσεις, αλλά με επιλογές από την παραδοσιακή μουσική των περιοχών Ηπείρου, Δυτικής Μακεδονίας, Κωνσταντινούπολης, Σμύρνης και Μικράς Ασίας, που αποδίδονται χωρίς νεωτερισμούς, σεμνά, κατά τα παραδεδομένα. Πρόκειται για την πρώτη δισκογραφική παρουσία των **Νίκου** και **Γιώργου Ματθαίου**, για τους οποίους προλογίζοντας ο Κ. Ζουράρις βεβαιώνει ότι "έδειξαν ιδιαίτερη επιμονή και εργώδη προσήλωση στην διακονία της παραδοσιακής μουσικής". Οι αδερφοί Ματθαίου, με καταβολές από την Ήπειρο και την Ανατ. Θράκη και σπουδές τόσο στον χώρο της κλασικής όσο

και της βυζαντινής μουσικής, συνεργάζονται με τον πολύ **Πέτρο-Λούκα Χαλκιά** και την κομπανία του στη σύνθεση του μουσικού μωσαϊκού του Ιδιόμελου.

Είναι αυτονόητο ότι η σύμπραξη δυο νέων, καλλιεργημένων, και πολυτάλαντων μουσικών με έναν αειθαλή της μουσικής παράδοσης, συνάντηση που τους δοκιμάζει βαπτίζοντάς τους σ' ένα ρεπερτόριο που τείνει να εξελιχθεί σε μουσειακό υλικό, είναι εκ προοιμίου ενδιαφέρουσα. Δεδομένης μάλιστα και της τεχνικής αρτιότητας των αδερφών Ματθαίου σε μία σειρά λαϊκών οργάνων (λαούτο, ούτι, πολιτική λύρα, νεί και ταμπουρά), που είναι εμφανής ήδη με την ακρόαση των πρώτων λεπτών της ηχογράφησης, οι προσδοκίες του ακροατή ανεβαίνουν κατακόρυφα.

Ξεκινώντας από μια τέτοια θετική εκτίμηση, δεν μπορούμε παρά να σταθούμε σε κάποιες παρατηρήσεις που αφορούν αφ' ενός την επιλογή του ρεπερτορίου και αφ' ετέρου την φωνητική ερμηνεία των αδερφών Ματθαίου στα ηπειρώτικα τραγούδια. Το ομοιογενές του μουσικού πολιτισμού της Πόλης και της Μικράς Ασίας σε ό,τι έχει σχέση με μια σειρά από τεχνικά χαρακτηριστικά (κλίμακες, ρυθμοί, ερμηνεία κλπ.) τα οποία ανιχνεύονται και στην μακεδονίτικη μουσική, εγγυάται την ενότητα του ύφους του δίσκου, οι ηπειρώτικες αναφορές του οποίου δεν είναι τελικά παρά παρενθετικές προβολές της τέχνης του Πέτρο-Λούκα. Εξ αυτής της παρενθέσεως ορμώμενοι οι ταλαντούχοι αδερφοί Ματθαίου πέφτουν στην γνωστή παγίδα της επίδειξης δυνατοτήτων σ' ένα ρεπερτόριο ευρύτερο του οικείου ύφους τους. Όμως η φωνητική τους ερμηνεία στο γνωστό "Οι κλέφτες" π.χ. τους προδίνει, όχι μόνο γιατί ελέγχει τις όποιες ερμηνευτικές τους αδυναμίες, αλλά γιατί εμπλέκει με θεαματικό τρόπο το πρόβλημα της ερμηνείας του πολύ ιδιόμορφου ηπειρώτικου τραγουδιού.

Τα πρότυπα εκτέλεσης μουσικών υλικών

που βασίζονται στην κάθε είδους "διατονικότητα" της λαϊκής μελωδίας αδυνατούν να καλύψουν το ηπειρώτικο μέλος, που απαιτεί δυνατότητες διαρκούς μεταβολής της

Από αριστερά, Γιώργος Ματθαίου, Αχιλλέας Χαλκιάς, Πέτρο-Λούκας Χαλκιάς, Νίκος Ματθαίου

κάθε νότας, πράγμα για το οποίο επιστρατεύονται ειδικές θέσεις των χειλιών και του στόματος ώστε να αποδοθούν κάποια φωνήματα. Αυτός είναι ένας από τους βασικούς λόγους για τους οποίους το ηπειρώτικο τραγούδι δεν ανέχεται κανέναν ερμηνευτικό ακαδημαϊσμό, αφού αυτή ακριβώς η ιδιαιτερότητά του δεν αποτελεί απλά γραφικότητα, αλλά ουσιαστικό συστατικό του ύφους του.

Ξεχωρίσαμε λοιπόν το Ιδιόμελο για την απόδοση της μακεδονίτικης και μικρασιάτικης παράδοσης, όπου ο Πέτρο-Λούκας δίνει εξαιρετικά δείγματα της τέχνης του, ενώ για τις φωνητικές ερμηνείες των ηπειρώτικων τραγουδιών κρατάμε επιφυλάξεις.. Άλλωστε δεν μπορούμε να διακρίνουμε τον μίτο που συνδέει εδώ δυο μουσικές παραδόσεις τόσο διαφορετικές. Η μόνη παρουσία του Πέτρο-Λούκα δεν είναι αρκετή, αφού οι ερμηνείες του είναι σαφώς διακεκριμένες στις δυο περιπτώσεις.

Ο προβληματισμός περί του τόσο άγνωστου και τόσο παρεξηγημένου ηπειρώτικου ύφους δεν μας εμπόδισε πάντως να απολαύσουμε το Ιδιόμελο, που αρθρώνει μουσικό λόγο μεστό από μεράκι, κι αποτελεί πρόταση για έντεχνη (δηλ. μη-αυθόρμητη)

προσέγγιση του παραδοσιακού.

ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΪ ΤΗΣ ΠΡΕΜΕΤΗΣ

Παραγωγή Διεθνής Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης. Διανομή LYRA

Ένας πολύ σημαντικός δίσκος με παραδοσιακή μουσική (φωνητική και οργανική) από την περιοχή της Πρεμετής που βρίσκεται στην νότιο Αλβανία και στα βορειοδυτικά της Κόνιτσας εκδόθηκε τελευταία από την Διεθνή Οργάνωση Λαϊκής Τέχνης (Unesco-B) και διατίθεται από την Λύρα. Πρόκειται για ηχογραφήσεις του φημισμένου κλαριντζή **Λαβέρ Μπαρίου** και της κομπανίας του, που έγιναν στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1993 από τον πολύπειρο και πολυμήχανο **Νίκο Διονυσόπουλο**. Ο δίσκος αποτελεί μια σπάνια ευκαιρία για το ελληνικό κοινό να ανακαλύψει έναν ήχο του κλαρίνου και μια φωνητική ερμηνεία τόσο κοντινά προς τα δικά μας ηπειρώτικα, αλλά και τόσο επηρεασμένα από την ευρύτερη βαλκανική μουσική παράδοση. Ο δεξιότηχης Μπαρίου μας αποκαλύπτει τον "αλβα-

νικό" τρόπο παιξίματος του κλαρίνου με το "ακατέργαστο" και τραχύ του ηχώχρωμα, καθώς και την αλλόκοτη πολλές φορές ρυθμική δομή τραγουδιών που συναντά κανείς (σ' άλλη όμως εκδοχή) και στην Ήπειρο. Οι φωνές της **Ανδριάνας Θανάση** και της **Ευγενίας Τσούλη-Θωμολάρη**, όπως κι αυτή του **Τζελάλ Τζεκίρη** στον "Οσμάν-Τάκα" βρίσκονται σε διαρκή αρμονία με τα όργανα

μουσική

ερμηνείας σ' ένα τραγουδιστικό είδος με μαρτυρημένη εκτελεστική και εκφραστική δυσκολία.

Το ένθετο της έκδοσης δεν είναι ανάλογο επιπέδου, ενώ οι τεχνικές μουσικολογικές διευκρινήσεις οι σχετικές με την ρυθμική οργάνωση των τραγουδιών, οργάνωση που τα διαφοροποιεί από την ηπειρώτικη εκδοχή τους, βρΐθουν ανακριβειών. Για να αναφέρουμε ένα μόνο από τα πολλά λάθη, οκτάσημα ρυθμικά μοντέλα οργανωμένα γύρω από τρεις βασικές υποδιαιρέσεις (3+2+3, τονισμένες πάντα από το ντέφι) τόσο χαρακτηριστικές για την μουσική αυτή, δηλώνονται σαν επτάσημα, ίδιας ρυθμικής οργάνωσης με τον δικό μας καλαματιανό.

Το προτεινόμενο μουσικό υλικό είναι πάντως εξαιρετικά αξιόλογο, ιδιαίτερα για τους "ηπειρολάτρες", και προσθέτει πολλά στην γνώση και ανίχνευση καταβολών και επιρροών που είχαν επί μακρόν αγνοηθεί.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Η μόνη συναυλία κλασικής μουσικής του περασμένου καλοκαιριού στην πόλη μας έγινε με πρωτοβουλία της 8ης Εφορείας βυζαντινών αρχαιοτήτων και συνδιοργανωτές το ΥπΠο και τους Φίλους της Μουσικής Κέρκυρας. Στο Ιτς Καλέ εμφανίστηκαν η συμφωνική ορχήστρα και το σύνολο χάλκινων πνευστών του Ιόνιου Ωδείου, με διευθύνοντες τους Α. Ντόκο και Σ. Άνθη αντίστοιχα. Πρόκειται για σχήματα που δεν μετρούν παρά έναν μόλις χρόνο ζωής, κι ωστόσο κατάφεραν να μας εκπλήξουν. Οι εκτελέσεις τους ήταν πειστικότερες, χωρίς ίχνος της συνήθους "επαρχιώτικης υπερβολής", και τεχνικά άριστες, αν και οι μουσικοί δεν είναι παρά κερκυραίοι μαθητές του Ιόνιου Ωδείου, που προς τιμήν του δεν κατέφυγε στην (τόσο οικεία για μας τους γιαννιώτες, αλλά και για τους περισσότερους επαρχιώτες) λύση της μετάκλησης αθηναίων επαγγελματιών. Ιδιαίτερα το σύνολο των χάλκινων πνευστών, πιστοποιώντας την μεγάλη παράδοση της κερκυραϊκής μπάντας, παρουσιάστηκε δεμένο και καλογυμνασμένο σε ένα ρεπερτόριο με εύρος.

Πώς να αποφύγει κανείς την σύγκριση με τα ημέτερα, όπου η συμφωνική παραμένει όνειρο θερινής νυκτός, ενώ "μπάντα" είναι συνώνυμο "λιτανείας";

Κουίζ

Κύριο θέμα στο εξώφυλλο του περιοδικού είναι η έκθεση Τεχνολογίας στην Αρχαία Ελλάδα που πραγματοποιείται ήδη στην Δημόσια Βιβλιοθήκη και διαρκεί ως την ερχόμενη Παρασκευή. Ποιος είναι όμως ο χορηγός της έκθεσης; Σκεφτήκαμε να κάνουμε ένα μικρό κουίζ με το θέμα, δίνοντας πέντε απαντήσεις, εκ των οποίων μία μόνο είναι η σωστή. Προσπαθούμε να σας παραπλανήσουμε προσθέτοντας σε κάθε πιθανή απάντηση και τον αντίστοιχο λόγο. Άλλοι λόγοι είναι ολοφάνερα παραπλανητικοί, άλλοι αληθοφανείς. Εσείς προσπαθήστε να μαντέψετε τον χορηγό. Και για να βεβαιωθείτε, η σωστή απάντηση βρίσκεται στο σχετικό άρθρο, σελ. 22.

Ερώτηση:

Ποιος είναι ο χορηγός της έκθεσης Τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα και για ποιο λόγο προέβη στην πράξη του;

1. Ο Δήμος Ιωαννιτών γιατί θέλει να αγκαλιάσει τους ανθρώπους των επιστημών, με τους οποίους αισθάνεται ότι έχει αποξενωθεί.

2. Το Πνευματικό Κέντρο σηματοδοτώντας μια στροφή από ακριβές συναυλίες (Καρμπάρεκ κλπ) σε χαμηλών τόνων εκδηλώσεις ουσίας.

3. Ο Κάρολος Παπούλιας για να κάνει ξανά έντονη την παρουσία του στην πόλη, μετά και το περίφημο μπάνιο στη λίμνη.

4. Η Ιερά Μονή Τσούκας, χάρη στον πολυπράγμονα και ευρύτητα πνεύματος διαθέτοντα ηγούμενό της.

5. Το Σούπερ Μάρκετ Μαρινόπουλος, σε συνεργασία με τον Λάκη Λαζόπουλο στα πλαίσια της πολιτικής του χορηγιών.

Ελ. Παπ.

Η Κίνηση του 15νθήμερου

Το γεφύρι της Πλάκας

Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας διοργανώνει την Κυριακή 19 Οκτωβρίου και ώρα 10 π.μ. στο **Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών στην Αθήνα** (Κλεισθένους 15), ημερίδα με θέμα τη σχεδιαζόμενη κατασκευή του φράγματος Αγίου Νικολάου της ΔΕΗ στον Άραχθο και τις επιπτώσεις του στο περιβάλλον της περιοχής αλλά και το μέλλον του ιστορικού γεφυριού της Πλάκας που προβλέπεται να γκρεμιστεί. Κύριος ομιλητής θα είναι ο **Γιάννης Παπαδημητρίου**, Πρόεδρος του Συλλόγου Προστασίας Αράχθου, ενώ στη συζήτηση έχουν προσκληθεί ο Περιφερειάρχης και οι Νομάρχες της Ηπείρου, βουλευτές, υπουργοί, εκπρόσωποι της ΔΕΗ κ.α. Για να δούμε τι θα γίνει, γιατί ως τώρα μόνο φήμες και θολούρα επικρατούν.

Η Τεχνολογία στην Αρχαία Ελλάδα

Έως τις 20 του μήνα θα κρατήσει η έκθεση με θέμα την τεχνολογία στην αρχαία Ελλάδα που πραγματοποιείται στο χώρο της **Δημοτικής Βιβλιοθήκης**. Περιλαμβάνει επτά ταμπλό με φωτογραφίες, σχέδια και κείμενα που περιγράφουν τεχνολογικούς μηχανισμούς και εφευρέσεις των αρχαίων αλλά και των βυζαντινών χρόνων, όπως τα επιμελήθηκε ο συγγραφέας **Χρήστος Δ. Λάζος**. Παράλληλα εκτίθενται ομοιώματα οργάνων σε μικρή κλίμακα, όπως ένας καταπέλτης εκτόξευσης υγρού πυρ, μία τριήρης, ένα ηλιακό ρολόι κ.α. Ανάλογη έκθεση με πού περισσότερα εκθέματα διοργανώθηκε τον Σεπτέμβριο στη Θεσσαλονίκη από τον οργανισμό Πολιτιστικής Πρωτεύουσας.

Ώρες λειτουργίας: καθημερινά τις ώρες λειτουργίας της Βιβλιοθήκης και Σάββατο και Κυριακή 7 -9 μ.μ. Είσοδος ελεύθερη.

Γιάννης Νικολαΐδης

Ο Δήμος Ιωαννιτών θέλοντας να τιμήσει το γνωστό γιαννιώτη συγγραφέα **Γιάννη Νικολαΐδη** για την προσφορά του στη λογοτεχνία και γενικότερα την πνευματική ζωή της πόλης, διοργανώνει ειδική εκδήλωση, τη Δευτέρα 27 Οκτωβρίου και

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΩΠΑ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ώρα 8μ.μ. στο Πνευματικό Κέντρο. Θα συμμετάσχει ο σύλλογος Ιεροψαλτών "Άγιος Ιωάννης ο Κουκουζέλης.

Συνάντηση χορωδιών

Την 1η Διεθνή Χορωδιακή Συνάντηση Νέων διοργανώνει από σήμερα Παρασκευή έως και την Κυριακή 19 Οκτωβρίου η Μητρόπολη, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, ο Δήμος Ιωαννιτών και το Πνευματικό Κέντρο του και ο Σύλλογος Φίλων Πολυφωνικής Μουσικής. Θα συμμετάσχουν οχτώ χορωδίες από την πόλη μας, την Πάτρα, τον Πειραιά τον Πολύγυρο την Κηφισιά καθώς κι από την Ιταλία, τη Σερβία και τη Βουλγαρία. Οι συναυλίες θα δίδονται στο Πνευματικό Κέντρο αλλά και σε υπαίθριους χώρους, όπως στο χώρο έξω από τη Νομαρχία, το Δημαρχείο Κόνιτσας, στις Κοινότητες Ζίτσας, Κήπων και Μαρμάρων και στα προαύλια ναών των Ιωαννίνων.

Έκθεση Δημήτρη Ράτσικα

Μετά την παράταση που πήρε, συνεχίζεται ως την Κυριακή 19 Οκτωβρίου η έκθεση ζωγραφικής του **Δημήτρη Ράτσικα** στους **Λιγκιάδες** (τηλ. 81910). Ώρες λειτουργίας 10.00 - 14.00 και 18.00-22.00.

Λαϊκή Τέχνη

Έκθεση με σύγχρονα έργα λαϊκής τέχνης διοργανώνει ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας από τις 19 έως τις 28 Οκτωβρίου στην **Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών - Χαριλάνου Τρικυπύη 38**. Ώρες λειτουργίας: 9πμ-1μμ και 5-8 μμ κάθε μέρα

Σεμινάρια θεατρικής παιδείας και διαγωνισμός συγγραφής θεατρικού έργου

Με αφορμή την παράσταση της ερασιτεχνικής του ομάδας, το Δημοτικό Θέατρο απευθύνει ένα κάλεσμα σε όσους ενδιαφέρονται για την θεατρική δημιουργία. Θα οργανωθούν και φέτος σεμινάρια, ανοιχτά σε όλους όσους επιθυμούν να γνωρίσουν το θεατρικό αντικείμενο (υποκριτική, κινησιολογία, αυτοσχεδιασμός κτλ.) Η διεύθυνση, για περισσότερες πληροφορίες, είναι: ΔΗΠΕΘΕ Ιωαννίνων, Χώρος Σεμιναρίων και Ερασιτεχνικής Δημιουργίας, «Καμπέρειο», 4ος όροφος, τηλ. (0651)

73.313.

Παράλληλα και στα πλαίσια μιας προσπάθειας ανάδειξης Ηπειρωτών δημιουργών, προκηρύσσεται ο 3ος Διαγωνισμός Συγγραφής Θεατρικού Έργου από Ηπειρώτες. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να πάρουν πληροφορίες στα τηλέφωνα: (0651) 25670 & 73.233, πρωινές ώρες.

Φανταστικά Διηγήματα

Την δεύτερή της εκδήλωση διοργανώνει για φέτος η Λέσχη του Φανταστικού την Παρασκευή 31 Οκτώβρη το βράδυ, στις Μορφές (Καποδιστριαίου 20). Αυτή τη φορά καλεσμένη είναι η νεαρή Κερκυραία συγγραφέας **Αλεξία Αθανασίου** που θα διαβάσει δύο διηγήματά της, «Μικρές Φυλακές» και «Κιβωτός στη Λίμνη». Περισσότερες λεπτομέρειες στο επόμενο τεύχος μας ή στο τηλέφωνο της Λέσχης 40457, απογεύματα. Πάντως σας συστήνουμε να μην χάσετε την εκδήλωση που είναι βέβαια ανοιχτή σε μέλη και μη της Λέσχης. Βραδινή ατμόσφαιρα, ένα ελαφρύ ποτό, ο συνηθισμένος αριθμός γήινων και εξωγήινων, αποτελούν την συνταγή μιας παράλληλης πραγματικότητας.

Μορφές προς Ενδιαφερόμενους

Ο θεατρικός οργανισμός Μορφές της Μαρίας Λάζου καλεί όσους ενδιαφέρονται για θέατρο, κουκλοθέατρο, μουσική, εικαστικά και θέλουν να συμμετάσχουν στην Ομάδα Ερασιτεχνικής Δημιουργίας των Μορφών να επικοινωνήσουν με το τηλέφωνο 45515.

Απόκληροι, τεύχος 3

Νέο τεύχος εξέδωσαν οι Απόκληροι, φοιτητική ομάδα που δρα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Θεματικό αφέρωμα του τεύχους: *Εκπαίδευση*. Ενδιαφέρουσα -σαν άποψη- η συνεργασία με δύο μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού του Πανεπιστημίου ενώ πολύ αξιόλογα τα χρονογραφήματα του τεύχους.

Δύο από τους «Απόκληρους» συνεργάζονται και με το περιοδικό που κρατάτε στα χέρια σας. Η **Σοφία Σαββίδου** (σε αυτό το τεύχος) και η **Όλγα Θεοδοροπούλου** (με άρθρο της στο επόμενο).

Πρώτος μήνας στο σχολείο

Δεν είναι απαραίτητο να έχει κάποιος την ιδιότητα του εκπαιδευτικού ή του παιδοψυχολόγου για να υποστηρίξει ότι ο πρώτος μήνας στο σχολείο είναι και ο πιο δύσκολος τόσο για τα παιδιά όσο και για τους γονείς τους. Τα προβλήματα και οι δυσκολίες προσαρμογής που εμφανίζονται αυτήν την περίοδο διαφοροποιούνται με βάση την ηλικία των παιδιών, αλλά και σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε παιδιού ξεχωριστά ακόμα και όταν έχουν την ίδια ηλικία.

Κατά συνέπεια, θα ήταν χρήσιμο να αναφερθούμε στις σημαντικότερες δυσκολίες που συναντούν τα παιδιά τον πρώτο σχολικό μήνα, κατά ηλικία, ξεκινώντας από την τρυφερή περίοδο των τριών με έξι ετών οπότε έχουμε την είσοδο του παιδιού στον παιδικό σταθμό ή

το νηπιαγωγείο. Πολλές φορές ο παιδικός σταθμός ή το νηπιαγωγείο είναι ο χώρος όπου για πρώτη φορά το παιδί συναντά ένα ομαδικό περιβάλλον έξω από το σπίτι του. Ο χωρισμός όμως, του μικρού παιδιού από την οικογένειά του και ιδιαίτερα από τη μητέρα του αποτελεί ένα

από τα επίμαχα θέματα της ψυχολογίας. Το γεγονός ότι τα παιδάκια κλαίνε ασταμάτητα ή γαντζώνονται στα κάγκελα του σχολείου ζητώντας απεγνωσμένα τη μητέρα τους φανερώνει, σύμφωνα με τη ψυχαναλυτική θεωρία, ότι δεν είναι συναισθηματικά ώριμα για την είσοδό τους στον παιδικό σταθμό ή το νηπιαγωγείο. Καθοριστικό κριτήριο, λοιπόν, δεν αποτελεί η χρονολογική ηλικία του παιδιού, αλλά η βαθμίδα εξέλιξης στην παιδική ερωτική ζωή. Κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων χρόνων της ζωής του το παιδί δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στο χωρισμό από τη μητέρα μιας και αυτή αποτελεί το σταθερό πρόσωπο αναφοράς του, την αρχή και το τέλος του μικρού του κόσμου.

Μετά τα τρία του χρόνια η σχέση του παιδιού με τη μητέρα παραμένει σταθερή ακόμη και κατά την απουσία της. Οι χωρισμοί γίνονται πια υποφερτοί και το παιδί αρχίζει να δημιουργεί σχέσεις και με άλλους μεγάλους ή συνομήλικούς του. Αλλά και τότε ακόμη ο χωρισμός του παιδιού από τη μητέρα του πρέπει να είναι σταδιακός και οι απουσίες της να επιμηκύνονται σιγά-σιγά κι όχι απότομα.

Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι το παιδί της προσχολικής ηλικίας δεν έχει ακόμη κατακτήσει την έννοια του χρόνου, μια έννοια που είναι ίσως η πιο αφηρημένη και δύσκολη από αυτές που γονείς και εκπαιδευτικοί προσπαθούν να μεταδώσουν στα μικρά παιδιά. Έτσι το παιδί αυτής της ηλικίας δεν είναι σε θέση να κατανοήσει το χρονικό διάστημα ανάμεσα στη στιγμή που νιώθει την επιθυμία να πραγματοποιηθεί ένα γεγονός και τη στιγμή που αυτό πραγματοποιείται. Κατά συνέπεια, οι διαβεβαιώσεις της μητέρας ότι θα επιστρέψει μετά από τρεις ή τέσσερις ώρες δε σημαίνουν τίποτε για το παιδί.

Κάθε παιδί αποτελεί μια ξεχωριστή προσωπικότητα με τις ιδιαίτερες επιθυμίες και ανάγκες του. Οι γονείς δεν πρέπει ποτέ να ξεχνούν ότι οφείλουν να προσαρμόσουν το ημερήσιο πρόγραμμά τους με βάση τις ανάγκες των παιδιών τους και όχι απλώς να τα εντάξουν στο δικό τους. Όλα τα προβλήματα λύνονται, το μόνο που χρειάζεται είναι υπομονή και χρόνος.

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

✕ Το παιδί κάτω των τριών ετών είναι βιολογικά και συναισθηματικά δεμένο με τη μητέρα και το οικείο του περιβάλλον, γι' αυτό να αποφεύγετε να το γράφετε στον παιδικό σταθμό, αν και αυτό συχνά δεν εξαρτάται από την θέληση των γονέων.

✕ Δώστε χρόνο στο παιδί να προσαρμοστεί στο νέο του περιβάλλον.

✕ Χρησιμοποιείτε πιο γενικές χρονικές έννοιες για να το καθησυχάσετε, για παράδειγμα "Θα έρθω να σε πάρω το μεσημέρι, μετά το φαγητό" και όχι μετά από τρεις ή τέσσερις ώρες.

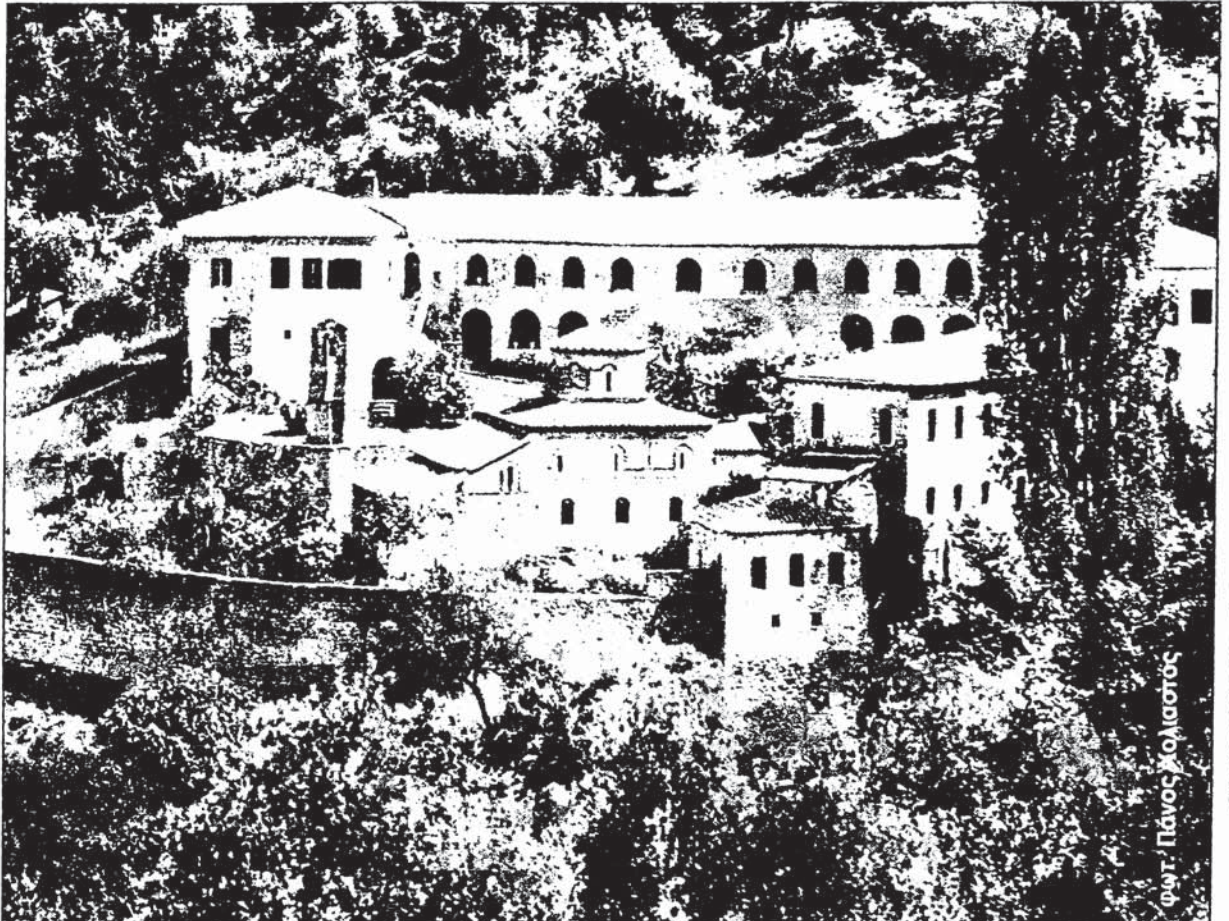
ΒΙΒΛΙΑ

✕ Τα καλά και τα κακά στην εξέλιξη του παιδιού της Άνας Φρόντ, Επίκουρος 1992.

✕ Παιχνίδια με το χρόνο για μικρά και μεγαλύτερα παιδιά της Αγνής Ζακοπούλου, Εκκρεμές 1995.

Στην Ιερά Μονή Γηρομερίου

φωτ. Πάνος Κολιαστός

Τα μοναστήρια μου έκαναν πάντα εντύπωση. Δεν έχω επισκεφτεί ποτέ το Άγιο Όρος, μα μικρός, όταν ακόμα περνούσαμε τα καλοκαίρια μας στην Πάρο πηγαίναμε κάθε χρόνο με την μητέρα μου εκδρομή στο μοναστήρι της **Λογκοβάρδας** ή **Ζωοδόχου Πηγής**. Το όνομα ωστόσο με το οποίο ήταν γνωστό στο νησί ήταν το πρώτο.

Ακριβώς έξω από μοναστήρι, στο προαύλιο, υπήρχε ένας μικρός ξενώνας που έπαιζε επίσης το ρόλο του **εξομολογητηρίου** αλλά και του χώρου αναμονής για τις γυναίκες, αφού για αυτές ίσχυε το Άβατο. Από τότε θυμάμαι μου έκανε εντύπωση το γεγονός ότι οι γυναίκες δεν μπορούσαν να περάσουν την πόρτα του μοναστηριού.

Μα εκείνο που δεν ξεχνάω είναι η μοναδική διακόσμηση του **εξομολογητηρίου**, μια εικόνα με τον Παράδεισο και την Κόλαση. Στο πάνω μέρος της, στον Παράδεισο, οι αγα-

θοί θνητοί (και βέβαια ήδη τεθνεώτες) συνωστιζόνταν γύρω από τον Θεό και τους Αγγέλους του. Διαφορετική η κατάσταση των από Κάτω, οι οποίοι απεικονίζονταν μέχρι τη μέση σε λάκκους ρευστών σε θερμοκρασία βρασμού, εν μέσω διαβόλων και των οργάνων τους.

Ήταν τόσο εντυπωσιακή η εικόνα για το μυαλό ενός παιδιού, που νομίζω ότι αποτελούσε το κυριότερο αξιοθέατο και λόγο συμμετοχής μου στην καθιερωμένη εκδρομή. Έκτοτε μου είχε δημιουργηθεί η απορία σε ποιους θα συγκαταλέγομαι όταν φτάσει η στιγμή, στους χαμογελαστούς ή στους αναβράζοντες; Έπρεπε να μεγαλώσω αρκετά για να διαπιστώσω ότι η πραγματικότητα σχετικά με τον βίο και τον θάνατο είναι κάπως πιο περίπλοκη...

Όλα αυτά μου ξανάρθαν στο νου, όταν πρόσφατα γυρνώντας συντροφιά με ένα φίλο

στα Γιάννενα από τους Φιλιάτες αποφασίσαμε να περάσουμε από την Ιερά Μονή Γηρομερίου. Η πρώτη εικόνα που αντικρίζει ο επισκέπτης είναι ενός επιβλητικού μοναστηριού περιτριγυρισμένο από όμορφο δάσος. Φτάνοντας περνάει την ανοιχτή μεγαλοπρεπή ξύλινη πόρτα και συναντά τους μοναχούς στο προαύλιο του ναού -αν φτάσει εκεί όπως εμείς γύρω στις 12 το μεσημέρι.

Αυτή τη στιγμή διαμένουν στο μοναστήρι ο ηγούμενος **Μελέτιος Παγιάτης** και τρεις νέοι σε ηλικία μοναχοί, εξαιρετικά πρόθυμοι να συζητήσουν με τους επισκέπτες τους - γυναίκες και άντρες- και να σερβίρουν ένα καλοψημένο ελληνικό καφέ στην θαυμάσια αυλή, κάτω από τη σκιά του κλίματος.

Ο μικρός ναός της Παναγίας είναι ένα από τα πιο όμορφα σημεία του μοναστηριού. Παλαιός, γεμάτος ξύλο στο εσωτερικό, με όμορφες εικόνες και τοιχογραφίες, αλλόκοτα φωτισμένος με ριπές φωτός που μπαίνουν από τα ελάχιστου μεγέθους παράθυρα. Δεν είχα μαζί μου φωτογραφική μηχανή, αναρωτιόμουν όμως αν θα μπορούσε το φιλμ να αποτυπώσει αυτό που έβλεπαν τα μάτια μου. Νομίζω ότι κάθε επισκέπτης θα αισθανθεί την ανάγκη να τραβήξει μια φωτογραφία μέσα στον ναό. Μην αμελήσετε λοιπόν να πάρετε μαζί σας φωτογραφική μηχανή.

Η συζήτηση με τους μοναχούς μπορεί να πάρει κάθε κατεύθυνση. Σίγουρα θα την χαρείτε. Συζητάμε πολλά πράγματα και στον μου έρχονται τα κεφάλαια που αφορούν τον **Στάρετς Ζωσιμά των Αδελφών Καραμαζόφ**. Η μοναστική ζωή είναι ένα ζήτημα που περικλείει πολλές πλευρές, από την προσωπικότητα του μοναχού και τον τρόπο ζωής του μέχρι ζητήματα πίστης, κοσμοθεωρίας ακόμα και ιστορίας. Πολλά για να συζητηθούν στην διάρκεια μιας επίσκεψης ή να χωρέσουν σε ένα μικρό εκδρομικό σημείωμα.

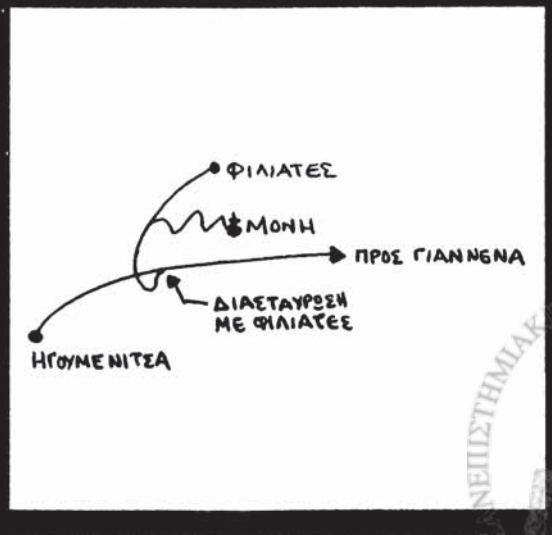
Είναι μεσημέρι και ετοιμαζόμαστε να αναχωρήσουμε όταν ένας από τους νεαρούς μοναχούς μας ανακοινώνει ότι το τραπέζι είναι στρωμένο για μοναχούς και επισκέπτες. Τι ευχάριστη έκπληξη! Το φαγητό απλό αλλά γευστικό, ιδιαίτερα καθώς η όρεξη πάντα ανοίγει νωρίς στον καθαρό αέρα. Ξανάρχεται στο μυαλό μου το εξομολογητήριο στην Λογκοβάρδα: Οι μοναχοί κατάφθαναν πάντα με καφέ και μεζέ, ψωμί, τυρί και ελιές. Η

μητέρα μου, που έζησε όλα της τα παιδικά χρόνια στην Πάρο, συγκινούταν πάντα με αυτό τον ελάχιστο μεζέ, γιατί καθώς μου έλεγε «αυτό το μοναστήρι έζησε όλο το νησί στην κατοχή. Εδώ ερχόταν ο κόσμος ουρά καθημερινά, για να παραλάβει κάθε είδους τρόφιμα από τα κτήματα του μοναστηριού και να μην πεθάνει της πείνας. Είχαν και άλλοι κτήματα, μα τούτο το μοναστήρι έζησε όλη την Πάρο...»

Φύγαμε από το μοναστήρι ευδιάθετοι και υποχρεωμένοι στους μοναχούς για την φιλοξενία τους. Μια μοναδική έλλειψη διαπίστωσα. Δεν βρήκα πουθενά, όπως πολύ θα ήθελα, την εικόνα με τους Πάνω και τους Κάτω...

Πώς θα πάτε

Με το αυτοκίνητο φτάνει κανείς από τα Γιάννενα στο μοναστήρι του Γηρομερίου σε λιγότερο από δύο ώρες. Ακολουθήστε τον γνωστό δρόμο προς Ηγουμενίτσα αλλά στρίψτε αριστερά στην διασταύρωση προς Φιλιάτες που βρίσκεται 12 χιλιόμετρα πριν την Ηγουμενίτσα. Πριν φτάσετε στους Φιλιάτες θα συναντήσετε την σχετική επιγραφή για την Μονή Γηρομερίου. Πρόσπεράστε το θαυμάσιο χωριό Γηρομέρι και μερικές στροφές μετά έχετε φτάσει στο προαύλιο του μοναστηριού. Μπορείτε να συμβουλευτείτε και το σκαρίφημα που παραθέτω.

από τον Γιάννη Μαυρομάτη

Σε μνήμη Νικόλαου Παναγιωτάκη

Πριν από λίγες μέρες η επιστημονική κοινότητα έχασε ξαφικά τον Νικόλαο Παναγιωτάκη, καθηγητή της Μεσαιωνικής Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και διευθυντή εδώ και οκτώ περίπου χρόνια του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, ο οποίος από το 1971 και για δεκαέξι ολόκληρα χρόνια (ως το 1987) ήταν καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Ο Παναγιωτάκης είχε γεννηθεί στο Ηράκλειο της Κρήτης το 1935 και σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Με τη λήψη του πτυχίου υπέβαλε διδακτορική διατριβή με τον τίτλο "Θεοδόσιος Διάκονος και το ποίημα αυτού Άλωσις της Κρήτης", και το Φεβρουάριο του 1961 αναγορεύτηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου από το 1962 ως το 1965. Μετά την επιστροφή του από την Αγγλία υπέβαλε μέρος της εργασίας του για τον Λέοντα τον Διάκονο ως διατριβή επί υφηγεσία και το 1966 αναγορεύθηκε υφηγητής της Βυζαντινής Φιλολογίας της

Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εκλέχθηκε, παμφηφεί, έκτακτος καθηγητής με τριετή θητεία, αλλά η δικτατορία ακύρωσε την εκλογή του. Αναγκάστηκε να φύγει για την Αγγλία όπου εργάστηκε ως τον Σεπτέμβριο του 1968 ως συνεργάτης της Ελληνικής Εκπομπής του BBC. Στη συνέχεια έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Texas και το επόμενο έτος 1969-1970 φιλοξενήθηκε στο Κέντρο Βυζαντινών Σπουδών του Dumbarton Oaks της Ουάσιγκτον. Τον Απρίλιο του 1970 εκλέχθηκε τακτικός καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων όπου υπηρέτησε ως το 1987. Τον Μάρτιο της ίδιας χρονιάς (1987) εκλέχθηκε από την Ακαδημία Αθηνών διευθυντής του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας. Στο μεταξύ την ίδια επίσης χρονιά είχε μετακληθεί από τη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Κρήτης. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος (1972) και ως το 1987 μέλος της εκδοτικής επιτροπής (μαζί με τον Γιώργο Σεφέρη, τον Γιάννη Κακριδή και τον Λίνο Πολίτη) της σειράς των εκδόσεων μεσαιωνικών και πρώιμων νεοελληνικών δημοδών κειμένων με τον τίτλο "Βυζαντινή και Νεοελληνική Βιβλιοθήκη". Πραγματοποίησε διαλέξεις και μαθήματα σε πολλά Πανεπιστήμια, όπως του Birmingham, της Γενεύης, του Princeton, του Harvard, της Βολωνίας, της Κατάνης, της Θεσσαλονίκης, της Βιέννης, της Χώρας των Βάσκων, του Παλέρμου κ.α. Κεντρικό αντικείμενο των επιστημονικών του αναζητήσεων και του πλούσιου συγγραφικού έργου αποτέλεσε, εκτός από τη Βυζαντινή Φιλολογία, η σπουδή των δύο αιώνων, που ακολούθησαν μετά την άλωση, σε ελληνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, γιατί πίστευε ότι η επιβίωση του Νέου Ελληνισμού κερδήθηκε κατά τη διάρκεια των αιώνων αυτών και ιδιαίτερα του πρώτου. Με την ερευνητική του αυτή

ενασχόληση ο καθηγητής Παναγιωτάκης διαφώτισε πρόσωπα και πράγματα της πνευματικής ζωής στην Κρήτη του 16ου και 17ου αιώνα, όπως την κρητική περίοδο της ζωής του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, την ταυτότητα του ποιητή του Ερωτόκριτου, την διείσδυση ιδεών της “Μεταρρύθμισης” στον ελληνικό χώρο κ.α. Ανάμεσα στα σημαντικότερα δημοσιεύματα του Παναγιωτάκη, εκτός από τη διδακτορική του διατριβή και την υφηγεσία του, συγκαταλέγονται: - *Ιταλικές Ακαδημίες και Θέατρο. Οι Stravaganti του Χάνδακα - Έρευνα εν Βενετία - Η βυζαντινή οικογένεια των Πλευστών. Συμβολή στα γενεαλογικά των Φωκάδων.* - *Ο ποιητής του Ερωτόκριτου.* - *Ο Ιωάννης Κασιμάτης και το Κρητικό Θέατρο.* - *Η κρητική περίοδος*

της ζωής του Δομήνικου Θεοτοκοπούλου. - *Φραγκίσκος Λεονταρίτης, ο πρώτος νεοέλληνας μουσουργός.*

Ο Παναγιωτάκης, από τους διαπρεπέστερους βυζαντινολόγους και ερευνητές της μεσαιωνικής και αναγεννησιακής περιόδου, είχε βοηθήσει και αρκετούς νέους επιστήμονες Έλληνες και ξένους στις μεταπτυχιακές τους σπουδές, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι σήμερα πανεπιστημιακοί δάσκαλοι. Τώρα όλοι αυτοί, και με τη βοήθεια των Πανεπιστημίων στα οποία εργάζονται, είναι βέβαιο ότι θα συγκεντρώσουν και θα φροντίσουν κατά τον καλύτερο τρόπο, και όπως αρμόζει, τα κατάλοιπά του, τα οποία παρουσιάζουν ξεχωριστό επιστημονικό ενδιαφέρον.

Αλληλογραφία

Από την Μαρία Λάζου λάβαμε την παρακάτω επιστολή που αφορά την κριτική στο Βιβλίο του Χειρουργού Μιχάλη Γύρα (*Εφημερίδα, Σημείωμα του Εκδότη*, φύλλο αρ. 14, Καλοκαίρι 1997).

Απάντηση σε ένα τίτλο («Η νέα ηθική του εκδοτικού πυρετού»), τον υπότιτλό του («Με αφορμή μια συνέντευξη και ένα βιβλίο») και την υπογραφή («φιλικά, ο εκδότης»).

«Όλο πληθαίνουν οι αντικομφορμιστές απέναντι στους άλλους. Το αν πληθαίνουν αντίστοιχα οι αντικομφορμιστές απέναντι στον εαυτό τους, συζητιέται».

Τίτος Πατρίκιος, *Συνεχές Ωράριο.*

«Φιλικά»,
Μαρία Λάζου

Ομάδα Έκφρασης “Ατραπός”

Θεατρικό Παιχνίδι -
Παιδαγωγική Θεάτρου
ΘΕΗ

τηλ. 36182-75527

Για καφέ στη

Δωδώνης

Κεντρικόν, Δωδώνης 17, 72450, από τις 8 το πρωί. Εσπρέσσο Mrs. Rose, 450 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Ακαδημία, Δωδώνης 13, 76780, από τις 8:30 το πρωί, με έργα του Χρήστου Χαρήση. Εσπρέσσο Illy 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Κίκο, Δωδώνης 13, 39888, από τις 8:30 το πρωί, σερβίρει και ζεστά πιάτα, Εσπρέσσο Illy 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ..

Άρτιον, Δωδώνης 11, 26225, από τις 8:30 το πρωί, σερβίρει και ζεστά πιάτα, Εσπρέσσο Illy 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Παπαγαλίνο, Δωδώνης 21, 73326, από τις 8:00 το πρωί, λειτουργεί και ως ζαχαροπλαστείο. Εσπρέσσο Illy 550 δρχ., Νες καφέ 600 δρχ. .

Σκαρβαίος, Δωδώνης 25, 30303, από τις 8:30 το πρωί, κάνει ανακαίνιση. Εσπρέσσο Kimbo - Portioli 500 δρχ., Νες καφέ 600 δρχ. .

Νίτρο, Δωδώνης 4, 33326, από τις 7:30 το πρωί. Εσπρέσσο Quarta, 500 δρχ., Νες καφέ 600 δρχ. .

Κάστρο

Φίλοιστρον, Ανδ. Παλαιολόγου 20, 72429, από τις 13:00 τις καθημερινές, από τις 9 το πρωί τα Σαββατοκύριακα, γλυκά κουταλιού, σαλέπι. Εσπρέσσο Danesi 400 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Μώλος

Αίγλη, Πλατεία Μαβίλη 4, 36311, από τις 8:00 το πρωί, Εσπρέσσο Mrs. Rose 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Υπερωκεάνειο, Πλατεία Μαβίλη 10, 33781 από τις 8:30 το πρωί, μόνο ελληνική μουσική, Εσπρέσσο Danesi 650 δρχ., Νες καφέ 650 δρχ.

Καφέ Παρκ, Πλατεία Μαβίλη 16, από τις 7:30 το πρωί, Εσπρέσσο Illy - Portioli 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Αδιέξοδο, Πλατεία Μαβίλη 14, 75912, από τις 10:00 το πρωί. Το καφέ είναι καινούργιο. Εσπρέσσο Portioli 600 δρχ., Νες καφέ 600 δρχ.

Ναυτάκια, Γαριβάλδη 1, 34455, από τις 9:00 το πρωί. Εσπρέσσο Kimbo 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Αβέρωφ

Φαγιούμ - Καφενείο Γυναικών, Αλεξ. Διακου 10, 74678, από τις 7:00 το πρωί, σερβίρει πρωινό. Εσπρέσσο Illy 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Μητρόπολις, Αβέρωφ 57, 20325, από τις 9:00 το πρωί ως τις 9:00 το βράδυ. Εσπρέσσο Illy - Kimbo 550 δρχ., Νες καφέ 550 δρχ.

Επίλεκτον, Μητροπόλεως και Αβέρωφ, 33907, από τις 7:00 το πρωί, σάντουιτς, χοτ ντογκ. Εσπρέσσο Illy - Μαρκο 400 δρχ., Νες καφέ 300 δρχ.

Οινορειαχίο, Αβέρωφ 45, 26477, από τις 8:00 το πρωί, λειτουργεί και ως κάβα - εστιατόριο. Εσπρέσσο Illy 500 δρχ., Νες καφέ 600 δρχ.

Σονέτο, Πλατεία Ν. Γεωργίου 11, 71781, από τις 11:00 το πρωί, σερβίρει φαγητό της ώρας. Εσπρέσσο Portioli 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

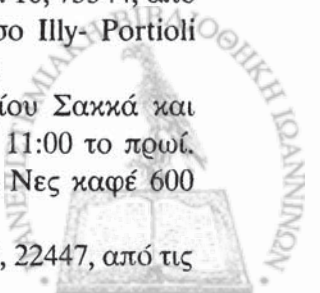
Κεντρικά

Τρουά, Γρηγορίου Σακκά 10, 75544, από τις 10:00 το πρωί. Εσπρέσσο Illy - Portioli 500 δρχ., Νες καφέ 500 δρχ.

Κόττον Κλαμπ, Γρηγορίου Σακκά και Ζυγομάλλη, 25974, από τις 11:00 το πρωί. Εσπρέσσο Kimbo 500 δρχ., Νες καφέ 600 δρχ.

Μαντζάτο, Πυρσινέλλα 8, 22447, από τις

πόλη

10:00 το πρωί. Εσπρέσσο Danesi 500 δραχ.,
Νες καφέ 500 δραχ.

Βέρντι, Πυρσινέλλα 5, 32447, από τις
8:00 το πρωί. Εσπρέσσο Illy 500 δραχ., Νες
καφέ 500 δραχ.

Μικελάντζελο, Μιχ. Αγγέλου 29, 79343,
από τις 8:00 το πρωί, μεγάλη αυλή στην
περιοχή της αγοράς. Εσπρέσσο Danesi 500
δραχ., Νες καφέ 600 δραχ.

Πλάνετ, Μιχ. Αγγέλου και Χαριλάου
Γρικούπη, 28733, από τις 10:00 το πρωί, σε
όροφο. Εσπρέσσο Illy 600 δραχ., Νες καφέ
500 δραχ.

Απόκεντρα

Αστ καφέ, Σταδίου 1, 78540, από τις 8:30
το πρωί. Εσπρέσσο 500 δραχ., Νες καφέ 600
δραχ.

Στο δεύτερο τεύχος: Η λίστα των καφέ
τιο ολοκληρωμένη μαζί με την λίστα των
ιαγαζιών που παραδίδουν φαγητό κατ'
ρίκον.

ΕΤΥΧΟΡΟΙ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΦΕ - ΤΑ ΚΑΦΕ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Το Άρτιον στην Λεωφόρο Δωδώνης

Από τα μεγαλύτερα καφέ στα Γιάννενα, το Άρτιον εντυπωσιάζει με την ποικιλία των ειδών που προσφέρει, την μεγάλη, άνετη, σκεπαστή βεράντα στην λεωφόρο Δωδώνης το καλοκαίρι και την προσοχή σε μερικές λεπτομέρειες που θα απαριθμήσουμε στην συνέχεια. Ας τα δούμε αναλυτικά.

Ο καφές

Η ευχάριστη έκπληξη, σε σχέση με παλιότερες δοκιμές μας είναι ο τούρκικος καφές με λουκούμι. Επιτέλους, γίνεται στο μπρικάκι και όχι στην γνωστή μηχανή που βγάζει σούπα. Είναι εξάλλου μια συνήθεια αυτή που πρέπει να ενστερνιστούν και άλλα μαγαζιά της πόλης. Για τον τούρκικο ισχύει ότι είναι προτιμότερο να μην τον σερβίρεις καθόλου παρά να τον σερβίρεις βρασμένο στην αυτόματη μηχανή. Χωρίς εδώ να γίνεται εξαιρετικός, είναι αποδεκτός.

Πάντως ότον καφέ υπάρχουν και άλλες ευχάριστες εκπλήξεις. Συνιστάται ιδιαίτερα ο διπλός Ντανέζι εσπρέσσο, όχι μόνο γιατί είναι δυνατός, εύγευστος, ικανοποιητικός στο άρωμα, αλλά επιπλέον και γιατί η τιμή του είναι προσιτή: 600 δρχ. όταν άλλοι σε αυτή την τιμή σερβίρουν τον μονό.

Στα θετικά ο γνωστός από πέρσις καφές φίλτρου κοφέα, με άρωμα φουντούκι και καραμέλα. Ο καφές από μόνος του είναι καλός, αλλά αξίζει να τον δοκιμάσετε και για την χαρά της χρήσης της ατομικής βρετανικής καφετιέρας μέσα στην οποία καταφθάνει. Και χωρίς να είναι το κύριο, είναι ωστόσο σημαντικό, για εκείνους που κάθονται με την ώρα και απολαμβάνουν τον καφέ σε ποσότητα, ότι ο συγκεκριμένος βγαίνει σχεδόν δύο φλιτζάνια, πάντα ζεστός και δυνατός.

Τα άλλα ροφήματα

Ανάμικτα συναισθήματα αφήνει η σοκολάτα που έρχεται με την ζάχαρη υποχρεωτικά μέσα της: Θα την ευχαριστηθούν όσοι την προτιμούν πυκνή και γλυκιά, αλλά μην την πλησιάζουν όσοι πίνουν τον καφέ τους ή τα άλλα ροφήματα σκέτα. Σερβίρεται πάντως και σοκολάτα πορτιόλι, με τον πελάτη αυτή την φορά να επιλέγει την ποσότητα της ζάχαρης.

Ο χυμός στύβεται από φρέσκα πορτοκάλια την στιγμή της παραγγελίας. Δεν ακολουθείται δηλαδή η ευκολία άλλων μαγαζιών που έχουν προ-στύψει τον φυσικό. Ας έχουν πάντως υπόψη όσοι θέλουν να τον δοκιμάσουν ότι είναι τσουχτερός (900 δρχ.)

Γλυκά, Φαγητό

Εκτός από τα καθιερωμένα βιοτεχνικά γλυκά κουταλιού, το Άρτιον σερβίρει, όλο

τον χρόνο φυσικά, εξαιρετικό παγωτό Φλόκα. Αφήστε κατά μέρος τις γεύσεις φρούτων που βρίσκονται σε ένα μέσο επίπεδο και δοκιμάστε κατευθείαν τα παραδοσιακά κρέμα ή σοκολάτα. Είναι και οι δύο γεύσεις θαυμάσιες.

Το Άρτιον τελευταία έχει κάνει άνοιγμα στο φαγητό. Η ώρα όμως που δώσαμε τον ραντεβού για την δοκιμή των γεύσεων ήταν απογευματινή. Αφήνουμε λοιπόν τις κρίσεις για την επόμενη, βραδινή επίσκεψη. Πάντως τα φαγητά (ομελέτες, πέστροφα, κοτόπουλο) σερβίρονται το βράδυ, είτε αυτόνομα είτε σαν συνοδεία στην μύρα ή το ποτό.

Εκείνο όμως που δοκιμάσαμε είναι το σάντουιτς που προσφέρει το Άρτιον τις πρωινές ώρες. Φρέσκο ιταλικό ψωμάκι (τσαπάτα), με γέμιση ζαμπόν, τυρί, σαλάτα. Το σάντουιτς γνωρίζει δόξες τις πρωινές ώρες, όταν οι πελάτες των γειτονικών γραφείων κατεβαίνουν για ένα γρήγορο καφέ. Τιμάται 400 δρχ.

Το σύνολο

Σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιητικό. Η εσωτερική διακόσμηση ενδιαφέρουσα. Τα τραπέζια και τα καθίσματα άνετα. Τις μεσημεριανές ώρες ο μέσος όρος ηλικίας πέφτει με νεαρούς θαμώνες που παίζουν επιτραπέζια παιχνίδια. Η εξυπηρέτηση είναι επαγγελματική, οι σερβιτόροι γρήγοροι και ευγενικοί, δεν δίνουν ποτέ την εντύπωση ότι βαριούνται να εξυπηρετήσουν τον πελάτη. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί μια λεπτομέρεια που εντυπωσιάζει. Στις καθαρότατες έτσι και αλλιώς τουαλέτες, η πέμπτη λεκάνη είναι παιδική! Η διευκόλυνση που προσφέρει στις μητέρες -συνήθως που προσπαθούν να βολέψουν τον ή την μικρή στην μεγάλη λεκάνη είναι αφάνταστη. Μπράβο.

Το «Ρεζουμέ»

Καφές 4/5

Εξυπηρέτηση 4.5/5

Τιμές 4/5

Φαγητό ?/5

Στυλ 4/5

ΜΙΚΡΟΠΟΛΙΣ

θέλεις ταξίδια με τα πτυχιακά
κές σπουδές τουριστικές
ή εμπορικές επιχειρήσεις
γνωριμίες φιλίες ιδέες στα
ινίες βιβλία ευρωπαϊκά προ
ογράμματα και ανταλλα
Γέφυρο τροφίες Erasmus

Θα θέλεις

Γαλλικά

Μη χάσεις την ευκαιρία

**Γ Α Λ Λ Ι Κ Ο
Ι Ν Σ Τ Ι Τ Ο Υ Τ Ο
Α Θ Η Ν Ω Ν**

Εντατικά τμήματα
Σπουδές στη Γαλλία
Κέντρο πληροφόρησης

Μορφωτικό ίδρυμα
της Γαλλ. Πρεσβείας
Έγκυρη διδασκαλία

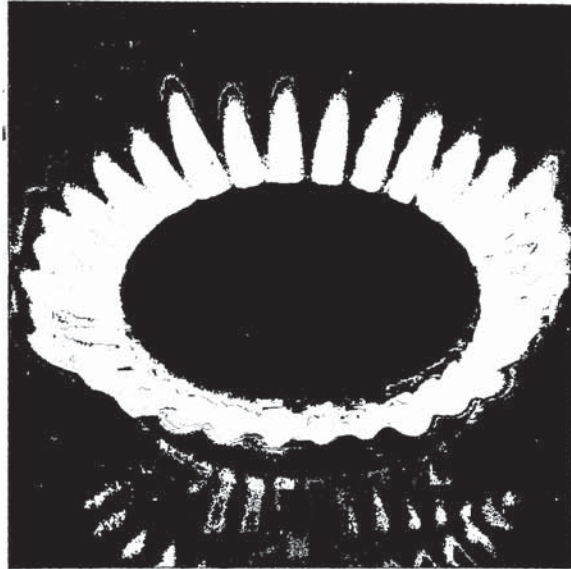
**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

ΔΩΔΩΝΗΣ 21 τηλ. 20922

Όσα θέλεις να μάθεις για τη Γαλλία

1 + 1 = gaz

**ΤΟ ΟΝΟΜΑ
ΣΤΟ ΥΓΡΑΕΡΙΟ**

Κ. ΦΑΡΜΑΚΗΣ Α.Ε.

Ν. ΖΕΡΒΑ 2 ☎ 57264 - 57625 - 47092 ΒΙ.ΠΕ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

